

FEJŐS ÉVA

SZERETLEK, BANGKOK

FEJŐS ÉVA

Szeretlek, Bangkok

Ulpius-ház Könyvkiadó, 2012

Apunak. Sosem fogom m megszokni a hiányodat.

Köszönöm a szerelmemnek, hogy támogatta a nagy utazás ötletét, és így megszülethetett ez a regény, és köszönöm, hogy mellettem volt és támaszt nyújtott abban a nehéz időszakban is.

Ajánlom a könyvet anyunak, hogy legalább képzeletben- megtegye a Budapest–Bangkok távolságot... és persze köszö-nöm...

Hálás vagyok Balázsnek és Andinak, illetve Gabikának és az összes barátomnak és unokatesómnak és nagynénémnek – mindenért.

Köszönöm az olvasótáboromnak, a facebookolóknak és a nem facebookolóknak, hogy naponta biztattatok és drukoltatok, amikor a könyv a finisbe ért. Azért lett kész ilyen gyorsan, mert éreztem a várakozást és az erőt, ami tőletek áradt.

Továbbra is lenyűgöz a csodálatos „végrehajtó bizottságom”: Kepets Andris, Huszti Gergő, V. Detre Zsuzsa, Darvas Adri – jó, hogy vagytok, és hogy ennyire klasszul tudok veletek dolgozni, „repülni”, kávézni.

*

– Nem félsz, hogy ez az állásodba fog kerülni? – megszámlálhatatlanul sokan kérdezték az *indulás* előtti héten. Kötelességtudóan válaszoltam, hogy megkaptam a fizetés nélküli szabadságot, azonfelül kivettem a maradék szabimat, ezért novembertől március végéig „megszököm”.

Nem féltém? Érdekes, de nem. Inkább attól tartottam korábban, hogy hogyan mondjam el a főnökeim-nek, hogy mennem kell – elsősorban azért, mert a bennem „lakó” riportos újságírónak feladatokra van szüksége. Bevallom, akkor már nagyon untam a magazinok anyagok, a *6 tipp ahhoz, hogy jól érezd magad a bőrödben* típusú cikkek írását. Valósággal szenvedett a bennem élő „riportújságíró”, „akinek” a riporthelyzetek adják az energiáját az újságíráshoz, és „aki” az elmúlt években kicsit mellőzött lett. Magyarországon nem szokás, nem illik (és még folytathatnám) töltődésre hivatkozva ilyen hosszú időre szabadságra menni – még akkor sem, ha az a bizonyos állás folyamatos megújulást és kreativitást kíván. Attól fogva, hogy elkéredzkedtem, már nem féltém. Akkor még nem tudtam, mit jelent az, hogy nem félek. Ma már tudom, de nem akarok ennyire előreszaladni a történetben.

– Nem félsz, hogy a párkapcsolatod megsínyli ezt a néhány hónap távollétet?

Nem féltém. Biztos voltam benne, hogy nem lesz baj. Tudtam, hogy ő támogat, és hogy a távollét, a hiányérzet, a ritka találkozások csak elmélyítik az érzéseinket.

Nem féltém, attól nem, hogy a párkapcsolatom nem éli túl ezt a távollétet, sok mindent túlél már, és tudom, - milyen fontos a bizalom és a támogatás, még ha távol vagyunk is egymástól, ettől nem tartottam, már csak azért sem, mert a regényhőseim példája lebegett a szemem előtt. Ha a regényhőseim bátrak, és el mernek indulni, akkor a szerzőjük sem lehet annyira gyáva, hogy egy-egy jóindulatú vagy éppen kicsit sunyin odavetett félmondattól elbizonytalanodjon.

Budapest–Bangkok járat, átszállással. Már sokszor ültem rajta, de még sosem indultam el úgy, hogy hónapokig nem fogok visszatérni, hogy az egész telet melegben, pálmafák alatt tölthetem. Pedig gyerekkorom óta erről ábrándoztam.

*

Nagy levegő, beszív, bent tart. Ha nem is tisztán virágillatú, de forró, párás, egzotikus. Alighogy kiszállunk a gépből, Bangkok-illat fogad, olyan „elegy” ez, amiben benne van a füstölők egzotikus szaga, az utcán rotyogó tom yum leves, az egzotikus virágok illata, a szerelemé, a szenvedélyé, a kurvák édeskés illata, a megizzadt, kövér szexturisták szaga, és belekeveredik a trópusi esőillat is. Ez az illategyveleg már meséket idéz elém: ázsiai meséket, amelyekből láttam már néhányat, de még rengetegre kíváncsi vagyok. Mély lélegzet, és bent tartom a levegőt a tüdőmben. Az jut eszembe, miközben jövök ki a gépből, hogy jó lenne egy parfüm, ami ugyanígy mesél, mint ez a bangkoki illat (na jó, talán kihagyható belőle egy-két fent említett összetevő) – egy életérzésről, egy helyszínről, vagy akár egy regényről. Amit otthon csak magamra fújok, és egyszeriben itt érzem magam.

Majdnem százötven nap vár rám. Akárcsak Balázsra, aki kollégám és jó barátom, ígérem, hamarosan mesélni fogok róla is. Egyelőre csak annyit, hogy osztozik velem a nagy kalandban, ugyanabban a bangkoki utcában lakunk majd, átellenben egymással... Százötven nap! Hihetetlen. Beleborzongok. Azt hiszem, ez az illat, amit most – és mindvégig – érzek, valahogyan a szabadság illata is. Amikor nincsenek értekezletek, amikor én osztom be a munkámat, az időmet, amikor nem szervezem meg előre minden napomat, hanem hagyom majd, hogy sodorjanak az események.

Sitnoy a reptéren vár. Kedves gesztus tőle. Átöleljük egymást, de aztán gyorsan betessékel a taxijába, mert itt nem lehet sokáig várakozni. Eszembe jut, hogyan ismerkedtem meg vele. Közel öt éve történt. Akkor egyedül érkeztem a városba, amit persze már jól ismertem – riportsorozatot szerettem volna írni a plasztikai sebészetről és az elefántmenhelyekről. A főnöknőm azt mondta, nem bánja, de a költségeket nekem kell állnom, viszont cserében nem kell szabit kivennem. Egyedül érkeztem, de pár nappal később csatlakozott hozzám Budapestről Kata barátnőm.

Akkor a reptéren éppen Sitnoy taxijába ültem be. Először próbált ugyan alkudozni, de hamar kiegyeztünk háromszázötven bahtban, és végig irányítottam, hogy szerintem merre kellene menni. Érdekes módon ugyanis a kaotikus Bangkokban jól tájékozodom, talán azért, mert külföldön mindig úgy érzem, a saját érdekemben muszáj megjegyezni az útvonalat, máskülönben elveszek, és soha az életben nem kerülök elő. Sitnoy angolul akart tanulni. Húszas évei elején járt, és ma már nyugodt szívvel kijelenthetem, hogy igazi úriember, aki tiszteli a szakmáját és az utasait. Bangkokban ez nem olyan mindennapos a taxisok körében, ezért is tartottam ki mellette. Járt velem az árvaházakban akkoriban, nemigen beszélt angolul, de a felírt címekre elvitt, és egy idő után – azt hiszem – megsajnálta. Nem gondolta, hogy újságíróként riportokat készítek az árvaházakban; azt hitte, hogy szeretnék örökbe fogadni egy thai kisgyereket. Végül már ő adta a tippet, hová is menjünk, hol járhatunk nagyobb szerencsével, kit kéne megkeresnem, melyik minisztériumnak kellene levelet írnom, és akkoriban egyáltalán nem tudtam megértetni vele, hogy írni fogok arról, amit látok, és nem kérvényeket adok be a hatóságoknak. Sitnoyjal később is rengeteget utaztunk az országban, és most ő vár minket a reptéren...

Az autópálya mentén lassan feltűnnek a város felhőkarcolói. Bangkok lüktet, él, pezseg. Dacára az áradás miatt lerakott rengeteg homokzsáknak és az állítólagos ivóvízhiánynak. Látom, hogy ott vannak a járdán a kajaárusok a guruló kékcsomagokkal,

tömeg gyűlt össze az Erawan-szentélyben, rengetegen állnak a szentélynél a füstölő- és virágfüzérárusok előtt, a szemközti oldalon egy koldus ücsörög a csillogó Louis Vuitton-üzlet szomszédságában. Roston sült hús illata száll a levegőben, egy ananászárus éppen pucolja a sárga gyümölcsöt a járdán, gumikesztyűben (igaz, a pénzt is abban veszi el), én pedig úgy érzem, hogy otthonról – hazaérkeztem. Furcsa, de így van. Bangkokban is otthon érzem magam. Nem volt ez mindig így, első alkalommal idegen volt a város, illat helyett szagokat éreztem, fény helyett árnyékot láttam, őrjítő nagyvárosi dugót, lesóványodott, kóbor kutyákat, gyanús kinézetű, azonosíthatatlan ételeket, csótányokat és a sötétben gyorsan eliramodó patkányokat. Három napig árnyékban jártam, aztán egyszeriben napfény ragyogta be a várost, és azt a képet, amit alkottam róla magamban. Három napig tartott, hogy „kinyíljak” erre a furcsa városra. És három napba telt, hogy mindent a szívembe zárjak.

Most megérkeztem, és egy csomó kaland vár rám.

– Árvíz?

– Itt nincs – mondja Sitnoy.

– Ivóvíz?

– Palackozott vizet mindenhol kapsz. Legfeljebb nem harminc métert messze érte, hanem kétszázat. Vagy ötszázat.

– Járvány?

– Milyen járvány?

Így zajlik az első párbeszédünk Sitnoyjal. Indulás előtt sokan féltettek, hiszen a hazai sajtóban rémisztő hírek jelentek meg a thaiföldi áradásról, és konkrétan a fővárosi helyzetről is. Nincs mit inni, szökött krokodilok portyáznak az utcákon, bármikor előnthei a belvárost is a szennyezett víz, járványok várhatók... Az első napok tehát azzal telnek, hogy megpróbáljuk felderíteni, mi az igazság.

Bangkok most is pontosan olyan, mint bármikor máskor – leszámítva az épületek köré felhalmozott homokzsákokat, és azt, hogy egy-egy boltban olykor kifogy a palackozott víz. És igen, néha bűdös, koszos víz folyik a csapból, de Thaiföldön amúgy sem árt az óvatosság a csapvízzel kapcsolatban, nem véletlenül ajánlja minden útikönyv, hogy csak palackozott vizet igyunk. Ja igen, krokodilokat sem látok az utcán spacírozni. Persze nem akarom azt mondani, hogy minden rémhír volt: sajnos az áradásnak sokan estek áldozatul – főleg vidéken –, és rengeteg thai otthont elmosott a víz. De azt mondani, hogy ne utazzon a turista, szerintem túlzott elővigyázatosság volt, különös tekintettel arra, hogy éppen az a segítség, ha ideutazunk, hiszen az ország jórészt a turizmusból él.

Az első este mindig olyan, mintha egy álomba csöppennék. Kilépek az épület hűtött halljából a párás hőségbe, az utcán úgy köszönnek az idegennek, mintha ismernék, mintha egy nagy faluba érkezett volna (holott ez a nagy falu egy nagyjából tizenöt millió lakosú metropolis). Emlékszem, amikor a riportútra egyedül érkeztem, leültem egy utcai kajáldában enni. A járdát foglalták el a viaszosvászon abroszokkal leterített kis asztalok, ott sült a hal a járda szélén, roston, megtöltve illatos fűszernövényekkel; ott rotyogott egy kondérban a csípős tom yum leves, és mellette

rákokat grilleztek. Minden asztalnál többen ültek, a pincérek és a gyalogosok ott szalajomoztak az asztalok között. Thaiföldön naplemente után gyorsan besötétedik, a vacsorázók csak az asztalokon pislákoló mécsesek fényénél látták – ha látták –, hogy mi van a tányérjukon. A járda mellett hatsávós út húzódott, ontották a bűzt a lepukkant buszok, próbáltak kitörni a dugóból a tuk-tukosok, a robogók vezetői többnyire két utassal kockáztattak meg mindenféle eszement sávváltós manővert, a luxuskocsik sofőrjei csendben unatkoztak a dugóban, és én leültem az egyik megürülő asztalhoz. Rajtam kívül csupán két külföldi volt az „étteremben”, amikor megrendeltem a kaját. És mire megérkeztek a pirosra sült rákok, addigra a szomszéd asztal társasága már összebútorozott velem, vagyis az ott ülő thai fiatalok az asztalomhoz tolták az övékét, és arra eszméltem, hogy a Dunáról mesélek nekik, meg a hóról, amit ők csak tévében láttak. Annyira helyesek voltak. Az egyik egyetemista lány mondta ki, miért jöttek oda:

– Nem jó egyedül enni. Légy vidám, ha vacsorázol! Az evés – ünnep. A beszélgetés – ünnep.

Akkor nevettem ezen, de aztán rájöttem, hogy a thaiok számára minden egyes étkezés, összejövetel valamiféle „ünnep”. Nem alkohalmámoros buli, hanem lehetőség arra, hogy együtt legyenek, beszélgessenek, nevéssenek, levezessék a napi feszültséget. Egyedül enni, főleg egyedül vacsorázni – az nem jó.

Szóval az a híres thai mosoly már az érkezés napján ráragyog az emberre. Dübörög a város, novemberben strandpapucsban és nyári ruhában sétálok végig a Chao Phraya fölött húzódó kis hídon, visszamosolygok a thaiokra, és boldog vagyok, hogy visszatérhettem ide, ahol annyi fontos dolog kezdődött az életemben.

*

Sitnoyjal, mint már említettem, néhány éve sok-sok helyet bejártam Thaiföldön. Ő az a fiatal bangkoki taxis, aki tulajdonképpen anélkül engedett a vidéki utak árából, hogy kértem volna. Csak azért, hogy gyakorolhassa az angolt, és több *elfoglaltsága* legyen. Hogy Bangkok pillanatonként változik, azt jól jelzi számomra, hogy egy év alatt vadonatúj felhőkarcolók nőnek ki a földből. Ugyanakkor azt is érzem, hogy Bangkok állandó, és nem változik soha – talán éppen Sitnoy miatt. Már amikor indulás előtt felhívtam, és kérdeztem, hogy van, azt mondta, vele minden rendben. Taxizik, természetesen, és vajon hallom-e, hogy kicsit javult az angolja. Aztán megkérdezi, hogy megyünk-e most is árvaházba, elefántmenhelyre, nemváltoztatást végző plasztikai sebészekhez, szent helyekre és a többi. Azt felelem, lehetséges, hogy megyünk, csak éppen máshová...

Sitnoy most, a városba bevezető úton váratlanul kiböki: szeretné megmutatni nekem a testvére nemrég született kislányát, úgyhogy nem sokkal a megérkezésem után Ayutthaya helyett egy bangkoki családhoz készülök látogatóba.

Azt mondják, Thaiföld a mosoly országa, de sokan óva intik az embert: a mosoly többnyire a pénznek, a külföldinek szól, és csupán addig tart, amíg a vevőt, a „pénzes turistát” látják az emberben. Nekem is volt alkalmam néhányszor meggyőződni erről az igazságról, de az ellenkezőjéről is – többször. Sitnoy nővére, sógora, szülei úgy fogadnak, mint egy rég látott ismerőst, holott sosem találkoztam velük. Mivel nagyon pici lakásban laknak Bangkok egyik külső kerületében, az utcára invitálnak. Itt az utcai árusok kis kordékkal, mozgó tűzhelyekkel telepsznek a járdaszélre, műanyag székeket, kerti asztalokat állítanak fel, viaszosvászon az abrosz, mosogatni – jobb nem is odanézni! – egy műanyag lavórban mosogatnak, de az egészek mégis megkapó a hangulata. Faszéneken sült hús illata terjeng, este sem megy a hőmérséklet harminc fok alá, és a környékeliek letelepsznek a kerti asztalokhoz, megveszik az ételt (nagyon olcsón: egy húsnyárs például 6 baht, azaz 48 forint!), és ott fogyasztják az utcán. Mivel nem a belvárosban vagyunk, külföldieket nemigen látni errefelé. Sitnoy sógora elmeséli, hogy az elmúlt héten az állatmentőknek segített: az árvíz sújtotta területekről csónakokkal mentették a kutyákat. Sok helyütt a háziak adták át megőrzésre kis kedvencüket – ha lemegy a víz, természetesen visszahozzák őket. Az emberek még akkor sem igen hagyták el lakásukat, házukat, ha fél-egy méteres víz állt benn, mert féltek, hogy az értékeiknek nyomuk vész, mire visszatérnek. Sitnoy nővére a kezembe adja elalvóban lévő két hónapos kislányát. Bangkok izzad, a levegő párás, az utca szélén a pálmákat és a papagájvirágokat finom szellő mozgatja. Roston sült halat eszünk rizzsel, és Sitnoyék várják, hogy meséljek Magyarországról. Ott jobban élnek az emberek, nem? – kérdezik mosolyogva. Ők hatan laknak egy harminc négyzetméteres lakásban, Sitnoy szülei még nem pihenhetnek, pedig már bőven hatvan felettiek, apja egy építkezésen dolgozik, anyja zöldséget árul. A szomszédaik nemrég költöztek el egy távoli faluba, nem volt nyugdíjuk, és nem tudtak megélni a járandóságukból a fővárosban. Még mindig probléma ez Thaiföldön: Sitnoy anyja azt meséli, hogy aki nem kap nyugdíjat, csak valamiféle szociális juttatást, az nehezen tud megélni, ezért hagyják el az idősebbek gyakran a várost.

Sitnoy szülei mosolyognak, és ez a mosoly nem a „farangnak”, a külföldinek szól, hanem maguknak, nekem, de még a közelgő karácsonynak is, amihez pedig valójában

nincs sok közülük, hiszen nem az ő ünnepük. Ők buddhisták, mint ahogy a lakosság nagy része – mégis egy hónap múlva, december elejétől az egyik boltos jóvoltából nagy műfenyő áll majd az utcájukban, és örülnek, hogy egy másik kultúrából „szert tettek” néhány olyan napra, amikor ünnepelni lehet...

Késő estig ülünk az utcán, és beszélgetés közben mindvégig eszünk, mégsem telít el az étel. Sitnoy elismerően nézi, ahogy egyre több csilis halszószt kanalazok a tányéromra, azt mondja, „tiszteletbeli thaiként” befogadnak a családba.

Azzal búcsúzom, hogy hamarosan találkozunk – ha van kedve hozzá, menjünk el együtt Ayutthayába.

Nem sokkal az érkezésem után találok ugyanis egy cikket a *Bangkok Post*ban arról, hogy önkénteseket várnak Ayutthayában az árvíz utáni szobortisztításhoz. Ayutthayába mindig szívesen visszamegyek, mert olyan érzés számomra az ottani parkokban kószálni, mintha elvonultam volna egy meditációra (amit persze még sosem tettem meg, de valahogy ilyennek képzelem).

Ayutthaya nem egészen száz kilométerre fekszik Bangkoktól, és nagyjából négyszáz éven át ez volt Sziám- fővárosa. Harminchárom uralkodó élt itt. Három folyó találkozásánál terül el a város, talán ezért is okozott olyan nagy károkat az őszi áradás. Ayutthaya régen az egyik leggazdagabb ázsiai település volt, a jómód megtestesítője, fényes királyi udvarral, közel kétezer gyönyörű templommal, amelyek azért csillogtak aranyfényben, mert huszonnégy karátos arannyal vonták be őket. Azonban a burmaiak sok-sok sikertelen ostrom után 1767-ben bevették és feldúlták a várost, lerombolva sok-sok egykori gyönyörű templomot. Az uralkodót elűzték. És megtörtént, amit valószínűleg elképzelni sem tudtak a gazdag Ayutthaya lakói: az egykor egymilliós lélekszámú város elnéptelenedett, alig néhány ezer lakos maradt. Mára pedig szinte két részre szakadt a város: egyik része a romváros, az emlékpark, a másikban lakónegyedek vannak. A külföldiek nyilvánvalóan a szentélyeket, templomokat látogatják. Emlékszem, a *Bangkok*, *tranzit* hőseit, Davidet és Liant nem véletlenül „utaztattam el” Ayutthayára, és nem véletlenül érzik úgy, hogy ezen a helyen kerültek igazán közel egymáshoz. Itt a szoborparkok nem csupán a letűnt kort idéző látványosságok: olyan közel kerülhetünk a múlthoz, hogy szinte magunk előtt látjuk az egykori gazdag város életét, hiszen megtapogathatjuk a régi építőtéglákat, néhány romot meg is mászhatunk, Buddha-szobrok ölelésében meditálhatunk, vagy egyszerűen csak napozhatunk és élvezhetjük a csendet... Ezek a parkok, templomegyüttesek, szentélyek olyan hatalmasak, hogy szinte elnyelik a turistabuszok utasait, itt mindenki elmerülhet a gondolataiban. Nekem, valahányszor itt jártam, mindig az a benyomásom támadt, hogy a romok reményt sugároznak, az egykor itt élők vágyai, félelmei, érzései áradnak a kövekből. Számomra Ayutthaya sokkal élőbb a romjaival együtt, mint például a csillogó-villogó bangkoki szentélyek.

Most pedig elkészerítő képeket láttam a *Bangkok Post*ban az ayutthayai romokról: ahogy levonult az árvíz, csigák, moha, mocsok maradt utána, és némelyik épületrom meg is süllyedt. Ayutthaya egyes részein az áradást követően két és fél méter magasan állt a víz, így például a Wat Mahathat templomegyüttesben található, ősrégi fa gyökerei által körülölelt Buddha-fej is víz alá került (hogy a lakóépületekről ne is

beszéljünk).

Hát ki ne vállalkozna rá szívesen, hogy segít megtisztítani a szennytől az egykori, ragyogó főváros maradványait? Hiszen Ayutthaya most is az ország egyik spirituális központja, amit ugyan nem kímélt meg az árvíz, de a templomok és a szobrok – a képek szerint – varázslatos módon mindent túléltek.

Úgyhogy néhány nappal később elindulunk, és meg sem állunk Ayutthayáig. Ekkor rendezik ugyanis a Big Cleaning Dayt, vagyis az önkéntesek ekkor segídezhetnek az árvíz utáni takarításban.

– Bikiniday? – kérdez vissza a megszólított férfi egy álmos ayutthayai utcán. Végül is meg sem lepődnénk Balázssal, ha lenne ebben az országban hivatalos fürdőruhanap is, hiszen szinte nincs olyan nap, amelyre ne esne egy ünnep, ami feljogosítja a thaiokat arra, hogy együtt vacsorázzanak a barátaikkal, hallgassák a tereken zenélő együtteseket, és jól érezzék magukat, hiszen: ismét ünnep van. A bikininap azért sem lenne meglepő, mert a thaiok született divattervezők, a thai lányok többsége ugyan nem túl magas, de nagyon karcsú, minden jól áll rajtuk, egy lépéssel mindig a divat előtt járnak, élénk színeket hordanak, csak magukra tekernek egy tarka kendőt rafináltan, és máris kész a szexi top vagy ruha, persze az üzletekben is óriási a választék a nagyon olcsó, de fantáziadús thai saját márkás, színes ruhaneműből. Ráadásul valóban remek bikiniket lehet kapni, akár a piacokon is: csupa színes, jó fazonú darab, és nem drágák (körülbelül ezeröttszáz forinttól már olyanokat árulnak, amelyekben a világ minden „menő” tengerpartján nyugodtan lehet korzózni). Szóval, felőlünk lehet akár bikininap is – értékelni fogjuk –, de megismételjük: mi most a Big Cleaning Dayre, vagyis a nagy takarítási napra érkezünk Bangkokból. Végül ha nehezen is, de sikerül kiderítenünk, hol tartják az aznapi tisztogatást. Egy buddhista templom előtti, hatalmas térre irányítanak minket, ahol amolyan Harry Potter-es hangulat fogad: tinédzser fiúk és lányok hatalmas seprűkkel járkálnak, söprögetik a teret, és – nem viccelek – vidáman ünnepelek a „takarítási napot”. Sitnoy azonnal söprűt ragad, és beáll közéjük, hogy segítsen eltakarítani a sarat a térről. Mint a többiek, ő is önkéntesként. A templomkertben még többen serénykednek. Sokan a környékbeli falvakból, busszal érkeztek, mert szeretnének segíteni. Nagyon megörülnek a thaiok nekünk, külföldieknek, és rögtön seprűt, lapátot nyomnak a kezünkbe, én kapok egy locsolócsövet is, amivel a templomteraszról kell levernem a visszamaradt hordalékot és sarat.

– Az árvíz levonult már rég, minden visszazökkent a rendes kerékvágásba, mégsem jönnek a külföldiek – panaszolja egy fiatal nő, az egyik utazási iroda munkatársa, aki a férjével jött a szervezett takarításra. – Szeretnénk visszacsalogatni őket, hiszen Ayutthaya templomromjai éppen olyan gyönyörűek, mint korábban. Ezért aztán megpróbáljuk eltakarítani mindazt, amit az áradás idehordott.

A templomkertek előtt néhány kutya kóborol – bilétával, nyakörvvel a nyakukban.

A vidáman dolgozó thaiok között értem meg, hogy ez a nap nekik, bár lehetne, mégsem PR-esemény, amivel a turistákat szeretnék visszacsalogatni, hanem elsősorban olyan közös élmény, amiből töltekezhetnek. Közben persze arra gondolok, hogy ezt a napot – és az ezt követő többi, meg amiket más thai városokban rendeznek – jobban

hirdethették volna „külföld” felé, hogy visszacsalogassák a turistákat, mert meggyőződésem, hogy nagyon sokan áldoztak volna a szabadságukból legalább egy napot arra, hogy segítsenek a thaioknak a helyreállításban. Már csak azért is, mert ebből a munkából szinte bárki ki tudja venni a részét, aki valaha is söpört vagy takarított már otthon a lakásában vagy a kertjében, és amit egynapi munka után érez, az több jóleső fáradtságnál. Egy ilyen segítős napon fel lehet tölteni energiával. Lehet, hogy furcsán hangzik, de engem is pozitív energiával tölt fel a söprögetés és a tisztogatás (holott otthon nem lelkesedem az efféle házimunkáért), jó érzés, hogy a kezünk nyomán láthatóan egyre ragyogóbb a tér, a terasz, és persze a templombelső. Bár nem szoktam jógázni (főleg nem a szó klasszikus értelmében), de itt kezdem megérezni, amiről Elizabeth Gilbert az *Eat, pray, love* című könyvében ír: ahogy monoton mozdulatokkal suvickolod a követ, úgy fényesedik az elméd. Nem akarom persze túlmagyarázni, hogy miért jó a takarítás – inkább azt mondom, hogy közben kikapcsol az ember, kirekeszt az agyából minden gondolatot, csak azt érzi, hogy valami jót tesz, önként, és miközben tisztul a környezete, tisztulni kezd valahol legbelül ő maga is. Érdekes, hogy a thaiok nem is viccelődnek már annyira, mint érkezésünkkor, szinte áhítatos csendben dolgoznak, de gyakran egymásra mosolygunk. Van egy hosszú ebédszünet, természetesen mi is kapunk enni – a folyóparton jókora mobil éttermet rendeztek be, és minden önkéntesnek ingyen adják a tom yumot, a thai levest, a sült rizst és a sült húsokat, fűszeres húsgolyókat, és jár az üdítő meg a víz is. Addigra oldódik igazán a hangulat, mire elkészülünk, és ragyog minden. A végén, mintha focimeccset játszottunk volna, pólót cserélek egy thai lánnyal, mert szeretne egy európai szuvenírt (örülök, hogy örül, úgyhogy nem árulom el neki, hogy a topot az egyik bangkoki ruhapiacra vettem). Sitnoy is leteszi a söprűt, és bólint, amikor megkérem, hogy vigyen el minket a Wat Mahatmatba, és még egy templomegyüttesbe, mintegy zárásképpen.

Pár perces út, és ott is vagyunk. Ayutthaya romos épületeinek valóban nem tett jót az árvíz. Néhány ősi templom megdőlt, mint a pisai torony, másokból téglák hullottak ki, a nemrég még dús fű elsárgult és kikopott, de az ayutthayai hangulat megmaradt. Aki csendes elmélkedésre vágyik, szeretné elképzelni a régmúltat, az ne hagyja ki Ayutthayát, már csak azért se, mert ezzel segít a helyreállításban is. Mi a napot a templomparkban, Buddha-szobrok között fejezzük be. Még tűz a nap, és ott ülök szemben egy sárga lepelbe öltöztetett, hatalmas Buddha-szoborral, a régi romokon, forró a kő, szinte gőzölög a melegtől.

Apura gondolok, és arra, hogy másfél évvel ezelőtt negatívak voltak a leletei. Azt mondták, ha a következő kontrollon is rendben lesz minden, akkor már csak félévente kell ellenőrzésre mennie. Micsoda felszabadult boldogság volt!

Aztán jött a következő vizsgálat és a lesújtó eredmény: a daganat támadásba lendült. Apu elolvasta a leletet, és elcsüggedt. De kezdődtek az új kezelések, csakhogy kevesebb reménnyel kecsegtettek. A bizalmamat az orvosokba helyeztem, de amikor sajnálkozó tekintetekkel találkoztam, amikor egy főnővér azt mondta, sok erőt kíván, hát akkor új utakra indultam. Én hinni akartam, mindig is hittem, most sem adom fel. Reméltem, hogy apu is velem tart ezen az úton, és ő is hinni fog a gyógyulásban, még akkor is, ha esetleg az orvosai csak kételkedve csóválják a fejüket. Apu a műtét után az orvostudományban hitt, és persze a saját erejében. Én pedig kezdtem érezni, hogy kell

más is, ami a reményt élteti.

És én, aki korábban leszedtem a keresztvizet a *Nők Lapjában* bizonyos alternatív gyógyítókról, elkezdtem vadul keresgélni a neten az alternatív terápiákat.

Emlékszem, korábban mit gondoltam az ingás „kezelésekről”, és mégis arra eszméltem, hogy ott ülök egy lakásban valakinél, aki ingázik egy csomó táblázat fölött, és „tisztít” apu életében és szervezetében. Kívülről is láttam magam néha, és tudtam, hogy régebben megszólaltattam volna magamat egy riportban, hogy mégis, miben hiszek, mit remélek ettől az egésztől. Tényleg azt hiszem, hogy ez segít? Akkor tényleg azt reméltem. Azt már jó ideje elhittem, és ma is hiszem, hogy sok betegségnek lelki oka van, de sosem gondoltam volna magamról, hogy egyszer spirituális módszerekhez fordulok. Hirtelen minden megváltozott bennem. Azt mondtam a lapnál a főnöknőnek, hogy most egy ideig biztosan nem fogok olyan riportot írni, ami alternatív módszerekről szól, nem akarok én már bebuktatni gyógyítókat vagy sarlatánokat, mert én, aki korábban nem hittem a spirituális vagy alternatív kezelésekből, ma már ezekbe vetem minden reményem. Sosem fogom elfelejteni, amit Gabi akkor válaszolt: „Olyan orvosok kezében van az édesapád, akiknél jobban senki sem ért a gyógyításhoz.” Megnyugtatósnak szánta, amikor a prána nadis gyógyult esetekről meséltem neki, amikről az interneten olvastam. Lehet, hogy abban a pillanatban ámokfutónak tűntem, pedig csak az idővel futottam versenyt. Apu inkább csak a kedvemért egyezett bele, hogy néha meghallgasson egy meditációt, vagy hogy Balázs reikivel és saját maga által írt meditációval próbálkozzon nála.

Újabb kemoterápia következett, majd kialakult egy sipoly; újabb életmentő műtétre került sor. Apu akko-ri állapotában, nem sokkal egy kemoterápiás kezelés után eléggé kockázatos volt, azóta is hálás vagyok, amiért meg merték operálni. Ismét reményt kaptunk és időt nyertünk.

De azt a nagy versenyfutásban nem vettem észre, vagy csak nem akartam észrevenni, hogy apu már kezdte elveszíteni a hitet. Az orvostudományban, a gyógyulásban. Részt vett minden vizsgálaton, kezelésen, de egyre inkább belenyugvással figyelte, hogy mi történik vele. Akkor hoztam össze egy találkozót közte és a pszichiáter barátnőm, Somogyi Andi között. Andi az első szóra azt mondta, persze, segít. Apu onkológiai beteg, meg kell osztania valakivel, kívülállóval, hogy milyen érzések kavarnak benne. Andi lett apu fő támasza anyu mellett, és a bizalmasa. De már egyre kevésbé hisz a gyógyulásban.

Erre gondolok a Buddhával szemben ülve, és csöndesen kérem magamban, hogy segítsen apunak. Adja vissza az egészségét, a hitét és a reményt. Körülöttünk nincs senki. Szinte teljesen üres a park, és óriási a csend. Ülünk vagy egy órát, és közben azt veszem észre, hogy már nemcsak kívül, hanem belül is tapintható lett a csend.

*

Két héttel az érkezés után ott ücsörgök bikiniben a város fölött, Bangkokban, egy felhőkarcoló nyolcadik emeletén, a medence mellett, pálmák alatt, rálátok az izzadó városra, előttem van a laptopom a készülő regényemmel, és a budapesti indulás már nagyon távolinak tűnik. Grillezett hús ínycsiklandó illata árad az utca felől, ahol az árusok kis kordéikkal már reggel megjelennek. A medencénél szinte egész nap senki sem járt, de imént megjelent egy európai férfi, két thai lánnyal. Előző nap egy másik lánnyal jött – tipikus szexturista. Ha valamelyik regényhősöm helyében lennék, akkor már megkérdeztem volna tőle, hogy várja-e otthon a felesége, van-e családja, és napközben valóban az üzleti ügyeit intézi-e ebben a perzselően forró, egzotikus városban. Most felül a nyugágyban – festve van a haja, óriási a hasa, de a thai lányok szemében ez jelképezi a jómódot (nem a festett haj, hanem az elhízás: van pénze sokat enni...). Aztán odalép hozzám, és megkérdezi, hány napra jöttem. Az öt hónapra kicsit elcsodálkozik, majd mindent értő mosollyal bólint. Azt mondja, korábban három évig élt Bangkokban, egy műszaki cégnél dolgozott, és mindig visszahúzza a szíve. De már Cambridge az otthona, újra. Csak nagyon halkán kérdezem, hogy „és mi van a családjával”.

–A családommal az van, hogy a lányom férjhez ment, a fiam elvált, én meg tanakodom, hogy mit is akarok az élettől – feleli teljesen nyugodtan, és láthatóan büszke magára, hogy megkerülte a választ. Persze bő négy évvel ezelőtt én írtam meg a *Bangkok, tranzitot, a keresőkkel*, akik azért utaznak ebbe a városba, mert keresnek valamit. Valószínűleg kicsit mindannyian így vagyunk ezzel. Azt, hogy minden kereső számára Bangkok lenne az utolsó állomás, ahogy a regény szlogenje sugallta, természetesen sosem jelenteném ki, de hogy ez a metropolisz tele van keresőkkel, az biztos. Én is keresek valamit. Egy belülről jövő választ, ami a szakmai „hogyan tovább”-hoz adhat útmutatást.

Arra gondolok: otthon vár a szerelmem, a szüleim, én pedig egyedül „önmegvalósítok”. Helyesebben Balázs is velem tart az út nagy részében, ő kollégám a *Nők Lapjánál*, és jó barátom, akinek asztrológusként mindegy, honnan küldi el a *Nők Lapja Caféba* a horoszkópokat, és ő is vágyott egy kis egzotikumra és teljes lelki feltöltődésre... De arról majd később, hogy én mit várok ettől az utazástól.

Balásznak természetesen van vezetékneve is. Ő R. Kövér Balázs, akivel 2001 nyarán egyszerre léptünk be a szerkesztőség ajtaján, remegő lábbal. Mindketten újjak voltunk, ő akkoriban volt végzős egyetemista, én pedig éppen átléptem a szabadúszásból a főállású újságírói státusba, és fogalmam sem volt, mi vár rám egy ilyen patinás lapnál, ahol csupa nagynevű szerző dolgozik. Emlékszem, együtt ültük végig az értekezleteket, és együtt gondolkoztunk azon, hogy vajon mit várnak tőlünk az olvasók (számos értekeztet témája volt az úgynevezett „vágyott olvasó”), és néha el is bizonytalanodtunk. Vajon azt „várják” tőlünk, hogy megpróbáljunk úgy feldolgozni egy-egy témát, mint például Schäffer Erzszi? Vagy humorosan, olykor ironikusan, a személyiségünket is beleadva egy-egy interjúba, játékosan, mint Szegő András? Vagy... aztán mindig abban maradtunk, hogy nekünk nincs vágyott olvasónk, hanem meg kell próbálnunk önmagunkat adni, és olyat írni, amit mi szeretnénk olvasni olvasóként. Legalább két évbe telt, mire ez sikerült, és már én sem foglalkoztam azzal, hogyan is „kellene” írni egy – akkor – ötvenéves hetilapba, milyen témák és feldolgozásmódok „passzolnak” a laphoz. Egyszerűen a saját látásmódomat és a saját stílusomat

használtam. Ez alatt a két év alatt Balázzsal barátokká váltunk, különböző kávézóban beszélgettünk az élet fontos és kevésbé fontos dolgairól. Apropos, az élet dolgai... emlékszem, a bangkoki riportutamon, 2007-ben, amikor Kata barátnőm is elkísért, egyik este ültünk Katával a medence partján, egy bangkoki felhőkarcoló tetőteraszán, egy pohár ausztrál bor mellett beszélgettünk mindenféléről, többek közt a Patpongban – az éjszakai piacon – látott csodás, puha táskáról, amire már napok óta alkudtunk, de az eladó csak nem engedett az árból. Ebbe a csendes éjszakába pittyegett bele Balázs sms-e: „Mit csináltak?” Azt válaszoltam: „Beszélgettünk az élet nagy dolgairól... és a női táskákról.” Pár másodperc múlva megérkezett a válasz: „A táskák is az élet nagy dolgai közé tartoznak.” Kell-e ennél fontosabb megerősítés, hogy valaki igazán jó barát? (És hogy azt a táskát igenis meg kell venni...?!)

Akkor még nem gondoltam, hogy egyszer majd öt hónapot fogunk együtt tölteni, és éppen itt, Bangkokban. Indulás előtt mondta is az egyik kolléganőnk, hogy szerinte egyetlen barátság sem elég erős ahhoz, hogy kibírjon az otthontól távol, együtt töltött öt hónapot. Azt is tanácsolta, hogy ne lógjunk folyton egymás nyakán. Bólogattunk, de nem éreztük, hogy bármit is változtathatna a barátságunkon, ha naponta együtt sportolunk, napozunk, közösen fedezzük fel az országot. De azért megígértük, hogy „nem lógunk majd folyton együtt”. Számomra az is csodálatos és magától értetődő volt, hogy a párom nem volt féltékeny az utazás miatt Balázssra, sőt rábízott, vigyázzon rám. Balázs egyébként már nem az újságírásért él és hal, kicsit mindketten úgy éreztük indulás előtt, hogy valamiféle változás következik majd el az életünkben. Ő elvégzett egy négyéves asztrológiai sulit, és egyre szívesebben nézi a bolygóállásokat, és az asztrológia mellett reikivel és angyalterápiával is foglalkozik. Pedig szerettem nagyon az interjúit a *Nők Lapjában*, a sztárrovat – szerintem – akkor nagyon jó volt, amikor finom humorával ő írta, de úgy érezte, hogy tovább kell lépnie.

Én pedig azt mondtam, hogy itt az idő, és Baláznak le kell fogynia. Biztos voltam benne, hogy ő is így gondolja, azt is tudtam, hogy képes rá (emlékszem, egyszer elment öt napra Erdélybe, ahol felszedett öt (ÖT!) kilót, majd hazajött, és két hét alatt lefogyott hetet...), de elkezdni nagyon nehéz. Úgyhogy az első hetekben egyfolytában rágtam a fülét a sportolás miatt. Tisztában voltam vele, hogy pár éve lazán lefutott két kört a Margitszigeten, szóval, ha akkor képes volt erre, most is össze tudja szedni magát...

Úgyhogy együtt kezdjük a sportolást, ha esik, ha fúj, ott vagyunk este az edzőteremben – hacsak nincs aznap vidéki programunk –, és Balázs ugyan eleinte az ellipszistrénert választja, meg futócipő sincs nála, de nagyjából két hét után rámereszkedik a futópadra. Eleinte fél órát fut, aztán negyven percet, majd egyre többet és egyre gyorsabban. Sajnos elég gyorsan leahagy, mert hamar rááll a 12 km/órás sebességre. És alig néhány hét múlva már kezdenek látványosan leolvadni róla a kilók. Igaz, hogy kenyeret egyáltalán nem eszünk a nagy kaland kezdetétől: csak napjában egyszer, reggelente bűnözünk, amikor nem tudunk ellenállni a mandulás croissant-nak, de az ebéd mindig a görögdinnye és az ananász, vacsorára pedig levest és sült halat vagy rákot eszünk, esetleg tintahalat salátával, sült zöldséggel. Szóval néhány hét után már látszik, hogy Balázs fogyni kezdett. És nekem is egyre jobban megy a futás: az, ami korábban annyira nehezemre esett, lassan napi szükségletemmé válik.

November végén járunk, és felmegyünk az edzőterembe. Guns N' Roses, Aerosmith, Bon Jovi, Madonna – általában az ő koncertfelvételeikre futok, és azt veszem észre, hogy a kocogás kezd olyasféle időtöltéssé válni, mint az ayutthayai nagytakarítás volt. Egyszerűen nem gondolkozom közben, tökéletesen kikapcsolok, csak az a mindent átható jó érzés van bennem, mintha elvarázsoltak volna. Igen, nyilván a boldogsághormonok. Úgy tudnám leírni az élményt azoknak, akik tíz-tizenöt perc után feladják, hogy egyszer csak elérkezik az a pillanat, amikor már nem azon jár az ember agya, hogy „mégis mi a fenének kínozom magam, felállhatnék az ellipszisre, az sokkal könnyebb... vagy ehetnék egy szelet görögdinnyét, az biztosan nem hizlal... vagy inkább egy falat csokit, csak egy falatnyit”; amikor hirtelen nem izgatja az embert, hogy előző nap/héten/hónapban mit szúrt el, és az sem érdekli, hogy egy óra múlva, holnap vagy a jövő héten mi lesz – csak a most, a pillanat van, és az a nagyon meglepő és megnyugtató érzés, hogy nem cikáznak az ember fejében gondolatok. Boldogság jár át, amiben nyilván benne van az is, hogy igen, képes vagyok rá, hogy jót teszek a testemmel, és érzem, hogy felszabadul a lelkem, szertefoszlik a bűntudat, félelem, kishitűség... csak a nyugalom van, amikor már nem is látom, hogy ki edz még a teremben, tulajdonképpen magamat sem látom a tükörben, csak tudom, hogy ott vagyok – de mégis valamilyen másik dimenzióban tartózkodom.

Csak az zavar, ha Balázs fut mellettem, mert ő gyorsabb, mint én, és ilyenkor óhatatlanul versenyeznem kell vele – persze nem bírom a tempóját.

– Nem értem, miért kell ezt csinálnod – mondja mindig. – Egy nő általában lassabban fut, mint egy férfi. Ezt el kell fogadnod.

– Fogalmam sincs – vallom be, de néha elmegyek egy távolabbi gépre futni. Ám amikor valaki nagyon gyorsan száguld mellettem, valamiképpen szárnyakat is ad: én is följebb tekerem a sebességet, és sok-sok szenvedés után élvezem is.

– Ezért mondod mindenkinek, akiben látsz akár egy icipici szikrát is, hogy írjon könyvet – közli egyik este Balázs az edzőterem kijáratánál. A liftre várunk, és én rámeredek. Érdekes, hogy futás közben nekem is valami ilyesmi járt a fejemben, amikor egy japán lány felállt mellém a padra. Tizenegy kilométer/órás sebességen szokott futni hatvan percet. Ez gyors nekem, de aznap úgy döntöttem, beszállok a versenybe. És, csodák csodája: a lány csak fél órát futott aznap, úgyhogy végig bírtam a tempót. Közben átsuhant a fejemben, hogy mindig szükségem van egy-két riválisra, mert ez fokozza a kreativitásomat és a harci kedvemet. És akkor gondolatban végigvettem, kiknek is ajánlottam, hogy írjanak novellát, élettörténetet, regényt... és jó érzés volt erre gondolnom.

– Ühüm – bólintok, belépek a liftbe, és viszonzom a pakisztáni stewardessek köszönését. Helyesek, fiatalok, általában hosszú, pizsamászerű cuccban járnak a medencéhez, gyakran Balázst és engem kérnek meg, hogy tanítsuk őket úszni (pedig hát mi sem vagyunk úszóbajnokok), és bár az öltözékük szemérmes, ők maguk nagyon könnyen elegyednek szóba bárkivel, nagyokat nevetve.

– Tudom, hogy nem hiszed, amit mondok...

– De igen. Tudom, hogy így van.

Balázs egy pillanatig csodálkozva néz rám, aztán megkérdezi:

– De minek a verseny?

- Nem tudom.
- Nem lenne jobb a saját tempódban futni?

– De. De utána mégis remek érzés, mondhatnám, diadalérzés, hogy többre is képes voltam, mint gondoltam – felelem, és felöltik bennem, hogy ez a regényírásban is így van: addig fogok regényt írni, amíg engem szórakoztat az írás, amíg leköt a saját történetem, és amíg túl tudom szárnyalni az előzőt – a saját megítélésem szerint, persze –, akár a cselekményszövésben, akár stilárisan. Ezért volt jó játék *A mexikói*, amelyben az idősebbik hősnőm a történet kezdetén szinte csak tömondatokban kommunikál, ezzel is jelezve, hogy mennyire elege van mindenből, és mennyire elveszítette a hitét, aztán később, ahogy fokozatosan kinyílik a világra, ahogy beereszt másokat az életébe, egyre több jelzőt használ, és egyre inkább összetett mondatokban beszél. De remek játék volt a *Dalma* is: nyelvileg, stílusában, meg persze azért, mert a tízéves kislány „mögül” kikacsint időnként a felnőtt. És a *Karácsony New Yorkban*, amelyben egyszerre lehettem tizenhét éves fiú (Martin) és hetvenéves férfi (Wayne). Mámorító érzés volt a *New Yorkot* írni, a világot és a másik nemet éppen felfedező, néha tétova, néha meglepően határozott Martin helyébe képzelni magam, belelátni a fejébe, és onnan „átugrani” egy sikeres, bölcs, vagány rockzenészébe – Wayne „Sunny” White-ről beszélek –, aki már mindenkinek mindent lazán a szemébe mondhat.

– Hát jól van – vonja meg a vállát Balázs. – Akkor holnap tizenhármast futok, melletted.

Nevetünk, aztán megígértetem vele, hogy ma, egyszer az életben időben elkészül, hogy el tudjunk menni vacsorázni valamelyik kedvenc kifőzdénkbe. A méregerős tom yum goong és a roston sült ínycsiklandó vörös durbincs képe mindig felgyorsítja egy kicsit Balázs amúgy thaiosan laza tempóját.

Érkezés után pár napig csak „nyaral” az ember. Legalábbis én csak fekszem a napon, vagy a pálma alatt, legfeljebb *A partot* olvasom, de leginkább alszom, amikor meg ébren vagyok, bámulom az embereket. Ezt teszem esténként is, amikor életre kel a város. Még nem mondtam, de majd még sokszor elmondom: Bangkok igazán este és éjjel él. Egészen más arcát mutatja, mint nappal (bár a nappali is nagyon szerethető). Itt esténként történnek a dolgok. Elég csak kiülni egy Starbucks teraszára egy cappuccinóval, és rögtön az élet sűrűjében találjuk magunkat. Vagy elmenni vacsorázni a „hátizásosok mekkájaként” elhíresült Khao San Road valamelyik vendégházának éttermébe: ha nem túl hangos a zene, ott is részesei lehetünk mások életének, és akár barátságokat is köthetünk. A mostani bangkoki utam alatt az első Khao San Road-i élményem az, amikor egy olasz pár egy morning glory és egy adag hús és párolt rizs mellett ülve (a lány sír, a fiú valamit magyaráz neki, egészen higgadtan) döntnöknek kér fel. Át is ülök az asztalukhoz (otthon nyilván nem tettem volna- ilyet, de ez itt egészen más világ... azt hiszem, ezt minden külföldi érzi, mert kizártnak tartom, hogy ez az olasz pár mondjuk Milánóban is kikérte volna a véleményemet...).

– Wilma nem ért meg – magyarázza a fiú. A lány dacosan kerüli a tekintetét, és a kaját is eltolja maga elől.

– Már harmadik éve nem értem meg – vonja meg a vállát a lány. – Harmadik éve töltjük a karácsonyt a szüleivel, náluk is alszunk, holott együtt élünk egy külön lakásban.

Az én szüleimhez épp csak átugrunk. Most is az anyja jár át rendezkedni a lakásunkba.

- Mert locsolni kell a virágaidat!
- És feltúrja a fehérneműimet.
- Nem túrja fel, csak rendet rak.
- Ne rakjon rendet! Miért nem mehetünk egyszer karácsonykor az én szüleimhez?
- Mert nálatok... senki sem főz.
- De főz!
- Anyád túl elfoglalt, a nővéred utál főzni, az apád szokott sütni valamit.
- Na és. Nálatok meg folyton az anyád csinál mindent.

Csak kapkodom a fejem. Azt hittem, egy másik lány miatt áll a balhé, vagy az együttéléssel vannak gondok. Ehhez képest a túlzottan anyás fiú a probléma. Persze nem tudom, mit várt tőlem Paolo, de számomra nyilvánvaló, hogy a lányt veszem védelmembe, már csak azért is, mert szerintem sok jóra nem vezet, ha valamelyik fél szülei visszaélnék azzal, hogy szabad bejárásuk van a fiatalok lakásába.

– Szerintem most töltsétek kettesben az ünnepet. Vagy osszátok el: egyik nap Wilma szüleinél, a másik nap Paolóéknál, és ha van még egy szabadnapotok, akkor azt kettesben...

Ugye, megmondtam – ezzel a tekintettel mered vádlón Wilma a sráca, én pedig visszaülök Balázshoz és a levesemhez, és igyekszem feldolgozni a helyzetet, hogy Paolo haragszik rám, és Wilma sem túl elégedett. A tanulság: mások magánéletébe még felkérésre sem jó beleszólni. Nem tudom, végül hogy döntöttek, de Wilma hajlandó volt beleenni Paolo kajájába, amit én békülésnek értelmeztem.

Közben kint az utcán a zenekar karibi zenét játszik, egy rasztahajú jamaicai énekel, és két thai kíséri (gitáron és dobon), illetve vokáloznak. A csúcspont, amikor a Guns N' Roses *Knockin' on Heaven's Door*-ját játsszák rasztastílusban, a jamaicai énekes fátyolos, rekedt hangon énekel, a két másik zenész, illetve az utca teljes népessége teli torokból vokálozik. Már csak az hiányzik, hogy befusson Axl Rose, és a kezébe kaparintsa a mikrofont, bár ez nyilván azt is jelentené, hogy ez alkalommal időben odaért a fellépésére. De hát Axl nem jön, én viszont ott maradok az Au-Thong vendégház-étterem-bár teraszán. Elnézem a vendégeket, és egyre erősebb bennem a gyanú, hogy aki nincs befüvezve, az be van rúgva, esetleg mindkettő. A vendégkör kicsit hippis, kicsit rockos, de mindenkinek fejedelmi kiszolgálásban van része. Ez az ország egyik szépsége. Ugyan vannak egyenlők és még egyenlőbbek, van egy – nem is olyan szűk – réteg, amelyik sofőrrel és Rolls-Royce-szal, vagy sofőr nélkül Mazerattival, Porschével jár, és az „átlagemberrel” való érintkezése arra korlátozódik, hogy látja őt az autója ablakából, de a thaiok mentesek minden előítéllettől, nyitottak a világra és másokra. Talán ezért is szeretek itt lenni. Itt nincs jelentősége, hogy írni fogok egy medence partján, itt annak sincs jelentősége, hogy mit írok – ugyanúgy elmehetek vendégségbe a taxisofőr Sitnoy családjához, mint egy üzletasszony elegáns, tetőteraszos lakásába...

*

Mirjammal már találkoztunk néhányszor az *edzőteremben*. Ő is naponta jár futni, mint én. Mindig imádtam a futást a harmincadik perctől – a harmincadikig viszont gyűlöltem. Úgyhogy még otthon elhatároztam, hogy Bangkokban megpróbálom megszeretni a futás első harminc percét is (hát elárulom, hogy ez azért nem teljesen sikerült...). Az épületegyüttesben két edzőterem is van, én mindig oda megyek, ahonnan kilátás nyílik a városra. A lépcsőzőgépről például látom a szomszéd hotel medencéjét, látom az utcánk, a Sukhumvit 11 felső harmadát, az ételárusokat, a sárga taxikat, a száguldozó tuk-tukokat, a Frazer Szálló teraszait, a trendi Aloft Szálloda teraszát és villódzó neonfényeit. A távolból idelátszik a Bayokee Sky Hotel város fölé emelkedő tornyának a fényreklámja, a Bumrungrad kórház zöld neonfelirata, a Rajaprarop Roadon épülő toronyházak sárga kupolája, a Central World plázához tartozó hotel piros-zöld neonvilágítása. A lábam alatt lüktet a város. A futópadról pedig látom a medencénket, a pálmákat, a naplementét, a japán lányokat, akik csak alkonyatkor jönnek ki a medencéhez, és most vígan úszkálnak a vízben.

Az edzőteremben a futópadok állapota nem éppen kifogástalan, az egyiken például a terepfutást is gyakorolni lehet, mert két bemélyedés is van a szalagon, és még néhány hupli, de a célnak azért persze megfelelnek. Valahogy így gondolhatja az a csinos, filigrán thai nő is, akivel szinte mindig naplementekor futunk össze a teremben. Néha eljön vele a három év körüli kislánya is, aki csendesen elvan magában: vagy babázik vagy az anyja telefonját babrálja vagy képeskönyvet nézeget.

Néhányszor együtt megyünk le a liftben, de csak mosolygunk hülyén egymásra.

Aztán egyik nap, edzés és tusolás után, míg várom Balázst, aki az út túloldalán lévő épületben lakik, és – szerinte – ezért tart tovább neki, amíg összekészül, leülök az egyik mozgó kajaárus pici asztalához, és rendelek magamnak egy pad thait. Vörös hajú, gumicsizmás thai lány süti – reggel óta. Egy férfi adagolja neki a hozzávalókat, és ő a wokban reggel óta sütöget a forgalmas út szélén. Akárhogyan számolom is, már legalább tíz órája itt áll a tuk-tuk zajban, a kipufogók bűzében, és eldobható tálakba porciózza a frissen elkészült ételt azoknak, akik elviszik, és műanyag tányérokba azoknak, akik helyben fogyasztják. Megérkezik a tészta, rákkal, csilivel, jó fűszeres, a teteje dióval megszórva, kis hagymával megbolondítva, gőzölög, gusztusos, friss. Éppen belekóstolnék...

– Egyedül...? – szólít meg valaki angolul. Felnézek, hát a filigrán nő az, az edzőteremből. Most nincs vele a kislánya.

– Helló. Mirjam vagyok. Igazából nem így hívnak, de a thai nevemet úgysem tudnád kiejteni – neveti el magát, és azzal a lendülettel odahúz az asztalomhoz egy műanyag széket, rendel egy pad thait, és leül. – Egyedül nem eszünk. Az evés művészet. Társasági esemény – mondja, és most én nevetek. – Magányosan enni szomorúságot jelent.

Hát így ismerkedem meg Mirjammal, egy tányér gőzölgő, csilis pad thai mellett. Mire Balázs leslattyog az épületből, már ismerem Mirjam életének legfontosabb állomásait.

Édesapja tanár volt, anyja az egyik minisztériumban dolgozott a nyugdíjazásáig. Mirjam is tanári diplomát szerzett, és huszonhárom évesen hozzáment az első

szerelméhez. A jóképű fiúnak, Somchainak ugyan angoltanári végzettsége volt – Mirjammal az egyetemen ismerkedtek meg –, ennek ellenére egy „hagyományos” étteremben, majd az egyik nagy szálloda éttermében helyezkedett el pincérként. Somchai két évvel az esküvő után egy vállalkozónál kezdett dolgozni üzletkötőként, és gyakran szólította vidékre a munkája. Néhány hónappal később már csak hetente háromszor-négyszer járt haza, mindig a munkára hivatkozott.

Mirjam érezte, hogy valami baj van, és egyszer a férje nyomába eredt. Egyik barátnője vitte őt kocsival – Somchai aznap nem ment túlságosan messzire, alig néhány kilométert tettek meg. Somchai bement egy házba, ahonnan hamarosan egy nővel és egy kisgyerekekkel jött ki. Mirjam akkor kiszállt a kocsiból, és ott, az utcán minden kiderült. Somchainak barátnője volt, akitől gyereke is született, és mint később Mirjam összerakta a mozaikokat, jóképű férjének az idők folyamán több kalandja is akadt. Akkor Mirjam hazaköltözött a szüleihez, elvált a férjétől, és új életet kezdett.

– Addig azt hittem, hogy a szerelmünk örökké fog tartani. Nagyon nagyot csalódtam, és úgy döntöttem, hogy soha többé nem leszek szerelmes.

– Eldöntötted.

– Hát igen – bólint nevetve. – Akkor azt hittem, hogy enyém a döntés. Elhatároztam, hogy – ma divatos kifejezéssel élve – megvalósítom önmagam. Soha többé nem fogok függeni egy férfitől. Felmondtam a munkahelyemen, magántanárként angolórákat vállaltam, de mivel nem volt túl nagy a kereslet, később külföldieket tanítottam thaiul, és főállásba elmentem egy kozmetikumokat forgalmazó céghez. Először tanfolyamokat végeztem, majd üzletkötő lettem, nemzetközi kapcsolatokat próbáltam kiépíteni, és külföldön értékesíteni a kozmetikai termékeket.

Mirjam egyre több ismerőst, kapcsolatot szerzett, és egyre több megbízást kapott: üzletelt művirágokkal (igen, bármilyen furcsa, például a thai megtévesztően élethű orchideautánzatokra nagy igény mutatkozott külföldön), egy fotózással foglalkozó céget is képviselt, míg végül létrehozta a saját vállalkozását. Harmincéves korára tizenegy alkalmazottat foglalkoztatott, külföldre közvetítettek thai termékeket, és nyitott egy saját masszázs-kozmetikai szalont is. Nem volt mellette férfi, mert nem akart csalódní. Harminchat évesen még mindig nem volt senkije, és nem bánta. Hiába próbálták a barátnői összehozni férfiakkal, ellenállt.

– Aztán elmentem egy jótékonysági vacsorára, és az első pillanatban csatlakozott hozzám egy italra egy mosolygós, magas thai férfi, Khunpol. Körülbelül fél óra beszélgetés után az zakatolt bennem, hogy még látni akarom. És másnap felhívott...

Mirjamék története azért is különleges, mert Khunpol nem árulta el neki, mivel foglalkozik, csak annyit mondott, hogy a családja tehető. Mirjam egy ideig attól tartott, hogy Khunpol amolyan elkényeztetett negyvenéves férfi, aki soha egy szalmaszálát nem tett keresztbe. Meglepődött, amikor hetekkel később Khunpol apja elmesélte neki, hogyan kezdett a fia tizenhat évesen dolgozni iskola után, és végig az egyetem alatt a család tulajdonában lévő szállítási cégben. Egészen alulról kezdte, és később nem a családi cégéknél helyezkedett el, hanem egy idegen cégnél mint közgazdász. Amikor Mirjammal találkozott, már cateringvállalkozást és egy másik céget működtetett társtulajdonosként.

Mire Balázs leér az utcára, már azt is tudom, hogy Mir-jaméknak van a házban,

ahol laknak, edzőtermük, de mivel általában üres a terem, ő utál ott edzeni. Emberek közt szeret lenni, és csak nevet, amikor mondom, hogy az otthoni futópadjukon biztosan nincsenek lyukak és huplik.

– Helló – mondja Balázs, és ő is odahúz egy műanyag széket az asztalhoz.

– Téged is szívesen látlok majd – mondja Mirjam minden bevezetés nélkül. – Persze csak amikor nem csajos esténk lesz. Évát viszont hamarosan elhívom egy kis főzőcskézésre.

Pár közös edzés és közös liftezés után van egy új barátnőm, Mirjam. Kimondhatatlan az eredeti thai neve, elhagyták, megcsalták, összetörték a szívét, de talpra állt. Gyönyörűen beszél angolul, van egy hároméves lánya, szerelmes a sikeres férjébe, és épp az imént, a járda szélén pad thait eszegetve hívott meg egy közös főzőcskézésre az otthonába.

*

Farang. Így nevezik a thaiok a fehér embereket, a nyugatiakat, a külföldieket. Mostanában elég nagy vita alakult ki a sajtóban: sértő-e ez az elnevezés. Néhány *publicista* és számos expat – vagyis itt élő külföldi – amellet érvel, hogy bizony sértő. Én nem tudom. Nem beszélek thaiul, én nem érzek benne semmi dehonesztálót, de az tény, hogy a thaiok mostanában nemigen ejtik ki külföldiek előtt ezt a szót: farang. Sitnoy szerint sincs sértő kicsengése, de őt nem is érdekli a vita. Általában szereti a külföldieket, belőlük él, már elég sok visszatérő külföldi utasa van, aki a kirándulásaira vele viteti el magát.

Farang. Az én fülemnek nem hangzik rosszul, nem zavar, mert a thaiok általában a farangokkal is teljesen normálisan viselkednek. Én eddig nem nagyon találkoztam lehúzó thaiokkal, bár kétségtelen, hogy alkudni itt muszáj. Ez a játék része. De velem senki sem durva, vagy nem szól hozzám bántón (és ha mégis, akkor nyilván thaiul, amit nem értek...). És mindig minden problémát igyekeznek orvosolni, még ha legtöbbször nem is sietik el a dolgot. Például nekik sem tetszik, ha egy döglött madár teteme lebeg a medencében, a víz tetején, de csak néhány órával később lépnek a tettek mezejére, vagyis némi késéssel távolítják el onnan. Vagy egy étteremben néha fontosabb a pincéreknek, hogy végignézzék a gólok ismétlését a tévében, mint hogy kihozzák az ételt a vendégeknek. De ez még mind befér.

Egyedül a tuk-tukosokkal vagyok bajban. A tuk-tu-ko-sok között sok az erőszakos alak, menet közben árat emelnek, vég nélkül alkudoznak, és közben versenypályának nézik az utat. Nem szeretek tuk-tukkal utazni, bármilyen „egzotikus” élményt nyújt is. Néha mégis rákényszerülök, de megesik, mégpedig elég gyakran, hogy a sofőr menet közben rájön, hogy a kialakított ár mégsem éri meg neki, és egyszerűen leáll, hogy innen menjek tovább, ahogy akarok, vagy fizessek dupla árat. És mintha ők még hamarabb dühbe gurulnának, mint a thaiok általában. Mert az az igazság, hogy a thaiokat elég könnyen fel lehet bosszantani, ilyenkor a mosoly gyorsan eltűnik az arcukról – de csak akkor, ha valaki nem adja meg a másinak a kellő tiszteletet. Például láttam olyan külföldit, aki a táskájával hatalmasat csapott egy taxi ajtajára, mert az nem engedte át az úton. Egy hajszálon múlt, hogy a feldühödött sofőr ne verje meg. És ha ezt az egész jelenetet látja egy rendőr, nem valószínű, hogy a farang mellé áll.

Apropó, rendőr: egyik este taxival jövünk hazafelé, amikor Asoknál leállítja a kocsit két rendőr. Lesben állnak a kereszteződésnél, még mielőtt rákanyarodnánk a Sukhumvitre. A taxis félreáll a fordulásávbán, a rendőrök bevilágítanak zseblámpájukkal a kocsiba. Aztán egyikük kiharcolja Balázst. Egyáltalán nem értem, mi folyik itt. A másik nekem int, hogy szálljak ki. A taxis hátrafordul, és csendben odaszól nekem: pénzt akarnak.

Mire feleszmélek, a rendőr már a táskámban kutat. Egészen addig, amíg megtalálja a pénztárcámat. Kiveszi és megszámlolja a pénzt. Nagyjából hárromezer forintnyi baht. Áll egy kicsit, néz rám. Közben a másik Balázst motozza. Nem vicc, a zsebében nyúlkal. Arra gondolok, ebből mekkora botrány lesz... ha engem is megmotoz egy férfi rendőr, azt nem hagyom annyiban. Már látom a riportomat. Odaszólok Balázsnak, megkérdem: ugye engem nem motozhat meg?

– Nem – feleli. – Férfi nem.

– És a táskámba belenyúlhat?

– Abba igen.

– Hm...

– Nagyon kérek, hogy ne akarj börtönriportot írni – néz át a kocsi teteje fölött.

Olvas a gondolataimban.

A rendőr közben még mindig a pénztárcámat tartja a kezében, és újra átkutatja a táskámat. Semmi sincs benne, csak néhány csomag papír zsebkendő és egy napszemüvegtok. Csalódottnak látszik. Lassan visszaereszti a pénztárcát a táskámba. Addigra Balázssal is végez a másik rendőr. Visszaszállhatunk a taxiba.

– Arra számítottak, hogy van maguknál valami könnyű drog, vagy más tiltott dolog – magyarázza a taxis. – Ha ilyet találnak, akkor az már alku tárgya... Így tehetnek szert egy kis mellékesre.

Nahát. Én meg azt hittem, terroristákra vadásznak.

– Ez hülyeség. Télen hideg van.

– Nem mindenhol – hangzott a szüleim válasza, és én belemerültem a könyvembe. Hétéves lehettem. Nehezen tudtam elképzelni, hogy máshol meleg van télen, egyáltalán nincs szükség nagykabátra, azt gyanítottam, hogy ez csak mese, de én akkoriban elhittem a meséket, sőt amikor olvastam őket, a történet szereplőjének képzeltem magam.

Máig emlékszem arra a rajzos mesekönyvre, amelynek a hőse pálmák alatt ücsörög, és nézi a naplementét. Tél van, de nem fázik. Tél van, de nincs bezárva a szobájába. Tél van, de nincs kályha a szobájában.

Olyan mélyen bevésődött ez a mese az emlékezetembe, hogy attól kezdve minden télen pálmafás helyre képzeltem magam. Ültem a buszon a dzsekimben, a suliba tartottam, és kirekesztettem magam a havas külvilágból. Pálmafák suhantak el a busz mellett, és én különböző történeteket találtam ki az ott lakókról, többnyire saját magamat is beleszőve a mesébe. Néha még dalokat is szereztem – szerencsére csak magamban – ezekhez a történetekhez.

Évekkel később, amikor már letettem a dalszerzésről, esténként útikönyveket és utazási prospektusokat olvastam. Minden este, elalvás előtt egy másik országba utaztam gondolatban. Sőt ma már kínos bevallani, de a zsebpénzemet pálmafás-tengerpartos poszterre költöttem, amit aztán egyik délután ki is tettem a szobámban. Nem fogadták kitörő örömmel a szüleim, de attól kezdve pálmák alatt hajthattam álmra a fejem. A poszter tengerpartot nézve újabb meséket találtam ki. Utaztam minden este, képzeletben. És persze Verne regényhősei voltak az útitársaim. *A rejtelmes sziget*et legalább ötvenszer elolvastam.

Szerettem Rómain lakni, szerettem a családomat, a barátaimat (gyakran képzelődtem arról, hogy elmegyünk együtt egy távoli országba, és mindenki jön velem, akit szeretek), és tátott szájjal hallgattam apu történeteit, aki a junior kajakválogatott edzőjeként időnként külföldi versenyekre utazott, kérleltem, hogy meséljen még Rómáról, meséljen Castel Gandolfóról (ott volt az egyik edzőtábor), és minden ismerősünk, aki távoli országból tért haza, tudta, hogy én leszek az élménybeszámolója leglelkesebb hallgatója.

Akkoriban persze még fogalmam sem volt róla, hol van Bangkok, az angyalok

városa, így azt sem sejthettem, hogy valaha szoros érzelmi szálak fűznek majd hozzá. De azt tudtam, nem sejtettem, hanem biztosan tudtam, hogy akármilyen távolinak és elérhetetlennek tűnik is, egyszer majd eljutok egy olyan helyre, ami úgy néz ki, mint a poszterem (amit rajtam kívül senki sem díjazott a családban), és azt is tudtam, pontosan tudtam, hogy sosem fogom abbahagyni a „történetmesélést”. Nekem ez volt az igazi boldogság. Hogy történeteket találhattam ki. Egyrészt álmovilágban éltem, de persze tisztában voltam a valósággal is. Megpróbáltam a barátaimat is bevonni a meséimbe és a fantáziavilágomba, Ildivel és Attila unokatesómmal például felfedeztünk egy rozsdás, elhagyott jachtot valahol a Dunához közel, Rómaifürdő és Békásmegyér között – hát kitaláltam, hogy ezen fogunk elhajózni a tengerre. Nagyon komolyan vettük a dolgot, terveket is kovácsoltunk a nagy útra, én minden héten új forgatókönyvet írtam erről a közös utazásról, persze csak a fejemben, de megosztottam velük. A barátnőim szerették, ha egy-egy mesémben ők is felbukkantak.

Biztos voltam benne, bárhogyan alakul is az életem, egyszer majd eljutok olyan helyre, ahol pálma nő, ahol csodás lesz a naplemente, ahol számomra ismeretlen, egzotikus dallamok szólnak majd. Mint ahogyan azt is éreztem, hogy a fantáziámat mindig is szabadjára engedem majd. Meggyőződésemmel, hogy ez a bizonyosság – fogalmam sincs, honnan eredt – segített át sok év hullámvölgyein, ezért nem adtam fel sosem, ha egy-egy kéziratomat nem jelentette meg a kiadó, ahová beküldtem. Azt hiszem, alapvetően pozitív az életszemléletem, már egészen kicsi koromtól. Nem tudom, honnan ered, mert a szüleim mindig inkább a rossztól tartottak, és azt mondták, ne álmodj túl nagyot, mert csalódnai fogsz – én pedig töretlenül hittem és hiszek abban, hogy álmodni kell, újra és újra, mert a nagy álmok igenis valóra válthatók. A csalódásokat persze nem lehet megúszni, de nekem a csalódások inkább erőt adtak a folytatáshoz: a hitem és a vágyam erősebb annál, mint hogy hosszan keseregjek egy-egy kudarc miatt.

Tudom, persze hogy tudom: a regényeim szereplői időnként azért utaznak messzi tájakra, hogy jobban rálássanak a saját problémáikra, és meg hozzák azt a döntést, amit otthon nem mernének, vagy ami otthon az eszükbe sem jutna. Én azonban elsősorban nem problémákat láttam magam előtt, hanem lehetőséget. Lehetőséget arra, hogy egy réges-régi álmomat végre valóra válthassam. Mielőtt elindultam, természetesen rengeteget tépelődtem: hogyan fogadják a főnökeim, hogy fizetés nélküli szabadságra akarok menni? Tépelődtem eleget, s végül az döntött, hogy újságíróként megújulásra, új kihívásokra vágytam.

– De hát pontosan azt teszed, amit a regényhőseid! – ezt Dia barátnőm mondta, és hirtelen büszke is lettem magamra. Tudom, furcsán hangzik, de a legnagyobb bátorság ahhoz kellett, hogy a munkahelyemen fizetés nélküli szabadságot kérjek – és hogy a szüleimnek elmondjam, mire készülök. Egy pillanatra (vagy inkább hosszabb időre) újra iskolásnak éreztem magam, akinek már megint be kell vallania, hogy rossz fát tett a tűzre. A kedvesemtől nem tartottam, mert tisztában voltam vele, hogy érti és érzi, hogy a gyerekkori álmomat váltom valóra ezzel az utazással.

Másrészt viszont...

Egy kicsit mégiscsak menekülés.

Azt látni, hogy apu, a szeretett, erős, kajakos apám lemond az életről... Azt látni, hogy nem segítenek igazán a kezelések, hogy egykor oly erős karjáról kezd lesorvadni az izom... Legyint, ha azt mondom, van remény, de saját magában is keresse meg a hitet.

Nem akarom látni, hogy elfogy az ereje és a teste.

Nem akarok hazudni neki.

Nem akarom, hogy így kelljen elmennie. Gyötrelmek közepette.

Nem akarom, hogy elmenjen.

Erőt fog adni neki, hogy engem várjon, ez alatt az idő alatt nem elfogy, hanem megerősödik. Ez a meggyőződésem. Görcsösen kapaszkodom ebbe a hitbe, gondolatba, reménybe. Hogy elmegyek, és végre erőt ad neki – az, hogy visszajövök, hogy „ezért” gyógyulni fog. Nem tudom, miért, de hiszek benne – még mindig, és mindennek ellenére –, hogy a gyógyulás megtörténhet fejben, vagy legalábbis a hit beindíthatja, támogathatja a gyógyulást. Még az indulás előtt beszélgettem valakivel, akinek más típusú daganata volt ugyan, mint apunak, de eléggé súlyos az is: kissejtes tüdőrákja, pedig teljesen egészségesen élt mindig, nem dohányzott, ráadásul fiatal nő, a betegséghez túl fiatal. Ő a műtétet követően és a kemoterápia közben-után agykontrollos technikával segítette a gyógyulását, elképzelte és „programozta” magában, hogy a ráksejtek elpusztulnak, és végül minden lelete negatív lett. (Természetesen az is lehet, hogy mindezt kizárólag a műtétnek és a kezeléseknak köszönheti.) Megírtam a történetét a *Nők Lapja Pszichében*, elmeséltem apunak, oda is adtam neki az interjút.

Menekülök, és remélem, hogy ezzel új út nyílik meg apu előtt. A gyógyuláshoz vezető út. Vagy legalább idő... és aki időt nyer, életet nyer, ezt a mondást hallom folyton a fülemben.

*

Tudom, hogy már írtam: a bennem élő újságírónak nem véletlenül van mehetnékje. Kérdései vannak, de válaszai egyelőre nincsenek... Az egyik kérdés, amire választ keresek, hogy van-e igény érdekes riportokra. Számomra izgalmas és élvezetes elindulni forró nyomon, látszólag mosolyogva, de belül igencsak határozottan keresve az igazi témát, amiről én is, a környezetem is boldogan olvasna egy magazinban. Az álriportokat utálom. Tehát arra is kíváncsi voltam, hogy feltámad-e a bennem élő „riportos” újságíró. Erre várok választ.

Aztán rögtön az első héten meg is kapom.

A medence partján írom a regényemet, amikor egy múmia életre kel. Olyan lassan és óvatosan tápázkodik fel, mintha valóban múmia lenne. Amikor látom, hogy egyenesen felém indul, megrettenek. Tetőtől talpig sarongba és törülközőbe tekerte magát, a szemét napszemüveg fedi, de még a lábfejét is eltakarja a dereka köré csavart rózsaszín sarong.

A múmia thai származású, és a negyvenes éveiben járhat – ezt azért tudom megtippelni, mert a liftnél már maszk és jelmez nélkül is láttam. Határozott léptekkel, de lassan közeledik felém, és nem áll meg mellettem a napon, hanem behátrál egy napernyő alá, és onnan szólít meg.

– Nem szabad a napon dolgozni – figyelmeztet.

– De nagyon jó itt – felelem.

– Nem barníthatod, főleg nem égetheted a bőröd – kétségbeesettnek tűnik a hangja, és én meghökkenve hallgatom, ugyanis egyáltalán nem látom magamon, hogy szemernyit is barnultam volna ittlétem első heteiben. – Egy egész vagyont fizethetsz majd a bőrfehéért. Örölnöd kellene annak, hogy fehér a bőröd...

Nan-nak hívják, egy svéd író felesége, a férje azonban velem ellentétben nem írni jár a medencéhez, hanem pihenni (Nan őt is rosszallóan nézi, ha napozik, de később megtudom, hogy inkább a nőkre vonatkozik az első számú „fehérbőr-szabály”). Nan felvilágosító kiselőadást tart arról, mi mindent használ, hogy fehérebb legyen a bőre. Felsorolni is nehéz. Csak kapkodom a fejem, ahogy mesél: az alap a bőrfehéritő arclemosó és bőrradír, ez nem hiányozhat a piperepolcunkról és az életünkéből. Utána jöhet a bőrfehéritő krém, a fehéritő pakolás, és, jesszus: a bőrfehéritő dezodor – hát az meg mire való, tűnődöm –, aztán fontos még a fehéritő szemránckrém, meg persze a fényvédő krémek, és mindezt kiegészíti az időnkénti lézerezés, meg „néha-néha” egy kis „tablettás védelem”. Szó, ami szó, Nan előadása felkelti az érdeklődésemet, miért is ilyen menő errefelé a fehér bőr. Nyilvánvaló, hogy az emberek mindig hasonlítani akarnak valahogyan a hatalmon lévőkhöz, a világon sok helyütt a fehér bőrű gyarmatosítók érkezése után a helyi lakosok közül is sokan világos bőrű partnert kerestek, mert ez a szemükben a jómódot és a gazdagságot jelképezte. Hiszen a fehér bőrű ember nem a földeken dolgozik, hanem egy irodában, ahol nem barnul le... Persze ennek ellenkezője is igaz, gondoljunk az európaiakra: nálunk mekkora divat volt egy jó évtizede még a szolárium, mint ahogy tőlünk nyugatabbra is. Ha valaki nem engedhette meg magának a nyaralást, akkor szoláriummal érte el az „egzotikus nyaralásos” hatást.

Itt, Thaiföldön elámulva nézem a tévét, mert majdnem mindegyik műsorvezető bőre fehér, szinte hófehérre vannak sminkelve, mint ahogyan a szappanoperák szereplői is. Hát persze, ők diktálják a divatot a fiataloknak. Nem akarom hibáztatni őket, ez az egész a része egyfajta ázsiai trendnek – a szomszédos országokban is a fehér bőr divik. Nálunk, a szálláshelyen a japán turisták – persze inkább a nők – még úszás közben is valami sapkáról lelógó kis kendővel takarják az arcukat, nehogy napfény érje őket.

Mirjam azt mondja az egyik közös edzés után, hogy ő úgy tudja, az ázsiai bőrfehéítés divatja valójában Indiából származik, ahol – szerinte – a magasabb kasztba tartozók bőre fehérebb, mint az alacsonyabb kasztbelieké.

Kicsit meglepődöm, hogy Mirjam kérdés nélkül elmeséli: ő is fehéritő termékeket és szinte fehér alapozót használ, amitől kicsit vaníliaszínű az arcbőre, de az övé még mindig természetesebbnek hat, mint azoké a lányoké, akik különféle tablettákkal szabályosan „szürkítik” a bőrüket. Merthogy – Mirjamtól tudom – Thaiföldön virágzik ez a biznisz. Itt, ahol a gyógyszerárban bármilyen antibiotikumot vagy hormont, fogamzásgátlót recept nélkül kapni, olyan táplálékkiegészítőket sem nehéz találni, amelyekről a bőr világosabb lesz (bár ezek hatása állítólag csak addig tart, ameddig az illető szedi a tablettát).

Mirjam arról is mesél, hogy egy-két barátnője már injekciót is kipróbált, ő tart ettől, inkább időnként villanófény-kezelésre jár. Ettől viszont meglehetősen érzékeny a bőre a fényre, úgyhogy szinte sosem tartózkodhat napon, nehogy leégjen. Bár megengedhetnék maguknak, hogy a világ bármelyik égtáján nyaraljon a család, ráadásul szeretik is a meleget, huszonöt fokban már kicsit fáznak, legutóbb mégis a kanadai őszben jártak. Mirjam nem csupán önmaga miatt ilyen óvatos.

– A lányom bőrét nagyon óvom – teszi hozzá. – Én gyerekkoromban folyton a napon rohangáltam, de Nia bőrére már vigyázok.

Nagyon érdekes számomra, hogy ilyen mélyen gyökerezik Mirjam hite – az elmondottak alapján azt hiszem, hogy sikeres és elismert ember létre is egyszerűen benne van a gondolkodásában, hogy a világos bőrszín „magasabbra pozicionálhatja” őt. Mirjam még körültekintő, de sokan gondolkodás nélkül bedőlnek a „fehérbőr-biznisznek”. Így például Surriporn is. Abban a szállodában dolgozik, ahol régebben többször is laktam. Meglátogattam most is, nem sokkal az érkezésem után, de az első találkozásunkkor szabályosan megijedtem tőle. A tavaly még szép arcú, csinos lányból szomorú szemű, megkeseredett, furunkulusos és sebhelyes arcú nő lett. Nagy szerencse, hogy a thaiok nem érzik udvariatlanságnak, tolakodásnak, ha valaki feltesz nekik egy bizalmas kérdést, sőt szinte hálásak érte, mert úgy érzik, hogy törődik velük a kérdező. Surriporn is mesélni kezd, és a története – szerintem – nem egyedülálló ebben az országban.

Ugyanis Surriporn – mint sok thai lány – már több éve szedett recept nélkül kapható étrendkiegészítőket, amelyekről azt beszélnek, hogy „kifehéritik a bőrt”. (Egy bangkoki bőrgyógyászatnál érdeklődtem az általa is említett glutathione hatóanyagú kapszulák felől, és megtudtam, hogy ezek a készítmények számos esetben tényleg világosítanak valamennyit, akár több árnyalatot is a bőrön, de a hatás csak rendszeres szedés esetén tartós – érdekesség, hogy ugyanitt azt javasolták, hogy alkalmazza a „páciens” injekciós készítményben, ha világosabb bőrszínt szeretne.) Surriporn a barátnőitől hallotta, hogy injekcióban is beadható a fehéritőszer, két barátnőjének is a kozmetikasalonban adták be rendszeresen az injekciót. Miért nem lepődtem meg ezen? Azért, mert már láttam: a thai kozmetikákban gyakran „univerzális” szaktudású alkalmazottak dolgoznak, akik a műkörömépítéstől a manikűrön, láb- és testmasszírozáson át az arckezelésig mindent vállalnak. Sőt bizonyos kozmetikákban botoxoznak, feltöltőanyagokat injekciónak – kérésre – a vendég ráncaiba. Némelyik kozmetikasalon annyira le van pukkanva, hogy európai oda nemigen tenné be a lábát. És szerintem veszélyes ez a dolog: nem mindig tudja a vendég, hogy milyen anyagokat injekciónak a bőrébe – a térségben szinte minden szépségterméknek kaphatók

elfogadható minőségű és silány hamisítványai is. Az utóbbiak esetében még az a legjobb, ha nincs bennük hatóanyag – sokkal rosszabb, ha mérgező összetevőt tartalmaznak. Például azt olvastam, hogy Vietnamból is érkeznek Thaiföldre illegális úton kérdéses hatásfokú, ráadásul nem kívánt mellékhatásokat okozó bőrfehéritő hamisítványok.

Surriporn barátnőinek a bőre – szerinte – látványosan fehéredett az injekciókúrától. Hát ő is kipróbálta, és elégedett volt az eredménnyel – de drágította a terápiát, hogy a kozmetikában kellett beadatnia, úgyhogy a végén megfogadta egy ismerőse tanácsát, és megitta az ampullák tartalmát, ahelyett, hogy injekcióban beadatta volna magának.

Hányással, görcsös gyomorfájdalommal került kórházba, és az arcát ellepték a kelések, furunkuluszerű pattanások. Öt napig volt kórházban, ahol elmondták neki: a szert szájon át egyáltalán nem szabad szedni, és még az injekciózásnak is lehetnek káros mellékhatásai. Surriporn túladagolta a szert, így a pajzsmirigyműködésében zavar állt be, ezért pajzsmirigyhormon-tartalmú gyógyszert kell szednie – talán élete végéig –, és senki sem tudja, hogy az arcbőre mikor jön rendbe, mennyire látszanak majd a hegek...

– Ha megmaradtam volna az injekciózásnál, akkor ez nem fordult volna elő – legyint lemondóan, és számomra az a legelképesztőbb, hogy ez a fiatal, szép lány nem mondja, hogy „ajjaj, kár volt”, nem bánja, hogy ilyen veszélyes szert szedett. Sőt már a jövőt tervezgeti: ha teheti, újra elkezdi majd szedni, ha mást nem is, „legalább a kapszulákat”. Mondom neki, hogy olvastam a *Bangkok Post*-ban, hogy az injekciós bőrfehéritesnek már több halálos áldozata is van az országban.

– Nem érdekel – vonja meg a vállát.

– Hogyhogy nem érdekel? Bele is halhatsz, és nem érdekel? – hüledezem. – Ennyire fontos a fehér bőr?

– Ezt te nem értheted, mert neked fehér a bőröd, így születted – magyarázza, és sóhajt. – De csak nézd meg az újságokat. A tévéműsorokat. A filmeket. Nézz bele egy thai sorozatba. Aztán majd szólj, ha látsz olyan thai szereplőt, akinek nem világos a bőre.

– Boldogabb vagy világos bőrrrel, és ezekkel a... hegekkel az arcodon?

– A hegek majd elmúlnak – mereng el. Biztos vagyok benne, hogy arra gondol: sosem fogom megérteni őt. Mert amit ő érez, azt nem érezheti olyasvalaki, aki messziről jött, és akinek láthatóan világos a bőre.

Az általam olvasott újságcikk szerzője szerint azért is végződhet néha halállal a bőrfehérites, mert előfordul, hogy nem szakember adja be az injekciót, és mert könnyen túladagolható a szer, és néhány esetben túl is adagolják. Tényleg igaz, ha valaki nem itt él, és nem ismeri a helyi gondolkodást, akkor nem is tudja megérteni ezt a jelenséget. A reklámok, műsorok, sorozatok talán akaratlanul is azt sugallják a fiataloknak, hogy akkor lesznek sikeresek, ha világos a bőrük, illetve elhitetik velük, hogy ha világosabb a bőrük, akkor sikeresebbek is lesznek.

Persze az újságírói kíváncsiság nem hagy nyugodni, és felkeresek egy bőrfehéritesre is szakosodott klinikát. Félreértés ne essék: nem egy csillogó-villogó, jól felszerelt, orvosokat alkalmazó szépségklinikáról beszélek, hanem egy olyan „skin and beauty clinic”-ről, amilyent nagyjából minden sarkon találunk. Az egyikben nagyon helyes recepciós lány fogad.

– Szeretném fehérittetni a bőrömet – közlöm vele. – Egy kicsit leburnultam,

megint hófehér bőrszínt szeretnék – folytatom, igyekezve pókerarcot vágni. A lány egyáltalán nincs meglepve, együtt érzően bólogat. Benyúl a pult alá, és előhúzza az egyik fiókból egy vastag katalógust, amiben a villanófényes kezeléstől a kémiai hámlasztáson át az injekciókig mindenféle gyógyászati eljárás leírása megtalálható, akár botoxkezelést vagy hialuronsavas feltöltést is lehet választani (mondjuk a kezelés mellé), és akkor is tudnak segíteni, ha a vendég a bőrfehérités mellett esetleg hajbeültetésre vágya. Ez remek, nyugtázom, de az zavar egy kicsit, hogy a recepcióson kívül egyetlenegy alkalmazottat látok a klinikán. Éppen takarít.

– Hol az orvos? – kérdezem. – Ugye orvos végzi a keze-léseket?

Pillanatnyi tétovázás után bólint a lány. Aztán hallgat.- Végül megszólal:

– A kozmetikusunknak megvan minden képesítése.

Szóval a kozmetikus adja be a bőrfehéritő injekciót is. A lány próbál meggyőzni, hogy az injekció sokkal hatásosabb, mint ha csak tablettát szednék, ami csak „fél-egy árnyalatot halványít”. Mondja mindezt olyan faarccal, mintha szénfekete lenne a bőre.

– Nem veszélyes ez az injekció?

– Ha terv szerint adjuk be? Dehogyan veszélyes! – válaszolja kicsit felháborodva. Aztán azzal búcsúzom, hogy majd kérek egy időpontot, bár ő marasztalna, most éppen ráér a kozmetikus, és még kedvezményt is kaphatnék az árból.

Szóval, egyes-egyedül rajtam múlik, hogy ki akarom-e fehérittetni a bőre, vagy sem. Itt bámihez hozzá lehet jutni. Akár ott, rögtön megkaphattam volna az első injekciót. Inkább elmenekülök, persze.

Ez is Bangkok. A vény nélkül kapható gyógyszerekkel, a bőrfehéritő klinikákkal és a lányokkal, akik néha túl nagy árat fizetnek a világos bőrért.

Miért éppen Bangkok? Sokan teszik fel ezt a kérdést azoknak is, akik két hétre jöttek, aztán itt ragadtak. Vagy visszatértek, hogy itt kezdjenek új életet. De olyanok is vannak, akik a teleket töltik itt, immár évtizedek óta. Én csak a saját válaszomat ismerem...

Hát azért Bangkok, mert itt szüntelenül azt lehet érezni, hogy a múlt és a jövő nagyon keskeny mezsgyéjén egyensúlyozunk, és közben a jelen minden pillanatát kiélvezhetjük. Itt egyszerre van jelen múlt és jövő, összevegyül, egybeépül, szerves egységet alkot. Megmaradt minden – vagy legalábbis sok minden – a régmúltból (még ha szép lassan kopnak is ki például a klongok, fogyatkoznak a Chao Phraya csatornáin a tradicionális cölöpházak), és itt van már a jövő, a dizájnos felhőkarcolók tetején az óriási napelemek, a teraszokba már az átadáskor beültetett, „beépített” növényzet, hogy a szomszéd már az alatta lakó fájának lombkoronáját láthassa, amikor beköltözik a huszadik emeleti lakásába, itt van a legmodernebb technológia, szinte minden elegáns bevásárlóközpontban vadonatúj kollekciójukat kínálják a világ nagy divatházai, miközben a Patpongban és a többi piacon ott árulják a silány és kevésbé silány hamisítványokat (egy buddhista szerzetest nemrég láttam a Patpongban hamis órára alkudni). Mindeközben a városban lépten-nyomon az eleven múlttal találkozik az ember, az emberek fejét hajtván autóznak vagy gyalogolnak el az Erawan-szentély előtt, minden reggel adományokkal halmozzák el az isteneiket, jól tartják, megetetik-megitatják őket, hogy aznap is számíthassanak a hathatós védelmükre. A szüntelen nyüzsgésben, rohanásban látszólag nincs idő barátkozni, ugyanakkor erre valahogy mégis van. A thaiok mutatják a legjobb

példát arra, hogyan lehet életben tartani az emberi kapcsolatokat akkor is, ha valaki délelőtt tíztől este kilencig-tízíg dolgozik, sokan heti egy szünnapkal, de van, aki még ennyi lazítást sem enged meg magának. Késő este, munka után mégis összejönnek azokkal, akiket szeretnek: a családdal és/vagy a barátokkal. Többnyire nyilvános helyen találkoznak, ahol lehet enni és inni – legyen szó egy éjszakai utcai büféről, egy mozgóárus előtti pultról vagy egy sörfesztivál teraszáról. Ezért is imádják annyira az ünnepeket, hiszen minden egyes ünnep alkalom arra, hogy együtt lehessünk azokkal, akikkel jól érezzük magunkat, lazán, szabadon. Nemigen láttam még részeg thait (na jó, egyet-egyet igen), de jókedvűt annál többet. Az itteniek tényleg csak társaságban isznak egy-két pohárral, főleg persze hazai sört. Nagy szerencsénk, hogy ugyan hivatalosan csak egy „újévük” van, a thai újév áprilisban, de ma már óriási buli van szilveszterkor, majd kicsit később, a kínai új év kezdetén is. Mi több, bár a lakosság nagy része buddhista, mégis szeretik a karácsonyt, mert akkor is „ünnep van”. Mirjam például mindig meglepi karácsonyra a kislányát ajándékkal, és a gyerekek, akik ezt az óvodában, suliban hallják, szép lassan bevezetik ezt a szokást a saját családjukban.

Azért Bangkok, mert itt úgy érzem, hogy csak akkor maradok ki valamiből, ha ki akarok maradni belőle. Mert itt úgy érzem magam, mintha otthon lennék. És ha elfog az ellenállhatatlan vágy a tenger után, akkor akár busszal, néhány óra alatt lejutok valamelyik gyönyörű, egzotikus partra vagy szigetre.

*

A Pratunam piac Bangkok egyik legrégebbi (és annak idején a legmagasabb – ma már ki sem látszik a felhőkarcolók közül) szállodája, az 1970-ben épült Indra Regent szomszédságában terül el, elég nagy területen. Nappal és kora este csupa nyüzsgés, színes és szagos (a szó szoros értelmében), éjjel és hajnalban viszont, amikor bezárnak a varrodák és a ruhaboltok, sivár, kihalt, sokszor csak egy-egy kóbor kutya, macska és halkan surranó patkány jelzi a piac szűk sikátoraiban, hogy itt is van élet. A néhány emeletes, régi, lepusztult házak, amelyek körülölelik a piacot és mintegy „föléje borulnak”, elrejtik lakóikat, itt nincs szellőztetés, hiszen a hatalmas forgalmú Rajaprarop Road húzódik a piac mellett. A *Bangkok, tranzit* című regényem egyik hőse, Paul az Indrában száll meg, és első sétáján, a Pratunam piacon éri az igazi kulturális sokk. Bár nem boltkóros, életében először rátör a vásárlási roham, nem tud ellenállni az árusok rábeszélésének, a hamisított „márkás” pólóknak, fürdő- és rövidnadrágoknak, és kisvártatva hatalmas nejlonszatyrokot cipel, miközben egyre jobban rákap az alkudozás ízére... Színek, szagok, izzadó testek, „oké, oké”-t kiabáló árusok, ételeskordék, gyümölcsösstandok, kifőzdék, lottóárusok között vezet az út, egyre beljebb, a piacra. A legelső bangkoki tartózkodásom alkalmával én is itt éltem át azt a kulturális sokkot, amit a regényhősöm, csak nekem tovább tartott, mire akklimatizálódtam, és a kezdeti idegenkedést felváltotta valamiféle rajongás – a városrész iránt, a város iránt...

Bent, a piac szűk sikátorai egy központi részre, egy szentélyhez vezetnek, amely előtt elefántszobrok állnak, füstölők égnak és virágfüzérek illatoznak. A piacnak is megvannak a maga védőszentjei, és ezek a szentek nyilván jól érzik magukat a szűk, levegőtlen miniüzletek szomszédságában. Ahogy egyre beljebb jutok, szinte fojtogat az ide beszorult forró levegő, vagy éppen levegőtlenység. Az üzleteket varrodák váltják fel. Itt készülnek a ruhák, amiket nemcsak a Pratunam piacon árusítanak, hanem szerte az országban terítik őket. Saját márkás farmerek, szoknyák, pólók, ingek, és nyilván hamisítványok is készülnek itt. Nai, a félig burmai származású huszonhárom éves, alacsony lány legalább tízzel többnek néz ki a koránál. Egész nap vasal. Filléreket kap egy-egy darabért, a bére attól függ, hogy aznap éppen milyen modellek kerülnek sorra. Ma nem sokat fog keresni, pedig a vasalót igencsak nehéz emelgetni.

– Ma a több helyen, például térdnél meggyűrt farmerek vannak soron – magyarázza, bár nemigen beszél angolul, inkább csak mutogat. És közben mosolyog. – Ilyenkor ezzel a forró vassal kell rászorítani bizonyos helyeken – mutatja a munkafázist. Aztán még egy nagy kupac farmerszoknya is jut mára, amelyek direkt gyűrötten és kicsit „megszaggatva” kerülnek piacra. A szoknyákkal kevesebb teendő van, a nadrágokat több helyen kell vasalni. Olykor ingeket vasal, de a munkaadója most éppen „farmerekben utazik”. Nai hat másik társnőjével osztozik egy pici, ablaktalan lakáson, busszal másfél órányira Bangkok belvárosától. Mutatom neki a térképet, amelyen az utcanevek thaiul is fel vannak tüntetve, hátha úgy könnyebben elmagyarázza, hol lakik, de letörli izzadt homlokát, és csak nézi a széthajtható papírt. Balázsban felmerül: nem tud olvasni, vagy legalábbis funkcionális analfabéta. Nai örül, hogy van munkája, de tudja, hogy ezt nem lehet örökké csinálni, főleg azért nem, mert a keresetéből a lakásrezsire és az ételre is alig futja. Amikor kérdezem, hogy fizet-e utána járulékot vagy egészségbiztosítást a munkaadója, határozatlanul rázza a fejét. Vagy nem érti a kérdést, vagy feketén dolgozik. Azt viszont többször megismétli, hogy „I learn English”. Nyilván kitörési

lehetőséget lát a nyelvtanulásban. „But no time” – teszi hozzá, vagyis nincs ideje rá. Heti hat napot dolgozik, és kezét a feje alá téve, szemét lecsukva mutatja, hogy a szabadnapjain leginkább pihen. Mosolyogva búcsúzik tőlünk. Reménykedik, hogy egyszer majd jobbra fordul minden, és eljön az idő, amikor kitörhet ebből a pokoli, párás, fülledt melegből, a kis kuckóból, ahol naphosszat csak vasal. A mosolya megragad bennem. Ez nem a turistafogó mosoly – semmi érdeke nem fűződik hozzá, hogy kedves legyen velünk, hiszen nem vásárolunk tőle, ő nem is ad el semmit. Mégis időt szakított ránk, pedig darabbérben dolgozik.

– És nem kesereg. Csinálja, amit tud, és arról álmodozik, hogy megtanul angolul, pedig nagy valószínűséggel sosem fog eljutni odáig – teszi hozzá Balázs, amikor már magunk mögött hagyjuk Nai bódéját.

Egy másik soron (itt is soiok, vagyis utcák vannak) gyöngyökkel, flitterekkel, csillogó díszekkel kivarott tollas ruhák és fejdíszek készülnek. Itt már több varrónő is dolgozik egy-egy modellen, majd mindegyik darab rikító színű, neonzöld, piros, kék, sárga, de persze azért fekete is akad. Itt készülnek a transzvesztitashow-k kellékei is.

Chai, az egyik varrónő beszél egy kicsit angolul. Húszéves, egy éve dolgozik itt, előtte egy játékkészítőnél műanyag játékokat ragasztott. Mutatja a sarokban ülő lányt: neki az a dolga, hogy a modellekre felvarrja a gyöngyöket, most például közel háromszáz gyönggyel díszíti az egyik fekete ruhát. De vannak másfajta díszek is, mindegyik ruha másmilyen dizájn, több szabásminta alapján dolgoznak. Chai főleg a modellek varrásával foglalkozik, de gyakran a tolldíszítés is az ő feladata. Az a célja, hogy egy-két év múlva egy „elegáns szalonnak” dolgozzon – az elegáns azt jelenti ebben az esetben, hogy netán valamelyik hotel „taylor shopjának” varrjon, de ha nem is szállodai üzletnek, legalább olyannak, amelyiknek utcai bejárata van. Úgy képzelem, hogy akkor a párjával már saját lakásban fognak lakni, vagyis bérelnék majd egyet (most a párja szüleivel és a fiú ikertestvérével laknak együtt), és otthon, a saját varrógépén fog varrni. Képezi magát, szabadidejében a barátjától angolul tanul (bár a fiú sem angoltanár, de jobban beszél a nyelvet, mint ő), és saját magának és néhány barátnőjének tervez és varr ruhákat. Úgy tervezi, hogy jövőre, amikorra összegyűlik egy kis pénze, és talán már dolgozhat esténként valamelyik bangkoki szabóságnak is, jelentkezik egy szabásztanfolyamra (eddig csak „gyorstalpalót” végzett), ahol sokat akar tanulni, mert a nagy álma, hogy egyéni kreációkat készítsen. Példaképe Milin Yuvacharuskul, egy fiatal thai divattervezőnő, akinek kollekciói nemcsak Thaiföldön nagyon népszerűek, hanem a környező országokban is.

– Persze Milin sokat tanult – teszi hozzá Chai. – De bennem van ambíció. A divat a mindenem. És nem akarok itt dolgozni egész életemben – mutat a csipkék, a tollak és a rafinált estélyi ruhák kupaca felé. Aztán elkísér minket a soi végéig.

– A vasalóknak a legrosszabb itt – mondja lassan, keresgélve a szavakat. Látszik rajta, hogy szívesen beszélget velünk, vagy bárkivel, akihez angolul szólhat. – De a koptatóknak sem könnyű, speciális gyöngyöket, szűrős gömböket kell varrniuk a mosás előtt a farmerekre. A mi munkánk legalább egy kicsit változatosabb. Szabásminta alapján bármit megvarrok már, és ezt csak egy lépcsőfoknak tekintem...

Chai egyébként középiskolát végzett, de továbbtanulásra nem volt lehetősége. Apja négy éve halt meg, anyja ezután visszaköltözött a falujába, ahol egy ideig egy

élelmiszerboltban dolgozott, most éppen nincs munkája, Chai pedig attól kezdve a nagynénjééknél lakott, amíg a barátjával össze nem költözött. De hisz benne, hogy van tovább. Azt mondja, a játékkészítés szörnyen unalmas volt, csak úgy lehetett kibírni, hogy közben ruhákról fantáziált. Most viszont szép ruhák között van, boldog, amikor kikerül a keze alól egy-egy darab, örül, hogy Bangkokban él, és érzi, hogy továbbléphet a mostani helyzetből.

– Persze kevesen jutnak előbbre – teszi hozzá. – Egyes részmunkákra alkalmaznak itt embereket, nagyon kevés pénzért. Legtöbbjüknek nincs sok esélye a továbblépésre, legalábbis ezen a pályán... de ha valamiben jó vagy, ügyes vagy, vagy látja a főnököd, hogy szívvvel csinálod, akkor azért több lehetőség áll előtted. Egy lány például nadrágokat varrt, de néha be-besegített máshová is, és most az egyik üzletet viszi itt a piacon – búcsúzik egy sikertörténettel Chai, mi pedig kilépünk a fülledt, sötét soiból a fényes bangkoki utcára.

*

Riportot írok. Nem a lapnak, hanem – magamnak. A kanapén ülök, magam alá húzott lábbal, látom a kedvenc tornyaimat az ablakból, és megírom, amit láttam a Pratunam piacon. Hogy kinek is...? Azt hiszem, a riportos újságíró nem tud teljesen kikapcsolni.

Talán majd egy könyvben jelenik meg ez a riport. Egy könyvben, amit a bangkoki telemről írok.

*

A thai divat, mint már korábban említettem, szerintem sok szempontból az olasz és a francia divat előtt jár, bátran használják a színeket, *merészen* kombinálják a különböző anyagokat, és rengeteg helyi márkás stúdió működik. A kedvenc bevásárlóhelyem a Platinum Fashion Mall, ahol jobbra helyiek vásárolnak, az alsó középosztályba tartozók, diákok, olyanok, akik nem dúsgazdagok, de azért szeretnének egyéni stílusban öltözködni. Az utóbbi egy-két évben egyre több külföldi is felfedezi a Platinum kis butikjait. A legkülönlegesebb vászontáskáimat és színes, hosszú ujjú pólóimat mind itt vettem. Több emeleten több ezer butik várja a vásárlókat, de aki nagyker áron akar vásárolni, választhatja a Bayokee Szálloda üzletsorát is. Itt történt meg velem, hogy egy bikinit négyszáz bahtért árult valaki, majd amikor alkudozni kezdtem, és kettőt akartam venni hatszázért, közölte, hogy nem adja. Hatszázért ugyanis, ha tetszik, ha nem, hármát kell vennem... Hát ez a thai logika! Mit mondjak, elég faramuci, viszont jól példázza, hogy az árusok nem mindig akarnak trükközni (mert azt persze nem feltételezem, hogy az eladónő nem tudta kiszámolni a különbséget), hiszen az árus megtehetette volna, hogy kettőt odaad, egyet meg elsóz másnak. Eszébe sem jutott... A város telis-tele van piacokkal: éjszakai piac, nappali piac, hétfégi piac, turistapiac, de ha valaki messzebbre hajózik a központtól a Chao Phraya csatornáin, könnyen eljuthat a helyieknek szánt piacokig is, ahol rengeteg terméket akár ötven-hatvan százalékkal olcsóbban is megvásárolhat, mint a belvárosban.

A Chao Phraya a város lelke. Ezért is nevezik Bangkokot Ázsia Velencéjének. A folyó átszeli a várost, motoros vízitaxik kerülgetik cikázva a teherszállító hajókat, bárkák úsznak rajta méltóságteljesen. A Chao Phrayán hajózva megértjük Bangkokot – egyfajta időutazás is ez. Először is persze alkudni kell. Tanácsosabb még indulás előtt, ott, helyben megalkudni egy vízitaxira, mert van olyan taxis, aki a végén többet kérne, meg erre-arra felárat számolna fel, de ha határozottan viselkedik az ember, akkor később, utólag nem erőszakoskodnak. Általában a Mandarin Oriental Szálló szomszédságából indulnak a túrák. Először a folyó partján épült luxusszállók mellett hajóznak el, és mire kibetűzzük, hogy éppen melyik hotelnél járunk, már aranyló kupolák látványa tárul elénk, ősi templomok között találjuk magunkat, és amikor már azt hisszük, hogy mindent láttunk, akkor áthaladunk egy kapun (a vízállástól függően néha zsilipelni is kell), és bejutunk a híres bangkoki csatornahálózatba. Itt összeszűkül a folyó, kétoldalt cölöpházak sorakoznak, kertjükben terméstől roskadozó pálmák, minden háznak van saját stégje, ahol többnyire lustán fekszik legalább egy kutya. A szárítókötélen mosott ruha lóg, a piszkosszürke vízben gyerekek fürdenek, másutt asszonyok sulykolják benne a szennyest. Közben odabent, a lakásban villózik a hatalmas, vékony képernyőjű tévé... de az itt élők gyakran még kézzel mosnak.

Javaslom, hogy a gyenge idegzetűek csak felkészülten induljanak a csatornahálózat felfedezésére, mert bizony az aligátorokra nagyon hasonlító óriásgyíkok kedvelt lakóhelye ez a környék. Ott úszkálnak a vízben, néha az egy métert is meghaladja a hosszuk, és bizony elég ijesztő látvány, ha éppen kihajol valaki a csónakból, és feléje úszik egy ilyen hulló. Közben persze gyerekek lubickolnak a vízben... de ezek az óriásgyíkok teljesen ártalmatlanok. Ami kicsit elszomorít (vagy talán jókedvre kellene hogy derítsen, nem is tudom), hogy a tradicionális cölöpházakból évről évre

egyre kevesebbet látok, viszont egyre több kisebb-nagyobb, nyilván modernebb társasház épül. Attól tartok, egy-két évtized múlva már csak turistalátványosságnak marad meg néhány cölöpház – ugyanakkor nyilván jobbak a lakhatási körülmények az újonnan épült társasházakban. A cölöpházak lakói egyébként egykedvűen fogadják a csatornába áramló turistaforgalmat, szinte nem is veszik észre a zajos, hosszú farkú (long tail) motorcsónakokat, amelyek tele vannak fényképező, videózgató külföldiekkel. A környéken van más látványosság is, kígyófarm meg állatkert, és nem véletlenül nevezik „úszó piacnak” is a helyet, de aki már látott Ázsiában vagy Thaiföldön igazi úszó piacot, annak a csónakból árusító néhány asszony nem jelenti ugyanazt az élményt. Viszont az ár, ha a vízén vásárolunk mondjuk egy kólát, háromszorosa-négyszerese is lehet annak, mint amennyibe egy élelmiszerboltban kerül. Persze itt az élményt kell megfizetni... A Chao Phraya igazi arca akkor tárul fel előttünk, ha elhajózunk egészen Ayutthayáig. Kis falvakat szel keresztül a folyó, és sok településen az élet valóban a folyó mellett zajlik. Itt pancsolnak a gyerekek órákon át, a Chao Phraya vizéből merít a családanya a felmosáshoz, vagy ott mossa ki az összes szennyest, ott ülnek a parton, a stégeken, ott ebédelnek, és mi közvetlen közélről figyelhetjük meg az életüket.

És a legnagyobb élmény, legalábbis számomra: megérkezni a folyón Bangkokba, mondjuk éppen Ayutthayáról. Először a gyönyörű templomok tűnnek fel, aztán már az Oriental és a Peninsula Hotel között járunk, a megannyi hajóétterem színesen kivilágítva, pörög az élet a Chao Phrayán, nyüzsgés, lárma mindenütt... Ám a zajból a Mandarin Oriental teraszán szinte semmi sem hallatszik. Amikor először jártam a legendás szállodában, láttam a matricát a bejáraton: strandpapucsban tilos a belépés. Ezért persze a *Bangkok*, *tranzit* magyar származású hősnőjét itt szállásoltam el (legalábbis a regényben), aki azt tesztelte, vajon rászólnak-e, ha flip-flopban közlekedik a szállodában. (Elárulom: nem szólnak rá, de engem sem akart kitéssékelni senki, amikor a következő alkalommal én is színes flip-flopban érkeztem.) A hotel hallja egész egyszerűen lenyűgöző. Tele van friss, egzotikus, hosszú szárú, illatos virágokkal. Általában négytagú zenekar adja a kellemes zenei aláfestést a szokásos szállodahallos nyüzsgéshez. Csakhogy itt kicsit másképp öltöznek az emberek, mint egy átlagos bangkoki szállodában: mivel a legtöbben üzleti ügyben érkeztek, az Oriental halljában többnyire sötét öltönyös férfiakat, kosztümös-túsarkús nőket, fehér kesztyűt viselő japán matrónákat látunk (utóbbiak gyakran a cukrászpult mellett kártyáznak, természetesen kesztyűben).

Mondhatom: a nyüzsgő, ételszagú, mégis varázslatos- Bangkokban ez egy igazán különleges, kiváltságos hely. Amikor belépünk, egy csapásra elhalkul a bangkoki tuk-tukok és motoros hajók zaja, megszűnnek a szagok, és a városra jellemző lüktetés, ideges pörgés is csillapodik, megszélidül. Ezért jó ide eljönni; mintha egy másik városban, egy másik bolygón lennénk. Egy kávéra, teára, koktéllra élvezet ide beugrani, még ha szállást nem is itt keres a közönséges halandó: a legolcsóbb szobaár még az esős évszakban is meghaladja a négyszáz dollárt éjszakánként, de a lakosztályokért persze napi ezerkétszáz dollárt vagy még ennél többet is fizethet az, akinek telik rá. Imádom, hogy ez a hotel ennyire patinás, 1865-re nyúlik vissza a története, és egy koktéllal a kézben csodás végigsétálni rajta, vagy csak egyszerűen teázni a régi szárnyban, ahol annyi híres író fordult meg egykor... Hát persze hogy bejelentkezem a hotel egyik

menedzserénél, mert szeretném, ha mesélne, mesélne, mesélne, és persze azt sem bánám, ha közben felbukkanna egy-két híres törzsvendég, mondjuk Mick Jagger vagy Naomi Campbell. A szálloda PR-igazgatója egy fia-tal nő, Somsrinak hívják, és igazán szívesen fogad, azt javasolja, ugorjunk át a túlpartra, ahol az egyik étterem és a spa is található (természetesen a hotelhez tartoznak), és vessünk egy pillantást a folyóról is az Orientalra. Hát hogy a fenébe ne, már ott is ülünk a szálloda kis átkelőhajójának fedélzetén. A hajó ingyen fuvarozza a vendégeket a hotel két részlege között.

Közben elképzelem, milyen lehetett itt az élet 1865-ben. A bangkoki élet akkortájt elsősorban a Chao Phraya folyó partján zajlik, itt történnek a dolgok, ez az igazi központ, szinte mindenki a folyóparton talál magának munkát, és sokan a parti cölöpházakban is laknak. Két dán hajóskapitány is megjelenik a környéken, és házhelyet keresnek. Az az ötlet foglalkoztatja őket már egy ideje, hogy jó lenne fogadót építeni a parton. Az erre hajózók szállást találnának maguknak egy-két éjszakára, és persze ők is keresnének az üzleten. Megépítik hát a fogadót. Az egykori épület már nem áll, viszont 1876-ban felhúzzák a ma is meglévő régi szárnyat, és ezzel megszületik egy legenda, a majdani Oriental Hotel legendája.

Szerencsés hely ez, mert 1888-ban megérkezik a hotelba az első híresség, az akkor még Konrad Korzeniowski nevezetű lengyel hajóstiszt, aki a Chao Phrayán hajózva éppen az Oriental mellett köt ki, és itt talál szállást. Hajóstársai „Lengyel Joe”-nak hívják, de a világ később Joseph Conrad néven ismeri meg. Regényeinek egy-egy fejezete az Orientalban született. Aztán jött Somerset Maugham, aki ugyan maláriával küszködött bangkoki tartózkodása alatt (1923-ban), mégis itt írta meg gyerekeknek szóló művét, a *Sziámi tündérmesét*, illetve több regényvázlatot is készített itt-tartózkodásakor. És máris érkezett egy másik angol író, Noël Coward – akitől egyik kedvenc mondásom is származik: „Szilárdan elhatároztam, hogy első osztályon utazom végig az életemet” –, illetve egy amerikai, James Michener. A négy íróóriás a későbbi „Írók szárnyának” alapítója. Felvidít a gondolat, hogy hányan jöttek ide írni... mosoly játszik az arcomon, ahogy hallgatom ezt a mesét.

Az amerikai Jim Thompsonról, a híres selyemkereskedőről, akinek nevéhez egy kémhistória is fűződik, biztosan sokan hallottak már. Jim Thompson rejtélyes körülmények között tűnt el Délkelet-Ázsiában, bangkoki rezidenciáját hátrahagyva (amely azóta is nyitva áll a látogatók előtt) – nos, ő lett a fogadóból szállodává átépített Oriental egyik tulajdonosa és lakója. Thompson azonban egy év után kiszállt az üzletből. Közben a szállodát kibővítették, újjá is építették, de a régi szárnyat, ahol az írók megszálltak, felújítva meghagyták, és az itt található lakosztályokat egykori lakóikról nevezték el.

Főleg az angol és amerikai írók ma is szívesen megszállnak az Orientalban, és van, aki alkot is itt. Ian Fleming, a James Bond-regények szerzője például gyakran érkezett Bangkokba több hétre, és az Oriental nyugalmában, a medence partján írta újabb regényvázlatát, de egy másik kémregényszerző, az amerikai John LeCarre is gyakori vendég volt a szállodában, éppen úgy, mint kollégája, Wilbur Smith. Barbara Cartland egyik-másik könyvét a thai fővárosban, illetve ebben a hotelban fejezte be. A szállodában évente rendeznek exkluzív irodalmi beszélgetést nagynevű résztvevőkkel: 1998-ban például Norman Mailer volt az egyik vendégelőadó – köszönetképpen

lakosztályt neveztek el róla.

Arról még nem is szóltam, hogy a belvárosból is meg lehet közelíteni különleges módon (tehát nem csak taxival) a szállodát: a magasvasútról Saphan Taksinnál kell leszállni, majd felülni az Oriental hajójára, amely tízpercenként indul a kikötőből. A hajóval a pálmákkal szegélyezett, gyönyörű kertbe érkezünk, amelynek közepén bújik meg az a medence, ahol még Jerry Hall is napozott, elrejtőzve a figyelő tekintetek elől. Somsri Hansirisawadi, a hotel PR-igazgatója kérésemre sztorizni kezd a híres szállóvendégekről, és azt meséli, hogy Leonardo DiCapriót mindannyian imádták. A színész *A part* című film forgatásának az idején lakott egy hónapig a szállodában, mosolygós volt és kedves, nem akart nagy felhajtást maga körül, lejárt reggelizni az „egyszerű vendégek közé”, a hangulatos teraszra, és igyekezett nem sok vizet zavarni. Nem így viselkedett például Elizabeth Taylor, aki botrányairól maradt emlékezetes a hotelt negyvenegy éven keresztül, 2009-ig vezető legendás német származású menedzser, Kurt Wachtveitl számára. Wachtveitl egy interjúban arról beszélt, hogy Tay-lor hangos jeleneteket rendezett a hotel előcsarnokában, hogy mindenki rá figyeljen. Persze a szállóban több olyan híresség is lakott, akik nagyon kulturáltan viselkedtek, például Charles herceg és Lady Diana, II. Erzsébet, Sophia Loren, Mel Gibson, Sean Connery és Niki Lauda. Mick Jagger, aki annak idején akkori feleségével, Jerry Hall-lal fedezte fel a szállodát és a thai fővárost, még manapság is vissza-visszatér. Jaggerről annyit tudtam meg, hogy nagyon szeret sokáig aludni, így többnyire lekési a reggelit. Egyébként Michael Jackson is lakott az Orientalban, például amikor először emeltek vádat ellene, és el akart bújni a világ elől. Akkor lemondta a koncertjeit, Bangkokba repült, és az Orientalban húzta meg magát, ki sem dugta az orrát a lakosztályából, még az ételt is a szobaszerviztől rendelte. Ki tudja, meddig maradt volna a patinás hotel lakója, ha nem repül utána jó barátja, Elizabeth Taylor, akinek végül sikerült meggyőznie, hogy nem szabad bujkálnia, hiszen örökre úgysem bújhat el az Orientalban – vissza kell térnie, ki kell állnia az emberek elé. Hát most alaposan szemügyre veszek minden arcot a teraszon, a hallban, mert szinte teljesen biztos, hogy most is nyaral a hotelban világhíresség. Az, hogy momentán egyetlen világsztárt sem látok, semmit sem jelent. Könnyen lehet, hogy éppen a liftben áll vagy a szivarkertben ücsörög, netán a lakosztályából éppen a Chao Phraya nyüzsgését nézi.

A szállodában háromszázkilencvenhárom szoba van, és ezerkétszáz alkalmazott dolgozik. A díszítéshez használt összes virágot a szálloda kertjében termesztik. Az éttermekbe naponta szállítják az Indiai-óceántól a friss halat, és hetente egyszer Franciaországból a sajtkülönlegességeket. Igazán klassz a régi szárnyban teázni, ahol az egykor itt megszállt írók képei közt, igazi „angolos” hangulatban süteményezhetünk, vagy a teraszról figyelni a forgalmas Chao Phraya folyót, egy Oriental Mai Tai koktéllal a kezünkben... A szálloda főzőiskolát is működtet, ahol a külföldiek megismerkedhetnek a thai konyhaművészetrel, és elsajátíthatják a fortélyait. Híres ez az iskola, majdnem minden, Bangkokról szóló utazási műsorban szó esik róla. Egy pillanatra eljátszom a gondolattal, hogy beiratkozom ide és megtanulom, hogyan kell elkészíteni a kedvenc thai ételeimet, például a csípős, rákos tom yum goongot. De aztán elvetem az ötletet azzal, hogy otthon úgysem kaphatók a (friss) hozzávalók. Akkor még nem sejtem, hogy eljön a pillanat, amikor – tulajdonképpen akaratom ellenére – tom yum levest fogok

főzni, és még az is lehet, hogy jobban agyamba vésődik a recept, mint ha az Oriental konyháján tanultam volna...

*

Továbbra is árvízi készültség van Thaiföld több városá-ban, így Bangkokban is. Már levonulóban a víz, de még mindig homokzsáksáncok veszik *körül* a fontosabb épületeket. A centrumban nyoma sincs a víznek – hiszen nem is árasztotta el –, de vidéken, illetve a főváros külső kerületeiben nagy pusztítást végzett az áradás. Ezen az őszi kiadós esőzések voltak, és a csatornahálózat nem tudta elvezetni a hatalmas mennyiségű vizet. Komoly probléma ez Thaiföldön, ma sincs igazán felkészülve az ország a rengeteg csapadékot hozó esős évszakra. Érkezésünkkor a gumicsizma nem csupán divatcucc, a külső kerületekben ez az ajánlatos lábbeli. Természetesen a thai ismerőseink rögtön a figyelmünkbe ajánlanak olyanokat, akik ideiglenesen vagy végleg elveszítették az otthonukat.

– Itt laktam – mutat Wirachai a csónakból egy kis házra. Egykedvű, mintha még mosoly is játszadozna az arcán. Wirachai egy szálloda portaszolgálatán dolgozik, és azonnal beleegyezett, hogy megmutassa elöntött házát. Mivel Bangkok hatalmas, legalább másfél órát araszoltunk a taxival a dugóban, mire átülhettünk a csónakba.

– Itt még út húzódik – mondja, és a vízre mutat. – A belvárost mindenáron megvédi, de a külső kerületek nem annyira fontosak, mármint stratégiailag – teszi hozzá szomorkásan.

Már megszokták a thaiok, hogy a pénz onnan jön, tehát a kereskedelmi központok, illetve a turisták látogatta övezetek mindennél előbbre valók. A csónak lassan halad. Wirachaiék házának bejárata félig még víz alatt van. Simán becsónakázhatnánk a lakásba, ahol nem maradt meg semmi: amit lehetett, idejében kimentettek, amit ott hagytak, elpusztította a víz. A huszonnyolc éves Wirachai az anyjával és a barátnőjével osztozott az egyszobás lakáson, amiből leválasztottak egy fél szobát kettejüknek a lánnyal. Most az anyja a nővérénél lakik, Wirachai pedig a barátnője kolléganőinél, akik megengedték nekik, hogy amíg lehúzódik a víz, beköltözzenek két másik lakó mellé egy bérelt lakás egyik szobájába.

– A kutyánk még a menhelyen van – mondja. – Amint lemegy a víz, elhozom. Már meglátogattam, de nem vihetem anyámékhoz, és a mostani lakásba sem.

Elámulok, hogy milyen szervezettek a thaiok. Bizony, alighogy megkezdődött az áradás, állatmentők sereglettek a vízzel elárasztott lakott területekre, és menteni kezdték a házi kedvenceket, kutyákat, macskákat, de elárvult baromfikat is. A kutyák menhelyre kerültek, és külföldi és thai állatvédők összefogásának köszönhetően jól is tartják őket mindaddig, amíg a gazdik nem jelentkeznek értük. Láttam néhány megrázó fotót arról, hogyan mentették ki az állatokat a vízből.

Wirachai abban reménykedik, hogy talán kapnak egy kis segítséget az államtól a helyreállításhoz. Biztosításuk nem volt, a nagyobb bútorokat nem tudták elszállítani, csak a tévét, a mikróét és néhány technikai kütyüt mentettek meg a legkedvesebb ruhadarabjaik mellett. Az unokatestvére, egy kislány, néhány diáktársával egy héten kétszer a Khao San Roadon táncol és énekel, így próbál pénzt gyűjteni a helyreállításhoz, meséli. Nyolcéves, és pénzt gyűjt a családnak. Ezen itt senki sem ütközik meg. És azon sem, hogy egy nyolcéves gyerek este tizenegykor zenés utcai „show-ban” lép fel.

Eszembe jut egy régi történet, ugyanebből a városból.

2004 decemberében történt, a tragikus cunami másod- vagy harmadnapján.

Helyszín a Soi Cowboy, Bangkok egyik „piros lámpás” negyede, ahol a lányok mindig és mindenkire mosolyognak (mást nem is igen tehetnek), ahol ki-kiszaladnak a kíváncsi, nézelődő külföldiekkel és szexturistákkal zsúfolt utcára, hogy vegyenek egy zacskó sült szöcskét, vagy más egzotikus rágcsálnivalót, ahol megbeszélik egymással, hogy mi történt addig a bárban, nevetnek a férfiakon, önmagukon, a vicceken... mert csak nevetéssel tudják kibírni (szerintem). És akkor, a cunami másnapján megjelent a Soi Cowboy-ban három fiatal thai önkéntes, nagy, pecsétes dobozzal, amelyre angolul ráírták: a szökőár külföldi túlélői-nek, a külföldi áldozatok családjának gyűjtenek. Azt gondoltam, nyilvánvalóan a külföldiek segítségét kéri – de azt kellett látnom, hogy sorra jönnek ki a bárokból a rúdtáncosok, a lányok, akik a saját testüket árulják: odamentek az önkéntesekhez, és adakoztak. Pénzt dobtak be a saját (nehéz munkával megkeresett) jövedelmükből. Megható volt látni őket. Amúgy ezt tapasztaltam mindig Thaiföldön: a koldusoknak, a leprásoknak, a gyerekeket hátukon cipelő asszonyoknak főleg a helyiek adnak. És nem(csak) a tehetős thaiok, hanem elsősorban az utca embere. Nem a turisták, hanem az ott élők. Thai nem megy el koldus mellett anélkül, hogy ne nyomna a markába vagy ne pottyantana a pénzgyűjtő műanyag poharába egy kis aprót. És a cunami külföldi áldozatainak is adtak, ők adtak először, a külföldi turisták csak azután kaptak észbe, hogy végignézték, ahogy a thai prostituáltak kivárják a nyüzsgő, kivilágított Soi Cowboyon a sort, hogy adakozzanak. Akkor feleszmélt mindenki. És éreztük, hogy egy szerethető, nagyon szerethető és szerető helyen vagyunk, annak ellenére, hogy a thaiok könnyen méregbe gurulnak, hogy rendszeresek a belpolitikai viszályok, de itt a fontos helyzetekben a szív szava a döntő. Ezért is esett a választásom Thaiföldre, igen, ezért is...

*

Egyre kevesebb Bangkokban a „soi dog”, a gazdátlan, vagyis kóbor kutya. Tíz éve még egy-egy kéthetes bangkoki tartózkodásom alatt titkos *missziómnak* tekintettem, hogy a kóbor kutyáknak hordjam a kajamaradékokat, mostanra viszont alig-alig látok kutyát, főleg a centrumban. Ha mégis látok, ezek többnyire olyan állatok, akiket az egész környék etet, nyakörvvel a nyakukban sétálnak, vagy csak bágyadtan hevernek a forró járdákon, az árnyéokban. Régóta azt gyanítom, hogy vagy a többsávos utak egyik oldalán élnek le az egész életüket, vagy tudják azt, amit csak a helyi gyalogosok: hogyan lehet villámgyorsan, de nagyon figyelmesen átszálalomozni a soha nem gyérülő forgalomban a másik oldalra. Kutyák, macskák – abszolút szimbiózisban. Nem kergeti a kutya a macskát, talán lusta a folytonos hőségben, talán rájött, hogy felesleges, inkább osztoznak a rizsen, vagyis a macska megeszi, amit a kutya meghagy. Eléldegélnek így békés egyetértésben, nem ellenségek.

Furcsák a thaiok. Etetik a kutyákat, sokukat házi kedvencként tartják, lehajolnak hozzájuk, megpaskolják őket az utcán, de ha betegek, előfordul, hogy hagyják őket szenvedni – a fővárosban ritkábban, vidéken gyakrabban.

– Ne csodálkozz – oktat ki Jim, aki a nehezen megjegyezhető Jiraphan keresztnévet viseli, de mivel az idegenforgalomban dolgozik, és gyakran találkozik külföldiekkel, Jimre egyszerűsítette a nevét. Harmincas lehet, öltönyt visel, mégsem látszik, hogy izzadna, amikor fortyog a hőségtől a város, mosolyogva tárgyal különböző turistacsoportok elhelyezéséről, szobaárakról, csomagáróról, de közben nagyon is kemény. – A buddhisták, ha beteg kutyát látnak, azt gondolják, nem avatkozhatnak bele, ha egyszer ez a végzete. Sajnálják, de tudják, hogy nem tehetnek semmit.

– Pedig tehetnének – válaszolom. – Vannak állatkórházak, állatmentők...

– Sokszor elfogadod, amin nem tudsz változtatni – magyarázza. – Buddha akaratát nem másíthatod meg.

Persze nem mindenki osztja ezt a nézetet. A thai Soi Dog Alapítványt (a soi dog utcakutyát, kóbor kutyát jelent) azzal a céllal hozták létre, hogy ellássa (és sterilizálja) a beteg kóbor kutyákat szerte az országban, elsősorban Phuket környékén, de ma már máshol is, például Bangkokban. Az alapítványnak mobil mentők is vannak. Munkájában orozslánrészt vállalt egy brit házaspár, akik annak idején Thaiföldön házasodtak össze, és amikor a férfi, John Dalley korai nyugdíjba vonult, feleségével, Gill-lel Phuketre költöztek. Imádták az országot, az embereket, ugyanakkor bántotta őket, hogy mennyi beteg kutya kóborol ellátatlanul az utcákon, lesóványodva, rühesen, gyakran sebekkel borítva. Döbbenet szembesültek a még mindig létező kutyahús-kereskedelemmel – erről még mesélek, ígérem.

– Amikor ideköltöztünk, tudtuk, hogy tennünk kell valamit – John ezt úgy mondja, mintha nem is értené, miért teszem fel a kérdést, hogyan is kezdődött.

Bekapcsolódtak a Soi Dog Alapítvány munkájába, és menhelyet alapítottak Phuketten. Itt látják el a kóbor, beteg kutyákat, illetve a szegény lakosok is elvihetik ingyenes kezelésre az állataikat. Tiszta, szép környezetbe kerülnek itt a kutyák. Minden ide kerülő ebnek megvan a saját története, nevet kapnak a gondozóktól (ha nem tudják az illető kutya hívónevét), és a négylábúak akár új életben, új gazdiban, új otthonban is reménykedhetnek. A menhelyen ellátják a sérüléseiket, meggyógyítják, sterilizálják őket, és amikor rendbe jönnek, vagy visszaviszik őket oda, ahol betegen, sérülten rájuk

találtak – hátha lesz, aki a gondjukat viseli, hiszen mégiscsak az az otthonuk, még ha nincs is igazi gazdájuk. Amelyik nem épül fel teljesen, és fennáll a veszélye, hogy nem tud majd „önálló életet élni”, ott maradhat a menhelyen, de a cél persze az, hogy mindegyiknek szerető gazdit találjanak. Ma már külföldön is fogadnak örökbe itteni kutyákat, és Facebook-oldalukon a világ sok-sok országába eljut egy-egy megmentett kutya híre. Lehet drukkolni a gyógyulásukért, és egy kicsit az is úgy érzi, hogy segít, aki csak lélegzet-visszafojtva olvassa egy-egy sebesült állat gyógyulásának a történetét, napról napra videóval, fotókkal dokumentálva. Az alapítvány munkatársai az őszi áradás idején is segítettek a mentésben, csónakkal járták vidéken és a fővárosban az elárasztott utcákat, kimenekítették a kutyákat, macskákat, kezelték, amelyikük kezelésre szorult, etették-itatták-ápolták őket, és aztán később a gazdik (már amelyik állatnak volt gazdája) megtalálhatták őket a menhelyek valamelyikén.

John és Gill története azonban korántsem tündérmese, a tragédia őket sem kerülte el. Gill ugyanis néhány évvel ezelőtt egy árvízi mentés során megsérült, és a szennyezett víztől olyan súlyos fertőzést kapott, hogy sokáig küzdöttek az életéért – végül megmentették, de mindkét lábát elvesztette. Azonban talpra állt, megtanult műlábbal járni, és folytatta az alapítványban a munkát. Fel sem merült benne, hogy abba kellene hagynia, nem a saját baján kesergett. Még azután is folytatták a férjével, hogy egyszer egy mentésben életét veszítette az egyik önkéntesük.

Van feladatuk bőven. John azt mondja, Bangkokban talán jobban tudnak gondoskodni a kutyákról az emberek – bár a kóbor kutyák sterilizálása ott is fontos feladat, amit az utca embere nyilvánvalóan nem végeztet el a gazdátlan ebeken –, de ahol nagy a szegénység, főleg északon, sok gazda nem tudja megfizetni a kutyája gyógyítását, ha az állat megbetegszik. Szóval elkél a segítség, mert lassan azért minden faluba eljut az alapítvány híre, és előbb-utóbb talán a mobil mentőállomás is, bár ehhez nagyon sok idő és pénz kell – ahogy John fogalmaz: „Ő már nem fogja megérni, amikor minden rászoruló thai kutya és macska megkaphatja az ellátást az országban.”

Azt rebesgetik fórumokon, hogy vannak olyan szegény falvak az országban, ahol kutyahús-kereskedőknek adják el az állatokat. Felfigyelek a *Bangkok Post* hírére is: sikerült megmenteni egy teherautónyi kutyát. Vietnamba szállították volna őket, „ínyenceknek”, a kutyahús kedvelőinek. Amikor a hírrel kapcsolatban kérdezősködni kezdek, azt a választ kapom, hogy vidéken, főleg a szegény északi részeken ritkán ma is előfordul, hogy kutyahúst fogyasztanak. Azt mondja Sitnoy, a taxis fiú, hogy még mindig vannak nagyon szegény vidékek az országban. Itt van, egyetlen országon belül a gazdagság és a mélyszegénység. Sitnoy próbálja leolvasni az arcomról, mit gondolok erről az egészről. Nekem az jár a fejemben, hogy én jártam már Budapesttől alig kétszáz kilométerre, olyan telepen, ahol nincs folyóvíz, ahol nincs más étel, csak tészta (az se mindennap), ahol nincs munka, nincs fűtés, nincs remény és nincs jövő. Ülünk a járda szélén, egy mobil étteremben – a mobil étterem nagyzoló kifejezés arra, amikor valaki kézikocsin odahúzza az autót széléhez a mozgó „konyháját”, főzőlapot, nyersanyagokat, felállít a járdán három-négy asztalt székekkel, és remek thai egytálételeket készít a bangkoki forgalom kellős közepén –, és Sitnoy még mindig az arcomat lesi. Vajon mit szólok ahhoz, hogy a világ egyik legellentmondásosabb, legfényesebb és egyben legsötétebb metropoliszától néhány száz kilométerre

helyenként olyan nagy a szegénység, hogy nem jut mindennap ennivaló a tányérba? Vajon mit szól ehhez egy európai? Nem szólok semmit. Veszek egy nagy levegőt, és azt mondom, van időm, elmegyek északra, hogy saját szememmel lássam, mi ott a helyzet.

*

Elakadok a *Karibi nyárral*. Tudom, furcsa, hogy a világ másik végén játszódik a történet, de nekem jó szórakozást jelent, hogy a fantáziavilágomba belemerülve szinte mindig előhívhatok magamból egy régen látott helyszínt. A *képzeletemben* megelevenednek az akkor látott képek, orromban érzem az ottani illatokat, magam előtt látom a fényeket, és ilyenkor indul be a fantáziám. Csakhogy most tényleg elakadtam, és már a barátaim sem veszik komolyan a „regénykezdeti” pánikomat. Régen még vigasztaltak-biztattak, de most csak legyintenek vagy dobnak egy könnyed hangvétellű e-mailt: Majd túljutsz rajta, mindig túljutottál, most is így lesz.

És akkor, a bangkoki szállodám hatodik emeleti medencéjének partján, ahogy ott ülök ölemben a lappal, egyszer csak történik valami. Mármint a regényben. Feltűnik egy új szereplő, egy nő, aki esténként énekel a saját bárjában. Néha felpörög, fogalmam sincs, hogy miért és mitől, máskor leereszt. Valami titok lappang a múltjában. Hirtelen minden izgalmassá válik. Meg kell fejtenem a titkát.

– Szerinted illik behozni egy új szereplőt, amikor már egyáltalán nem a regény elején járok? – csobbanok be Balázs mellé a medencébe.

– Hát már miért ne „illene”? A te regényed, nem igaz?

– Igen, de akkor is...

– Írd, ami jön. Nem tudok jobb tanácsot adni. Már régóta nem te írod a regényeidet...

– Úristen, ez úgy hangzik, mint valami bulvárcikk alcíme. Ki írja, ha nem én?

– Szerintem – néz rám talányosan – a tudatalattid írja. Vagy a felsőbb éned, mit tudom én. De hogy nem tudatosan írod, az tuti. Miért, talán írtál már úgy regényt, hogy előtte kitaláltad az egész történetet vagy vázlatot készítettél?

– Akkor...?

– Akkor bízz magadban. Ha bejött egy új szereplő, akkor engedd be. Ennyi.

És akkor beengedem. Nem ő az egyetlen, aki így toppan be ebbe a regénybe. Még nem tudok róla, de hamarosan egy szabadúszó újságíró is érkezik a szereplőim közé, Ladányi Niki, akinek a példájából a saját életemmel és a döntéseimmal kapcsolatban is bátorságot merítek majd.

De még nem tartunk itt.

Újra felpörög a *Karibi nyár*, éjjel kettőkor sem tudok kiszállni a gépből.

*

„Mi lesz, ha megbetegszel, kihez fordulhatsz a világnak azon a felén?” – volt, aki ezt *kérdezte* tőlem indulás előtt. Én csak annyit feleltem, hogy remélhetőleg nem fogok megbetegedni, de ha ne adj’ isten mégis, hát rengeteg kórházat láttam Thaiföldön. Persze nem szeretnék odakerülni, ezt azért nyomatékosítottam.

Thaiföldön valóban meglehetősen szervezett az egészségügyi ellátás, és már régóta törekszenek arra, hogy min-denki hozzájuthasson, anélkül, hogy csillagászati árat kelljen fizetnie érte. Információim szerint ennek- ellenére csak a lakosság egy része fizet rendszeresen biztosítást (mondjuk úgy: tb-t), legfeljebb a jövedelme öt százalékát azért, hogy bekerüljön az ellátási körbe. A gyerekek, időskorúak, mélyszegénységben élők szociális ellátást kapnak. Aztán ott van a másik lehetőség, amikor valaki magának és a családjának úgynevezett prémium biztosítást vásárol – persze jóval drágábban –, és csak bizonyos kórházakban, magas szintű ellátásért- (gyakran VIP-páciensként) kezelési vagy vizsgáltatja ki magát.

Mivel rengeteg a beteg, az állami kórházakban dolgozó orvosok rettenetesen túlterheltek, és még csak meg sem fizetik őket rendesen. Sosem felejttem el, amikor doktor Thep, a bangkoki plasztikai sebész, akiről majd még hosszabban mesélek, azt mondta: örül, hogy a fia nem orvos, hanem tanár lesz, mert a tanárokat sokkal jobban megbecsülik Thaiföldön... Sok orvos dolgozik állami és magánpraxisban egyaránt, vannak olyanok, akik egyetemi klinikán tanítanak és praktizálnak, és a hét két napján magánkórházban gyógyítják a betegeket. Gyakori, hogy hétből hat napot dolgoznak.

Érdekes, hogy a nagyüzem a privát kórházakban inkább hétvégén van: a szombat, vasárnapok a legzsúfoltabbak, mert „akkor érnek rá” a páciensek. Mindezt már az egyik legpatinásabb privát kórházban, a Bumrungradban tudom meg. Az apartmanhotelban ugyanis több tehető arab családdal találkoztam – főleg Dubaiból, Katarból és Szaúd-Arábiából érkeztek –, akik évente ide jönnek vizsgálatokra, és ha valami probléma van, itt kezelik magukat. Ahmed és felesége Szaúd-Arábiából jött, mindketten hatvan felettiek, és azt mesélik, a férj emésztési gondjait régebben az Egyesült Államokban kezeltették, de a 2001. szeptember 11-i merénylet óta nehezebben kapnak vízumot az Államokba. Ezért döntöttek úgy pár évvel ezelőtt – ismerőseik javaslatára –, hogy Bangkokban kezelik magukat.

– Nem túl hosszú a repülőút – mondja a férfi. – Az ellátás kifogástalan, tökéletesen megbízom a thai orvosokban. Nagynevű doktorok dolgoznak a kórházban, a körülmények kiválóak. Pár éve itt operálták meg a porckorongsérveimet, akkor bent töltöttem néhány éjszakát a Bumrungradban, de most, hogy nincs különösebb problémánk, a közelben szállunk meg. Egy nap a kivizsgálás, kicsit pihenünk, szeretjük Bangkokit, a feleségem kedvence a Paragon bevásárlóközpont, úgyhogy van programunk itt is. Egy bő hetet szoktunk eltölteni a városban, azután megyünk haza.

Nincs messze a szállásunktól a kórház, és mivel a *Bangkok, tranzitban* az egyik főhősömet itt kezelik, úgy döntök, hogy közelebről is megnézem az intézményt. Telefonon és e-mailen egyeztetek, hogy fogadjon a Bumrungrad amerikai marketingigazgatója. Miközben hozzá igyekszem, a kórház főépületében elmegyek egy McDonald’s és egy Starbucks Café mellett,- és a csillogó-villogó liftben egy japán családdal utazom együtt néhány emeletet. Megtudom, hogy a szokásos éves kontrollra érkeztek. A hároméves kislányuk is itt született a kórházban. A férfi Thaiföldön

dolgozott- néhány évvel ezelőtt, és akkor ismerkedett meg Délkelet-Ázsia legnagyobb magánkórházának kiemelkedő szolgáltatásaival. Azt mondja, ha bármilyen komoly egészségügyi problémájuk lenne, akkor biztosan itt kezeltetnék magukat.

Kenneth Mays marketingigazgató szűk kis irodában fogad, aztán átmegyünk a kórház „repciójára”, vagyis abba a tágas, bőrfotelekkel berendezett aulába, ahol a betegfelvétel is zajlik. Megjelenik a kórház PR-munkatársa, Palmy is, úgy tizennyolc évesnek nézem, vékony tinédzsernek tűnik – nevet, amikor mondom neki. Már van egy kislánya, és, ahogy mondja, „rég elhagyta a tizennyolcat”. Jegyzetel a beszélgetésünk közben.

– Miért pont Thaiföld? – teszem fel azt a kérdést az amerikai férfinak, amit korábban már oly sokszor feltettek nekem is.

– Hát magának... miért pont Thaiföldön tölti a telet? Miért itt írja a regényét? – kérdez vissza. (A liftben már meséltem neki az ittlétem okáról.)

– Szeretem – ennyit mondok. Ezután részletesen kifaggat. Mi a kedvenc étel, mi jut eszembe először a thai emberekről, miért nem beszélek thaiul, milyen illatot érzek az orromban, ha Bangkokra gondolok... És elmeséli, hogy ő már korábban, egy amerikai cég thaiföldi képviselőjén dolgozott itt, itt nőttek fel a gyerekei is.

– Hogy számomra mi a vonzó Thaiföldben? A klíma is, de elsősorban az emberek. A gondolkodásuk. Az, hogy tudják élvezni az életet, anyagi helyzetüktől teljesen függetlenül. Jó a humoruk, társaságkedvelők, nyitottak a világra. Teljes mértékben képesek meg- és átélni a pillanatot, keresik a boldog perceket, és meggyőződésem, hogy ez a mentalitás segíti őket a gyors gyógyulásban is. Segíti őket az életben a hitük és az, hogy mindenben inkább a jót veszik észre, és nem a rosszat.

Kennethet hat évvel ezelőtt kérték fel a Bumrungrad marketingigazgatójának, és örömmel mondott igent.

A Bumrungradot egy csoport thai orvos – befektetővel – 1980-ban alapította, akkor még sokkal kisebb területen, százötven-kétszáz ágygal, elsősorban a thai betegek ellátására alapozva. Ma már több mint ötszáz ágyuk van, és ambulánsan naponta közel háromezer pácienszt látnak el. A megnyitás óta újabb és újabb épületekkel bővült az intézmény. Persze nem volt ilyen egyszerű, ahogy most elmesélem: az 1997-es ázsiai válság nagyon súlyosan érintette a magánkórházat, sok tehetős betegük ment tönkre, és egyre kevesebb thai választotta a Bumrungradot – anyagi okokból. A menedzsmentnek, a tulajdonosoknak új megoldásokat kellett keresniük, és ekkor döntöttek úgy, hogy megpróbálnak további befektetőket szerezni, és nyitni a külföldi betegek, illetve a Thaiföldön élő, dolgozó külföldiek – az expatok – felé. Egyre több nemzetközileg is elismert thai orvost kértek fel és alkalmaztak a kórházban, olyanokat, akik hosszú hónapokat vagy éveket töltöttek a világ vezető kórházaiban tanulással és praktizálással. Ma már orvosaik többsége amerikai tanúsítvánnyal rendelkezik, mint ahogyan maga a kórház is. Külföldi betegirányító irodákat nyitottak, rengeteg szellemi tőkét és pénzt fektettek abba, hogy a kórházat ismertté tegyék a határokon túl is – és hamarosan sorra érkeztek a külföldi betegek. 2001. szeptember 11-e után, amikor az arab országok állampolgárai számára nagyon megnehezült a beutazás az Egyesült Államokba, sokan választották, választják az amerikai gyógykezelés helyett a Bumrungradot. Ma már a gyógyturizmus egy része ide irányul, rengeteg arab, japán, kínai páciensük van, de

nagyon sokan jönnek Európából és Észak-Amerikából is. Nem véletlenül: az intézmény a kiválóan képzett orvosok és a modern felszereltség miatt ma már nemzetközi híré (több helyről azt hallottam, hogy a Bumrungradot a világ tíz legjobb kórháza között tartják számon már sok-sok éve). Ezerkétszáz orvosukból csak kétszáz dolgozik itt főállásban – de a többiek is Thaiföld vezető orvosai, akik az állami egészségügyben, egyetemi klinikákon praktizálnak, és heti két-három napot dolgoznak a magánkórházban. Elsősorban thai orvosokat alkalmaznak, nem véletlenül, ugyanis külföldi doktor csak akkor praktizálhat az országban, ha nyelvvizsgázik (írni, beszélni és olvasni tud thaiul), és thai nyelven is leteszi a szakvizsgáját. Tanácsadóként persze dolgozhatnak a külföldi orvosok, de betegeket nem kezelhetnek, hacsak nem teljesítik az említett feltételeket.

– Megnézi a VIP-várót? – kérdezi Mays munkatársnője.

Természetesen megnézem. Olyan, mint egy repülőtér nagy, elegáns váróterme, ahol hoszteszek fogadják az érkezőket és szolgálják fel az innivalót, persze csak alkoholmentes italokat. Akik éves VIP-bérletet vesznek, azokat rögtön ide irányítják, és itt várakoznak, amíg sorra nem kerülnek. Most éppen egy thai férfi, illetve egy kínai nő és párja vár kivizsgálásra. Érdekes, hogy sokan párban járnak a vizsgálatokra: ha nincs különösebb problémájuk, a házaspárok ugyanarra a napra jelentkeznek be kontrollra. A kínai nő nevét ugyan nem értem – leírja, de később sem tudom kisilabizálni –, elmondja, hogy ő a női centrumba megy, az éves nőgyógyászati ellenőrzésre, a férje pedig a két évvel ezelőtti vastagbélműtétje miatt jelentkezett kontrollra. Öt éve élnek Thaiföldön, Hongkongból jöttek, a férfi betársult egy thai vállalkozásba, a felesége pedig a szépségiparban dolgozik; fotonterápiás gépekkel és készülékekkel szállt be egy helyi szalonba.

Már jönnek is érte, felemelkedik a bőrfotelből, és túsarkú szandáljában, szűk kosztümjében elindul a recepciós után. Velük tartok én is a női centrumba, ahol nagyon szervezeten folyik a munka, állítólag nem fordul elő, hogy az időre berendelt pácienseknek akárcsak egy-két órát várniuk kellene a nőgyógyászra vagy a mellvizsgálatot végző szakemberre. Flottul megy minden, ragyogó a tisztaság, kényelmes a váró, és úgy látom, itt nincs se nővér-, se orvoshiány. Az orvosok mind beszélnek angolul, mint ahogyan a legtöbb nővér is. Persze azért tolmácsok is dolgoznak a betegirányítóban, huszon-egynéhányan, de sajnos – mondja Kenneth – magyar nincs köztük, mert magyar pácienseik nemigen vannak, de ha valaki thaiul vagy angolul nem, hanem csak japánul, spanyolul, olaszul – és még sorolhatnám – beszél, akkor rendelkezésére áll egy tolmács.

Benyitunk az egyik betegszobába. Illetve, hiába egyeztettünk előre, természetesen előbb becsengetünk. Olyan a folyosó, mintha egy szállodában lennénk, és egy lakosztály előtt várakoznánk. Csinos, fiatal nő nyit ajtót, és betessékel egy nagyjából húsz négyzetméteres nappaliba. Hűtőszekrény, kanapé, nagy képernyős tévé, dohányzóasztal, vendégfürdőszoba – ezek mind a hozzátartozó, kísérő kényelmét szolgálják. A nappaliból nyílik maga a „kórterem”: a közepén áll a mozgatható betegágy, vele szemben tévé, amire állítólag kivetíthető az összes olyan felvétel is, amit a betegről különböző képalkotó eljárásokkal készítenek, mindenféle műszerek bújnak meg a fal mögött (igen, egy gombnyomásra előtűnnek). Az ágyon egy hatvanas férfi fekszik, Adamként mutatkozik be, és mosolyogva mondja, hogy pacemakert kapott a

Bumrungradban.

– Nagyon jól vagyok – tájékoztat rögtön a hogylétéről. – Írországból jöttünk, előre egyeztetjük az időpontot, tudtuk, hogy szükségessé válik a beavatkozás. A lányom kísért el. Azért jöttünk ide, mert a korábbi nyaralásunkon elájultam, éppen a közelben, a Siam téren. Akkor ide hoztak be, a feleségem rimánkodott a mentősöknek (érdekes, hogy alig-alig látni mentőt a thai fővárosban, ezt tényleg csak zárójelben jegyzem meg), hogy a legjobb kórházba szállítsanak. Itt állapították meg, hogy baj van a szívemmel. Otthon is kivizsgáltattam magam, de akkorra már eldöntöttem, hogy a műtetre ide jövök vissza, ahol diagnosztizálták a betegségemet. Irodaparkok kivitelezésével foglalkozom, és nem az volt a legfontosabb szempontom, hogy olcsón megússzam, hanem az, hogy teljes mértékben megbízzak az orvosban, a kórházban. Ráadásul még így sem drága a kezelés, ha azt nézem, hogy a világ egyik legjobb kórházában lehetek. És itt nagyon gyorsan megy minden: nem kell napokat, heteket várni a vizsgálatra, hanem egy nap alatt szinte minden lelet elkészül.

Adam azt mondja, alaposan tájékozódott: az orvosok az utókezelésében is részt vesznek majd, előírják neki, hogy odahaza mikor, milyen vizsgálaton kell részt vennie, és az eredményeket természetesen ki kell küldenie Bangkokba. Talán a betegkövetés miatt is ilyen jó a kórház híre.

– Komoly döntés, ha valaki úgy határoz, hogy Európából, de akár innen, a térségből hozzánk jön gyógykezelésre. Számunkra nagy megtiszteltetés ez, és természetesen mindent megteszünk az előkészítéstől, felvilágosítástól kezdve a kezelésen át az utókezelésig azért, hogy elégedetten és gyógyultan távozzanak a pácienseink – magyarázza Kenneth Mays.

Persze nekünk, magyaroknak még mindig furcsa, hogy itt a szolgáltatásoknak, beavatkozásoknak szabott árak van, amit csak a tehetősebb thaiok – illetve a nyugati középosztály tagjai; itt sajnos nem a magyarokra gondolok – tudnak megfizetni. A thai közkórházakban persze óriási a zsúfoltság, gyakran túlterhelt és fáradt a személyzet. A Bumrungrad mégis más, mint amilyennek én képzeltem a magánkórházakat. Valaki nemrég azt mesélte, hogy egy privát rendelőben végeztek rajta valamilyen beavatkozást odahaza, és amikor később szövődmény lépett fel, az orvosát nem lehetett elérni, és végül állami kórházban, az egyik klinikán hozták rendbe. A Bumrungradban ilyesmi nem fordul elő, itt annyi specialista és szakember dolgozik, hogy akkor sem küldik máshová a beteget, ha a beavatkozás után netán valami nem várt esemény történik.

Mindennek persze ára van. Palmy elmondja, hogy egy „sima” szülés itt negyvenezer bahtba kerül (ezt jelenleg 7,5-tel kell szorozni ahhoz, hogy a forintárat megkapjuk), és egy napot tölt bent a kórházban a mama és a baba. A császármetszésért hatvenezer bahtot kell fizetni, és három napig bent tartják a szülő nőt és a kicsit.

– Császárral szültem, és jó volt, hogy három napot pihenhettem utána – mosolyog Palmy. – Aztán hazamentem, és három hónapot a kislánnyommal lehettem.

– És utána...? – érdeklődöm.

– Utána visszajöttem dolgozni. Mint a legtöbb thai nő.

– Csak három hónap...?

– Csak. Viszont ez nagyon intenzív együttlét – mosolyog szomorkásan. Vagy csak én látom szomorúnak a mosolyát? Utána a nagymama vigyázott rá, mint a legtöbb

csecsemőre, hiszen itt az anyáknak nem jár több hónap vagy több év fizetett gyermekgondozási szabadság. A munkahelyre is visszavárják az embert. Sokan nem is engedhetnék meg maguknak, hogy tovább otthon maradjanak. Félnék, hogy elvesztik a munkájukat, és a családban szükség van az ő fizetésükre is. – Majdnem megszakadt a szívem, amikor először otthon hagytam a kislányomat és bejöttem dolgozni, de tudtam, hogy miatta is teszem. És igyekszem a szabadnapokon annyit vele lenni, amennyit csak tudok.

Palmy azt mondja, nincs lelkiismeret-furdalása, mert náluk ez így szokás: az anya három hónap után visszamegy dolgozni – ha van hová. Ő örül, hogy jó állása van, szereti a munkáját, és így nem kell nélkülözniük. A férje is dolgozik, de egy keresetből nem tudna normálisan megélni a család. Szenttelenül sorolja mindezt, és már tudom, hogy ez is része a thai gondolkodásmódnak: amin nem igazán tud változtatni az ember, amiatt ne gyötörje magát. Erről majd még sok tanulságos dolgot hallok Mirjamtól, de itt, a Bumrungradban csak bámulom Palmyt, és arra gondolok, milyen erős is ez a vékony kis nő, aki ennyire tudatosan éli az életét.

Aztán később az utcán is beszélgetek anyákkal. Olyanokkal, akikkel folyton ott vannak a gyerekeik, reggeltől késő estig. Naphosszat a standjukon árulnak, és ha a kicsi felsír, akkor megetetik, elbabusgatják. Például a Patpongon, az éjszakai piacon nagyon gyakran este tízkor, tizenegyor is ott vannak a standoknál a picik. A focimezeket árusító nő és férje két kisfiúval jár ki esténként, nincs kire bízni őket, de amikor vevő jön, a szomszéd standon dolgozók átveszik a gyerekelügyeletet. Láttam már a Patpongon olyan árusokat, akik mesét olvastak a gyereküknek, ott ringatták a csecsemőt a karjukban, miközben a portékájukat kínálták. Számukra mindez természetes. Nincs, aki vigyázzon este a gyerekekre, de ők megoldják. Egymáséra is vigyáznak, ha kell. Hogy jó-e ez a gyerekeknek, az persze más kérdés, és biztos, hogy nálunk mindezt nem nézné jó szemmel a gyerekvédelem, csak hogy ezek a kicsik biztonságban vannak az anyjuk mellett, és persze nincs is más választásuk a szülőknek sem.

Vagy itt van a бүдös, zajos főút, a Sukhumvit, amelynek egyik felüljárójánál, a Nana és Asok állomás között félúton faragott péniszeket árusít egy nő. Egész este dolgozik, közben a nagyobbik gyerek ott futkos körülötte, a kicsi pedig a szomszédos standon, a katonás rendben sorakozó pólókon alszik. Este tizenegy felé aztán megérkezik a férj a kismotorral a munkából, és négyesben hazarobognak (az elvileg egyszemélyes motoron). Hogy szomorú-e ez a nő? Kesereg-e amiatt, hogy így alakult az élete, hogy a nagyobbik gyereket valószínűleg nem vették fel az óvodába, hiába kérték? Sajnos nem értjük egymást. Ő azt mondogatja, és nagyjából ennyit tud angolul a számokon kívül, hogy „I'm happy”, és nevet. Játszik a nagyfiával, ha nincs vevő, és megeteti a kicsit, ha éhes. Szerintem – amennyire így kívülről meg tudom ítélni – tényleg örül, hogy legalább a gyerekeivel lehet, és hogy nem kell a kicsit másra bíznia. Emlékszem, amikor feltettem a történetüket a Facebook-oldalamra, sokan írták kommentben, hogy szegény gyerekek... De ez a mi olvasatunk, és nem az övéké. Ennek a nőnek dolgoznia kell, muszáj pénzt keresnie. Nem perverzióból árul faragott péniszeket, hanem hogy megéljen a család. És közben vele vannak a gyerekei. A koszban, a бүдösben – ez igaz. De együtt vannak. A pici még csecsemő. Az anyja mellett a helye. És elképzelhető, hogy számukra, mindannyiuk számára most ez a legideálisabb helyzet azok

közül, amelyek közül választhattak.

És még egy szó az imént említett faragott péniszekről. Többen persze egzotikus, vicces ajándéknak veszik (bár szerintem csöppet sem vicces, és nem is egzotikus), de ma már, amikor faragott péniszt vásároló nőt látok, sejtem, hogy gyereket szeretne. Igen, tudom, hogy furcsán hangzik, de egy legenda szerint hozzásegíthet a gyermekáldáshoz.

Nai Lert Park Hotel, Bangkok. Közel az egyik főút. A hátsó fronton van egy szentély, ami persze nem lenne szokatlan, hiszen minden hotelnek és épületnek van saját szentélye, oltára, szellemháza. Első ránézésre ez is olyan, mint a többi, fák borulnak rá, távolabbról is látszanak a felajánlások, színes virágfüzérék. Közelebb érve azonban meghökken az ember, mivel a felajánlások szinte egytől egyig péniszt ábrázolnak. A legtöbb látogató külföldi nő, kezükben péniszt ábrázoló faragvánnyal vagy öntvénnel érkeznek. Ez az áldozati ajándékuk, amit a szentélyben hagynak Chao Mae Tuptimnak, egy thai termékenységi istennőnek, abban reménykedve, hogy Chao Mae Tuptim cserében termékennyé teszi a méhüket. Sok-sok éve állítólag egy asszony Chao Mae Tuptimhoz imádkozott gyermekáldásért, és később egészséges fia született. Hálából visszament az áldozati ajándékával, egy faragott pénisszel. A csodának híre ment, és egyre több gyermekre vágyó nő és pár kereste fel a szentélyt, és keresik fel ma is. Azt hallottam, hogy nehéz bejutni, a hotel biztonsági őrei feltartóztatják azokat, akik csak bámészkodni jönnek, de az őr egy szót sem szól, amikor a szentély felé veszem az irányt, nem is próbál megállítani, nem kérdi, hogy a szállodában lakom-e, hogy mit keresek itt.

Várok és nézelődöm. Elég bizarr látvány a sok faragott és műanyag „szobrocška” a jázminfüzérék és más virágok, színes szalagok között. Kisvártatva felbukkan egy pár. Csak akkor merem megszólítani őket, amikor látom, hogy leraknak egy „felajánlást” a faragott elefántok és a hatalmas, vörösre festett férfinemiszerv-szobrok elé.

– Igen, három éve próbálkozunk, már voltunk kétszer lombikbíbiprogramon is, de sajnos nem sikerült – vallja be a vöröseshajú brit nő, aki a férjével érkezett a szentélyhez. – A vizsgálatok szerint nincs szervi bajunk, mégsem esem teherbe. Voltunk már inszemináción, háromszor is, aztán következett a két lombik, de nem hozott eredményt. Az utóbbi módszer nagyon költséges, és utána hat hónapig alig bírtam aludni a hormonkezelés miatt, éjjelente izzadtam, rosszuléteket törtek rám. Nem emiatt jöttünk Bangkokba, de kétségtelen, hogy mindent szeretnék megtenni... amit csak lehet. Hogy hiszek-e benne? – kérdez vissza elgondolkodva. – Nem tudom. Nehéz hinni abban, hogy létezik olyan szent hely, ahol az efféle kérések meghallgatásra találnak és valami ismeretlen erő segítségével teljesülnek, viszont abban nagyon bízom, hogy születhet még gyerekünk.

– Szerintem a hit megerősítésére van szükség. Olvastunk erről a helyről, és mivel itt töltjük a szabadságunkat, úgy gondoltuk, nagy baj nem lehet belőle, ha megnézzük ezt a szentélyt, ahová a hozzánk hasonló párok járnak – teszi hozzá a férfi.

És ha már fogantatás, akkor persze kíváncsi vagyok arra is, hogy vajon meddő párok is érkeznek-e Thaiföldre az egyre inkább fellendülő egészség-turizmus keretében. A Bumrungradban azt mondják, hogy náluk lehetőség van „hagyományos” meddőségkezelésre, de például a bérnyaság nem legális az országban, úgyhogy a

béranyát keresőknek másutt kell próbálkozniuk. A lombikbébi programban való részvétel Mays szerint olcsóbb náluk, mint Nyugat-Európában, de kifejezetten ezért nemigen jönnek ide európaiak.

A kórház újszülöttsztyát viszont biztonsági emberek őrzik. Palmy elmondása szerint erre azért van szükség, mert az elmúlt években előfordult, hogy valamelyik zsúfolt közkórházból eltűnt egy-egy újszülött vagy csecsemő. Legutóbb egy fiatal thai lány vitt el egy csecsemőt az egyik kórházból, állítása szerint azért, mert már nagyon vágyott az anyaságra, de mivel minden napilapban és tévében vezető hírként kezelték a gyereklopást, önszántából visszaadta a babát. Persze a gyereklopás egyáltalán nem általános errefelé (sem), de a magánkórházban mindenesetre biztonsági őrök vigyáznak a babákra.

*

Megírom a kórházas történeteket is. Aztán papírra vetem (ó, dehogypapírra, a laptopomon írom) azt is, amit a Nai Lert Szállodában láttam. Érzem, hogy ezek a riportok kellenek nekem: az is, hogy részese legyek az eseményeknek, és az is, hogy megírjam. Aztán majd megjelennek... talán egy könyvben...

Nem tudom még, hogy mi lesz, de jól érzem magam, ahogy megírom ezeket a történeteket, és ez nekem elég.

*

– Nem lesz jó – rázza a fejét a taxis. – Nagy a dugó. Nem jó most a Khao San Roadra menni.

Balázssal látjuk, mennyire gondterhelt az arca, de ennek már nem dőlünk be. Megfigyelésem szerint a bangkoki taxisok többségének minden nagy gondot jelent: a dugók, maguk az utasok, és főleg az, ha valaki taxiórával akarja vitetni magát. Azt kifejezetten utálják. Hála istennek, Balázs bámulatosan jól kezeli ezeket a problémákat. Én legtöbbször csak legyintek, bár akkor azért fel szoktam húzni magam, amikor még meg is magyarázzák, hogy miért lehetetlen pont most, pont oda, és pont taxiórával menni, ahová szeretnénk. Balázs viszont csak mosolyog. Rendületlenül. Akkor is, ha éppen a fenébe kívánja a taxist. És a mosoly csodát tesz: a taxisok is röhögve mondják, hogy nem, oda most nem, és főleg nem órával. De általában a harmadik, negyedik, ötödik taxis beletörődik, hogy utasként mi választjuk meg az úti célt, és hogy taxiórával megyünk (azért nekik is el kell számolniuk valamennyi „fehér” fuvar), és esetleg útközben sem kezd el alkudozni, hogy neki így, órával nem éri meg a fuvar, úgyhogy szíveskedjünk inkább kifizetni azt az összeget, amit kér. Van, akinek elég, ha azt mondjuk: „Nem”, és vállat von: ha nem, akkor nem, legalább megpróbálta. De van olyan is, aki kitesz a következő sarkon. Pár nap, pár hét alatt ki lehet ismerni ezt a mentalitást, és azt gondolom, ha valaki nyugodtan, tehát stresszmentes állapotban kezdi az alkudozást, előbb-utóbb sikerül megállapodnia. Meg persze a magyarországi viteldíjakhoz képest tényleg olcsó a thaiföldi taxizás, még akkor is, ha a sofőr szabja meg a tarifát.

Térjünk most vissza a mi taxinkba, amelyben ülünk, lefagyaszt minket a légkondi, és lassan araszolunk a Ra-japraropon a Central World előtt. Eddig minden rendben volt. Beszálltunk Nanánál, a sofőr bekapcsolta az órát, és igent mondott az úti célra, a Khao San Roadra. De most rákezd a szokásos szövegre.

– Nagyon nagy a dugó – mutat az útra. – Menjünk inkább máshová.

– Nem – mondom szelíden. Már megszoktam, hogy legjobban a taxisok gyűlölik a dugót. – Khao San Road.

– De hát nem érünk oda soha! Ma van a király születésnapja!

Nem tudjuk, mi az összefüggés, de arra tippelünk, hogy a taxis haza akar menni ünnepelni a barátaival. Nagyon megindító, hogy a thaiok mennyire tisztelik és szeretik a királyukat, IX. Ramát, vagy más néven Bhumibol királyt. A thai királyok Vishnu hindu isten inkarnációi. Bár az 1932-es katonai puccs óta – amikor eltörölték az abszolút monarchiát – valamelyest csökkent a mindenkori király hatalma, de még így is sokkal nagyobb befolyása van az ország életére, mint például az angol királynőnek Nagy-Britanniában. 1782-től már kilenc Rama király ült a trónon (pontosabban Bhumibol a kilencedik), ami azt jelenti, hogy Vishnu immár kilencszer született újjá... Bhumibol király nagyon fiatalon, tizennyolc évesen lépett trónra. Komolyan érdeklődött a mezőgazdaság és a gazdaság iránt, szakemberek az ő bevonásával kezdték el évtizedekkel ezelőtt előkészíteni az országos árvízvédelmi programot.

A király tehát hosszú évtizedek óta mélyen tisztelt uralkodója az országnak, az ő szava itt sokkal többet nyom a latban, mint a politikusoké vagy bárki másé.

Nem csoda hát, hogy december ötödike nagy ünnep Thaiföldön. Itt-tartózkodásomkor ünneplik Bhumibol nyolcvannegyedik születésnapját. Az uralkodó

kíséretével, családjával részt vett a tiszteletére rendezett állami ünnepségen, ahol az árvízvédelem, illetve a thai nép együttműködésének fontosságáról is beszélt. Később átvonult konvojával a városon, és a lapok beszámolóí szerint a tömeg nagy ovációval fogadta mélyen tisztelt uralkodóját, sokan sírtak a meghatottságtól.

Este pedig a Grand Palace környékén rendeznek hatalmas ünnepséget, kivetítővel, tűzijátékkal. Ezen mindenki részt vehet, és sereglenek is az emberek mindenhol, Bangkokból, a külvárosokból, de még vidékről is. A thaiok imádnak ünnepelni, de még emelkedettebb a hangulat, ha szeretett királyuk születésnapjának örülhetnek együtt. Persze nekünk még fogalmunk sincs róla, hol rendezik meg az esti ünnepséget, úgyhogy csak legyintünk a taxis morgására, vigyen csak oda minket, ahová mondtuk.

Aztán az a vége, hogy már második órája araszolunk, helyesebben, az utolsó negyven percben egy métert sem haladunk. Már látjuk a Grand Palace-t, a rengeteg embert. A thaiok békésen vesztegelnek az úton az autóikkal, de még a motorjaikkal is (annyi hely sincs, hogy a motorok cikázhassanak a kocsik között), senki sem türelmetlenkedik, nem szitkozódik. Végül feladjuk és kiszállunk. Belevetjük magunkat a tömegbe, hihetetlen élmény. Nemrég ért véget a tűzijáték, jókedvű emberek indulnak enni, beszélgetni, családok gyalognak a veszteglő kocsik és buszok között. Kicsit ijesztő, hogy időnként elveszítjük egymást Balázssal, csak remélni tudjuk, hogy előkerül a másik, néha elsodor a tömeg, egy kereszteződéssel odébb megindul a forgalom, de tele a kociút és a járda is emberekkel. Balázs hirtelen megragadja a kezem és visszaránt, mert majdnem elsodor egy busz, ami egy-két óra várakozás után végre elindul, hogy átjusson a kereszteződésen, még három sáv, és átértünk a túloldalra, közel már a Khao San Road, alig három óra, és megérkezünk – máskor fél óra alatt itt vagyunk. Long live the King! – kiabálják angolul az emberek, hosszú életet kívánva a királynak, és már ülnek is le a kis éttermek, kifőzdék műanyag székeire, hogy együtt, barátokkal megünnepeljék ezt a kánikulai, izgalmas december ötödikét. Csurog rólunk a víz, olyan meleg van, és elkap minket is az ünnepi hangulat. Visszakiabáljuk, hogy Long live the King!, mosolygunk egymásra a thaiokkal, megindító, hogy van egy igazi szupersztárjuk (ha mondhatom ezt), akiért egy emberként rajonganak.

Aztán megérkezünk a „Fiúkhöz” – csak így nevezzük az Au-Thong étterem pincéreit és üzletvezetőjét, aki, mihelyt meglát, étlap helyett egy kis csomagot nyom a kezembe. Egy póló az, az étterem logójával. Csak a pincéreknek van ilyen. És nekem.

Itthon vagyok. Érzem, hogy könnybe lábad a szemem. Bangkok már nem az a távoli, egzotikus metropolis számomra, ami korábban volt. Hiszen már Bangkokban is itthon vagyok. Otthonról jöttem, és úgy érzem, most újra hazaérkeztem.

*

December ötödikén, akkor, amikor a thaiok a király születésnapját ünnepelték, az én *életemben* is történt valami „ünnepi”, ami még mindig felfoghatatlan számomra, pedig már sokadjára esett meg velem. Megjelent otthon az új regényem, a *Karácsony New Yorkban*. Ez már a kilencedik. Rettenetesen kíváncsi vagyok, vajon milyen lehet kézbe venni, hogy mutat rajta az ezüst fólia, mekkora a súlya, milyen az illata, milyen végigsimítani a borítón... De nem lehet, nem tudhatom meg, egyelőre nem. Marad a Facebook-oldalam, ott kérdezősködöm, az olvasóim pedig rendre válaszolgatnak, beszámolnak a papír illatáról, arról, hogy milyen a könyv „fogása”, milyen volt először belelapozni...

Néhány nappal a regény megjelenése után megérkezik Bangkokba Dolly és a párja. Dolly is újságíró, és amikor felvette velem a kapcsolatot, hogy megtudja, valósak-e a bangkoki árvízi hírek, mert hamarosan ideutaznak a kedvesével, megkérdezte, hogy hozzon-e nekem valamit. Rávágtam, hogy az új regényemet.

Végre találkozunk, beülünk a Khao San közelében négyesben egy bárba. Egyáltalán nincs hangom, megfáztam a légkonditól, mert a szobaasszonyomat egyelőre nem tudtam rávenni, hogy egyáltalán ne kapcsolja be, de ha mégis, akkor legalább ne állítsa le tizenyolc fokra a hőmérsékletet, mert a harmincnyolc fokról belépve úgy érzem magam, mintha hűtőbe zártak volna. Szóval nem hozom igazán a társasági formámat, de közben elképesztően izgatott vagyok, mert mindjárt láthatom a könyvemet. És suttogni kezd bennem egy hang.

LÁTNI SZERETNÉM. LÉCCI ADD IDE. AZONNAL.

Órákig ülünk egy Buddha-bárban. Dolly nagyon kedves és jó mesélő, én is megpróbálom előadni az eddigi ittlétünk érdekesebb epizódjait, bár elég nehezen megy, nagyon fáj a torkom. És bármennyire jól érzem is magam a társaságukban, mindvégig a könyvem jár az eszemben. MOST RÖGTÖN LÁTNI SZERETNÉM. MUSZÁJ MEGNÉZNEM. Karnyújtásnyira lehet csak tőlem. Nézegetem Dolly táskáját. Vajon nagyon nagy illetlenség lenne már most elkérnem? Vajon elhozta magával? Egyáltalán belefér ebbe a kis táskába? UGYE IDEADOD? MUTASD MEG, LEGALÁBB HADD NÉZZEK BELE! Mi van, ha a szállásán hagyta? Mi van, ha Budapesten felejtette? Az együtt töltött órák alatt mindenféle vad feltételezés és dühödt kérdés zakatol a fejemben. HADD LÁTHASSAM. NEM OLVASOK BELE. CSAK VÉGIGSIMÍTANÉK A BORÍTÓJÁN. Mániákus izgalom vesz erőt rajtam, érzem. Társalgás közben is olyasmiken jár az eszem, hogy: vajon nem kopik le az ezüst színű fólia, ha az ember végighúzza rajta a kezét? Vagy: ugye kijavítottam azt a részt, amikor Wayne együtt karácsonyozik az exével, és kitör a balhé...? KÉREM A KÖNYVEMET!

Eszelősen vágyom rá. Dolly mosolyogva mesél egy mun-kahelyi történetet, én is mosolygok, mert élvezetesen adja elő, nem beszélve arról, hogy a szereplőket is ismerem, de közben egyfolytában ordít bennem „valaki”: LÁTNI AKAROM! MOST!

Aztán, amikor már alig bírok magammal, Dolly benyúl a táskájába, és kiveszi a könyvet. Nejlonszatyorban van. Átadja, de tovább sztorizunk. Nem látom a könyvet, eltakarja a szatyor. De a súlyát már érzem. Megőrülök. Látnom kell. MEG KELL NÉZNEM! Nagyon udvariatlan dolog lenne, ha most előhúznám?

Még beszélgetünk egy ideig, de a kezem mindvégig a zacskóban matat, a regény borítóját simogatom. Hazafelé, a tuk-tukban veszem csak elő, de a sötétben alig látom.

Balázs is végigsimít a borítón, és megkérdezi, végre elolvashatja-e egyben. Azt felelem, csak utánam. De te már annyiszor olvastad, közli. Hát igen, de nem könyv alakban.

Éjjel háromig nézegetem, lapozgatom, egyelőre hibát sem találok benne. Tetszik, hogy rajta van a borítón a gitár is, sok olvasóm le akart róla beszélni, amikor feltettem a borító képét a Facebookra, de én kértem, én akartam ezt a gitárt. Ez egy fényes-fémes, rockos regény, ez nem egy véletlen kiruccanás volt a rockzene világába, és „kellett nekem” az a gitár. Tetszik a borító, és megpróbálok belemélyedni a történetbe. De ez nem megy még ilyenkor, nem is haragszom miatta magamra. Idő kell, hogy eltávolodjam a regényemtől, még legalább néhány hónap, fél év, mire úgy tudom olvasni, mintha másvalaki írta volna, és én csak olvasó lennék.

Van a thaioknak egy szavuk, a sanuk, ami bár egy az egyben lefordíthatatlan, nagyjából az élet élvezetét jelenti. Azt, hogy legyenek bármilyenek is a körülmények, a pillanatban, a jelenben meg lehet találni a jót, azokat az apró dolgokat, amelyek boldoggá tehetik az embert. Bármit csinálsz is az adott pillanatban, mondjuk monoton vagy nehéz munkát végzel, találsz benne olyat, aminek örülhetsz. De továbbmegyek: Mirjam, az edzőtermi barátnőm mesélte, hogy amikor elvesztette az unokatestvérét, akit nagyon szeretett (a fiú harminc-egynéhány évesen közúti balesetben halt meg), akkor nem arra gondolt, hogy mennyi minden kimaradt az unokabátyja életéből, hanem arra, hogy mennyi mindenben része lehetett. (Azt mondják, a thaiok, különösen a buddhisták máshogy viszonyulnak a halálhoz, mint mi, keresztények, európaiak, ami lehetséges, de többször is találkoztam gyászolókkal, akik ugyanúgy sírtak és szenvedtek rokonuk, barátjuk, szerelmük elvesztése miatt – annak ellenére, hogy hittek az újjászületésében.)

– Úgy is nézhetted volna, hogy mennyi boldogságban lehetett volna még része, meg hogy mekkora fájdalom ez a hátramaradottaknak, amit sosem lehet feldolgozni – mondom Mirjamnak. És apura gondolok, akivel naponta beszélek Skype-on, hol jobb a közérzete, hol rosszabb, de mostanában nemigen van étvágya, és elég keveset iszik. Kérlelem-győzködöm, mire megígéri, hogy több vizet fog inni, de úgy érzem, hogy csak engem akar nyugtatgatni. A lemondást hallom a hangjában, és ez nagyon megijeszt, nem tudok szabadulni a rossz érzéstől. Éjszakánként arra riadok izzadtan, amire régen, gyerekkoromban, rémálmaimban: hogy elveszítem őt. Mirjam válasza térít vissza a beszélgetéshez.

– Igen, de attól semmi sem változna, csak én is rosszabbul érezném magam. Nem gondolok a rosszra. Amikor az unokatestvérem anyjával, anyám testvérével beszélünk később a fia elvesztéséről, azt mondta, hogy amikor bent volt a kórházban, és nézte az élet és halál között lebegő gyereket, éppen besütött a nap a kórterembe, valami furcsa fénybe vonva a falakat, az ágyat. És ő ott, abban a pillanatban arra gondolt, hogy ez milyen szép – fejtegeti Mirjam, miközben fürkészőn néz rám. – Persze reménykedett, annak ellenére, amit az orvosok mondtak. De Somnath még aznap elment... és az anyja a szépre is emlékezett, a fájdalmán kívül. Még abban a szomorú pillanatban is megtalálta a szépet. És elkíséri a remény, hogy Somnath lelke visszatér – Mirjam egy kis időre elhallgat, majd folytatja: – Amin nem tudunk változtatni, azon nem rágódunk. Amikor támad egy rossz gondolatom, én például egyszerűen kicserélem jóra. Gyerekkorom óta

ezt játszom. Féltem a feleléstől? Elhessegettem a gondolatot. Tudtam, hogy most már mindegy: ha rendesen felkészültem, nem lesz baj, ha nem, akkor már mindegy. Helyette például előhívtam egy olyan gondolatot, hogy együtt tölthetek két napot Hua Hinen a legjobb barátnőmmel. És máris sokkal jobban éreztem magam. Vagy ha feleltem, és nem sikerült... arra gondoltam, hogy mindegy, ez már a múlt. Ismered a mai pen rai kifejezésünket, tudom. Nagyjából azt jelenti, hogy sebaj. Rá se ránts. Ezzel intézzük el a kudarcokat, és nem rágódunk rajtuk sokat.

– Szóval, mi történt, amikor, mondjuk, rossz jegyet kaptál, vagy valamit elszúrtál? – kérdezem.

– Leültem, és arra gondoltam, hogy ha nem akarok égni, legközelebb többet kell tanulnom, de ezt máris kiszorította egy kellemes gondolat... mondjuk, eszembe jutott egy fiú, aki tetszett, vagy felöltött bennem, hogy megnézhetnék egy jó filmet... ilyesmik, érted? Amitől nem rosszabbul, hanem jobban érzed magad.

– Ez a sanuk?

– Ez inkább a gondolkodásunk fontos pillére. Mint ahogyan a mai pen rai is. A lényeg, hogy mindenben találsz valami jót. Eleinte még keresned kell, azt hiszem. Később már jön magától.

– Most, ebben a pillanatban mi a boldogság? – kérdezem hirtelen. Már a levezetésnél tartunk a futás után.

– Hogy beszélgethetek veled. A beszélgetés a sanukról. Most már nem nehéz élvezetet találni abban, amit épp csinálunk, ez már valóban a sanuk – neveti el magát. – Élvezetes, jó érzés, hogy erősek vagyunk, és futottunk ötven percet. Jó, hogy megtehettük, hogy alkalmas rá a szervezetünk, hogy van akaraterőnk, hogy itt lehetünk. Jó, hogy futás közben jól éreztük magunkat. Most is jó, mert a testünk és a lelkünk is rendben van. Ráadásul beszélgetünk, és én tudom, hogy ma még további jó dolgok várnak rám. Egyrészt ma a férjemmel és a barátainkkal megyünk vacsorázni, már előre várom. Másrészt mondani fogok neked valamit, és ez is jó.

– Ilyenkor nálunk azt mondják, hogy oké, eddig a jót mondtad, de most akkor rúkolj elő a rosszal is – vágok közbe. Döbbenet néz vissza.

– Ó, tényleg? Ez egészen... furcsa – keresgéli a szavakat. – Nincs rossz, érted? Csak azon múlik, hogyan nézed a dolgokat.

– Most, ha itt lenne velünk egy magyar csoport, biztosan akadna köztük olyan, aki azt mondaná, hogy persze, könnyű neked, hiszen sikeres vagy, jól mentél férjhez, nincsenek gondjaid az életben – játszom az ördög ügyvédjét. Már nyújtás után vagyunk, és kisétálunk az edzőteremből a medencéhez. Leülünk a pálma alatt két nyugágyra, és nézzük a város színes, esti fényeit.

– Hát akkor most inkább nem mesélem el a nehézségeket, amiket részben az áradás okozott a cégnek – mosolyog. – De túl leszünk rajtuk. Ha ezzel foglalkoznék gondolatban éjjel-nappal, nem jutnék előre, csak fölöslegesen emészténém magam. Megteszem, amit lehet, ami telik tőlem, ez a dolog egyik fele. A másik felét rábírom... az istenekre... Amit nem tudsz megtenni, azt rábírod egy külső erőre. Ennyi a titok. Egyszeriben lehull rólad a teher, oldódik a feszültség.

– És ha, mondjuk, beteg a gyerek...

– Ha beteg a gyerek, rögtön elviszed orvoshoz, megveszed a gyógyszereket neki,

ápolod, betartod az utasításokat, és nem olvasgatsz egészségügyi könyveket, hogy milyen baja lehet még, vagy nem fantáziálsz azon, hogy ez biztos valami szörnyű kór előjele. Betartod, amit mondanak, kéred azt a másik erőt, hogy segítsen ő is, és észreveszed a jó jeleket, azt, hogy mi minden stimmel körülötted. És hamarosan a gyerek is meggyógyul.

– És a válásod... amikor rájöttél, hogy Somchai megcsal... Abban hol voltak a jó pillanatok?

– Ezt is lehet másként nézni. Sok jó volt abban is, nem hiszed? Egyrészt, és ez a legfontosabb, még ha csak később derült is ki... Ha nem buktatom le a férjemet, ha nem válok el tőle, akkor benne maradok egy már nem működő, vagy nem jól működő házasságban, és sosem ismerem meg azt az embert, akivel a világon a legjobb együtt élni. Legalábbis nekem. Akkor talán soha nem találkozom Khunpollal, és nincs a kislányom sem... és egészen másképp alakult volna az életem. Nem tudom, hogy valójában rosszabb lett volna-e, de azt biztosan tudom, hogy így nagyon jó. Másrészt az adott pillanatban, amikor a hűtlen férjem nyomába eredtem, az volt a jó nekem, hogy végre bizonyosságot szerzek, ha arról, hogy megcsal, akkor arról, de nem fogok többé bizonytalanságban élni. Ráadásul – lehet, hogy nem hiszed el – az is boldogító érzés volt, hogy ezt meg merem tenni. Vagyok olyan erős lélekben, hogy megtegyem. És boldog perceket, napokat szerzett az is, hogy miután Somchairól kiderült az igazság, a barátnőimmal elmentünk Hua Hinre, és napokig beszélgettünk. Ez mind boldogító pillanat volt még a szomorúságban és a csalódásban is, és még más is... Hua Hinen a naplemente... Amikor megfogadtam, hogy többé nem leszek szerelmes...

– Ez a te fogadalmad szerintem sehogy sem passzol bele a thai életérzésbe – rázom a fejem. – Ha sanuk, akkor nem adom fel, nem igaz?

– Ez nem feladás volt. Persze hogy fáj a Somchai hűtlensége. Sokszor eszembe jutott utána, de mindig próbáltam helyette valami jóra gondolni. És találni valami mást, ami kitölti a bennem támadt űrt. Ekkor jöttek a krémek, utána a művirágbiznisz, meg a többi munka, amibe belevethettem magam. És így sokkal több örömet találtam az életben, főleg attól a pillanattól kezdve, hogy Khunpolt megismertem.

– Szóval a sanuk az, amikor bármit csinálsz is, örömet, élvezetet találsz benne?

– Igen – bólint. – Például a főzésben is.

– Ó. Ez nálunk is sokaknak sikerül. Nekem nem – mosolyodom el, és egy-két konyhai kudarcokra gondolok, leégett serpenyők jelennek meg lelki szemeim előtt, meg egy nagy tepsi soha megsülni nem akaró almás csirkecomb...

– Megmutatom neked a sanukot a főzésben – vigyorog. – Az előbb már említettem, hogy mondani akarok neked valamit. Szóval, megrendezzük azt a lánybulit. És együtt főzünk majd. Nálunk. Szombaton. Hacsak nincs más programod...

– Ööö... várj csak, megnézem a noteszemet – játszom az elfoglaltat, aztán összenevetünk. Sejtem, nagy dolog, hogy Mirjam nemcsak a barátnőivel együtt hív meg, hanem még közös főzőcskézést is tervez.

– Mit főzünk? Van olyan thai étel, aminek szeretnéd megtanulni a titkos receptjét?

– Mondjuk... a tom yum goongét.

Mirjamék Phrom Phong közelében laknak (én mindent a Chao Phrayához és a magasvasútvonalakhoz viszonyítok, úgyhogy mondhatnám, hogy Mirjamék a Phrom Phong magasvasút-állomás közelében laknak), egy néhány éve épült apartmanházban, ahol az egyik felső szinten van a lakásuk – nagyjából háromszázötven négyzetméteres. Ezt már korábban elmondta – nyilván fel akart készíteni –, amikor az átlagos (azaz kicsi) bangkoki lakásméretekről esett szó, meg arról, hogy micsoda társadalmi különbségek vannak. Persze ő is kis lakásban, meg közös társbérletben kezdte az életét, de tudja, hogy még ha nem tartozik is a felső tízezerbe, azért kiváltságos a helyzete. Ennek megfelelően segíti is a hátrányosabb helyzetűeket, de hát ez a tapasztalatom szerint a thaioknál teljesen természetes. Még a szegény is segíti a nála szegényebbeket, az utca embere mindig benyúl apróért a zsebébe, ha koldust lát, és minél jobban áll anyagilag valaki, annál inkább kötelességének érzi, hogy gondoskodjon a nála elesettebkekről (persze vannak kivételek). A cinikus külföldiek szerint azért, hogy „karmikus jó pontokat szerezzenek”, és nyilván ez is benne van, de alapvetően – én így gondolom – a természetükből fakad a segítőkészségük.

Szóval Phrom Phong, ami az utcánktól és az edzőtermünktől csupán két magasvasút-megállónyi távolság, vagyis pár perc, de kocsival a mindig lassú Sukhumviten akár fél óra vagy negyven perc is lehet. Egy időben az itt magasodó Emporium bevásárlóközpont volt az egyik legelegánsabb pláza Bangkokban, mára rengeteg versenytársa akadt. Van itt egy kis park is, tóval, amelyben teknősök úszkálnak, hétvégenként és délutánonként thai szülők hozzák el ide a gyerekeket, szerelmesek találkozóhelye a tópart, de időnként majálisféle örömnepet is rendeznek a környéken.

Mirjam a recepción vár, már odaszóltam neki, amikor leszálltam a magasvasútról. Pántos, sötétkék vászonruhát visel, és magas sarkú szandált. Mirjamot eddig vagy futócipőben láttam, vagy túsarkúban – nagyon sok thai nő hord egész nap, a negyvenfokos kánikulában is kecses túsarkút. Mialatt felsuhanunk a lifttel, tájékoztat, hogy Niát elvitte a férje, lent vannak Hua Hinen, és csak másnap jönnek haza. „Ez egy csajos este” lesz, így fogalmaz. Elmondja, hogy két gyerekkori barátnője, Kanya és Tasanee már fent van, Kanya óvónő, Tasanee pedig egy utazási irodában dolgozik. Damnit várjuk még, aki, ha jól értem, orchideafajtákat kutat, amúgy kertészmérnök, kertépítésből él, még hozzá tetőtéri kertépítésből, amire Bangkokban egyre nagyobb az igény, hiszen hovatovább csak felfelé terjeszkedhetnek az emberek, így a kertek is leginkább a teraszokra és a tetőkre kerülnek. A hallottaknak csak azért nem örülök, mert délelőtt elugrottam a virágpiacra és vettem egy kazalnyi (pontosan tíz csokor) gyönyörű, lila-fehér mintázatú orchideát Mirjamnak – bár tudom, hogy a thaiok számára az orchidea nem különleges virág, nagyjából olyan, mint nekünk a pipacs vagy a margaréta. De hát azt tanultam, hogy vendégségbe virágot is illik vinni a háziasszonynak, itt pedig adta magát az orchidea. Mirjam megörül a méretes csokornak, nevet, tudja, hogy ki kellett mennem érte a piacra, hogy volt benne egy kis munkám. (Később meglátom a teraszán a hatalmas dézsákban a pompás, színes, egzotikus pillangóvirágú orchideáit...)

Ajándékba magyar bort hoztam még, legalább volt értelme elrepíteni idáig, nem mintha ne lennének tele a hatalmas élelmiszeráruházak mindenféle importborokkal, kezdve az ausztrál boroktól az olasz, francia borokon át a chileiig. Csak zárójelben: a

Paragon nagy borszaküzletében egyáltalán nem volt magyar bor, hümmögtek, amikor azt kerestem, aztán azt mondták, rengeteg külföldi boruk van, vigyek inkább ausztrált.

A keskeny kis előszoba tágas nappaliba vezet, minimál stílusú a berendezés, kevés, modern bútor, a falba beszerelve egy hatalmas, sík képernyős tévé, és nem is sorolom, mert mindent, de mindent felülmúl a panoráma. Amikor az apartmanomról és az edzőteremről azt mondom, Bangkok majdnem alattunk van – hát akkor itt a város Mirjamék „lábánál hever” mint egy hőségtől kifulladt, lihegő nagy állat. Úgyhogy pontosítanom kell: az apartmanom legfeljebb Bangkok mellmagasságában van, és most fejmagasságba értem. Lenyűgöző a látvány. Elnézést kérek Mirjam barátnőitől, de először végig kell járnom a teraszt, ami körülöleli az egész lakást. Egyszeriben ott vagyok Bangkok felett, ahol már tiszta a levegő, ahol madarak repkednek, és jönnek inni a medencéből. Mert Mirjamék teraszán az is van, egy medence, napozóágyakkal. A *Másnaposok 2* című filmből ismert Lebua Szálloda tetőterasa és a Banyan Tree Hotel tetőterasa jut az eszembe. A medence mellett egy egzotikus frangipanifa virágzik, néhány fehér virágszirom úszik a vízben.

Amíg kibontunk egy üveg rozét, és kortyoljuk a naplementében, megismerem a két másik vendég történetét. Kanya a gyerekkori szerelmével él együtt. Mindketten negyvenes éveik elején járnak, de csak egy bő éve találtak újra egymásra. A férfinak már van egy gyereke a korábbi párjától, Kanya nyolc évig élt együtt valakivel, volt három vetélése, ez nem tett jót az egyébként is problémákkal terhelt kapcsolatuknak, lassan elhidegültek egymástól, majd szakítottak. Egy évvel később Kanya az egyik Robinson áruház előtti taxidroszton várt kocsira, amikor – ahogyan ő fogalmaz – „az istenek odaadták” neki Ratsamit, a fiút, aki két évig a szomszédjában lakott, és tizenévesen gyönyörű, plátói szerelmet éreztek egymás iránt. Kanya csinos, formás nő, én inkább harmincsnak nézném. Szóval várt a taxijára, másokkal együtt, a szokásos délutáni csúcsforgalom volt a városban, de csak nem jött kocsik, a szabad taxik inkább a turistákra vadásztak. Kanya állt a szatyraival a sorban, amikor egyszerre csak összeakadt a tekintete egy férfiével. Azonnal felismerték egymást, mindketten kiálltak a sorból, és a szatyrok nem sokkal később egy kis étterem utcai teraszán heverték, egészen késő estig. Akkor már elég szabad taxi akadt a városban, ők mégis megosztottak egyen, Ratsami hazakísérte Kanyát abba a lakásba, ahol éppen a nővéréékkel lakott... és másnap újra találkoztak. Fél évvel később összeházasodtak, hitelből még lakást is tudtak venni egy bangkoki, külkerületi házban. Igaz, nem valami nagy, harmincvalahány négyzetméter az egész, de boldogok benne. Kanya azóta elment Mirjam nőgyógyászához – ha jól látom, Mirjam bizonyos vonatkozásban a kezébe vette az életük irányítását –, aki valamilyen összenövést talált a méhében; kisebb műtéttel segíteni lehetett a bajon. Ha lesz gyerek, lesz, mosolyog Kanya, de ha nem, akkor is nagyon boldogok. Egyébként is ott az a sok gyerek az óvodában, kicsit olyan, mintha mindegyiküknek az anyja lenne. (Később Mirjam megsúgja: már megbeszélte Kanyával, ha nem esik teherbe néhány hónapon belül, akkor elmennek egy meddőségi klinikára – a költségeket ő állja. A barátság az barátság, teszi hozzá Mirjam, amikor kérdőn pillantok rá.)

Tasaneé más. Ők hárman nagyjából kisiskolás koruktól ismerik egymást, és bármennyire máshogy alakult is az életük, azóta is tartják a barátságot. Tasaneének már nagyok a gyerekei, van egy húszéves fia és egy tizenhét éves lánya. Mindketten

tanulnak, a fia a szállodaiiparban, a lánya pedig a reklámszakmában szeretne dolgozni. Tasanee egy kis utazási irodát vezet, de a tulajdonos nem ő. Külföldieknek szervez utakat a thai szigetekre, szállást foglal, transzfert, programokat intéz. Néha meghívást kapnak külföldi study tourokra, így jutott el a térség néhány országába, Vietnamba, Laoszba, és egyszer már járt Franciaországban is. A férje informatikus, a magasvasút régi végállomásánál, On Nut környékén laknak. Még azt is elmondja, hogy a lakásuk mennyibe került, pedig eszembe sem jutna ilyesmit kérdezni. Aztán megismerik az én történetemet is, főleg bangkoki kötődéseim érdeklik, és azonnal azon kezdik törni a fejüket, hogyan lehetne thailul elolvasni a *Bangkok, tranzitot*. De legalábbis angolul. Kanya ugyan töri az angolt, de Mirjamék megígéri neki, hogy segítenek majd, ha elakad. Teljesen úgy beszélnek a *Bangkok, tranzitról*, meg a többi regényemről, mintha a küszöbön állna a külföldi kiadásuk. Elképedve hallgatom őket. Egyszerűen nem vesznek tudomást arról, amikor közbevágnak, hogy ez még a jövő zenéje... Aztán persze Mirjam az, aki kimondja a „nagy igazságot”:

– De hát már a küszöbön áll a kiadás, Éva.

– Ezt meg... – elakad a szavam, de Mirjam folytatja.-

– Az, hogy most beszélünk róla, azt jelenti, hogy a dolog már jelen van az életedben. Nem igaz? – fordul a többiekhez, akik bólogatnak. Kiráz a hideg, pedig még mindig harminc fok fölött van a hőmérséklet. Kicsit úgy érzem magam, mint amikor a *Hotel Baliban* a balinéz pap beszél Dórával. Végzőra megérkezik Damni, egy majdnem fekete szirmú cserepes orchideát és egy tál sütit hoz ajándékba – az utóbbit a szomszédja készítette, aki az egyik patinás szállodában cukrász. Közben már majdnem lement a nap, utolsó sugarai rózsaszínbe borítják az eget, a házak szürkéskékek, és lassan kigyúlnak a fények a városban... Imádom ezt a pillanatot. Azt kívánom, bár örökké tartana, benne maradnék és lubickolnék. Nem tudom, mi ez, sanuk-e, vagy csak simán boldogság, de most egyáltalán nem gondolok sem a tegnapi, sem a holnapra, benne élek a pillanatban, és az jár a fejemben, hogy ez az egyik legszebb...

– Csajok, enni is kell valamit! – Mirjam már bentről hív. A konyha a nappaliból nyílik, és onnan is ki lehet lépni a teraszra. A kedvemért a tom yum goong lesz a főfogás, a csípős rákleves. Mirjam már előkészítette a hozzávalókat. Vagyis rengeteg – legalább húsz-harminc darab – pici, méregerős, friss csilipaprikát (zöldet és pirosat egyaránt), két nagy csomó korianderlevelet, egy marék kaffir lime levelet (erről rögtön beugrik egy emlék: Balázssal kint jártunk pár éve egy londoni gasztrohéten, ahol begyűjtöttünk néhány különleges receptet a *Nők Lapja* olvasóinak, és a kaffir lime levélhez ezt a megjegyzést fűztük: „bármilyen legyen is az”... hát most már felismerem a színéről, formájáról, illatáról, és nem utolsósorban az ízéről, hiszen nap mint nap ez van a levesemben), két friss citromfűvet, három lime-ot, jó néhány fura formájú gombát, aminek nem tudom a nevét, de olyan, mintha egy virág és egy tintahal csápjának szerelméből született volna, jó néhány rákot (abból a fajtából, amit itt tigrisráknak neveznek, viszonylag nagy, hüvelykujjnál hosszabb és jó tömzsi teste van), valamint egy üvegben a híres halszósz (fish sauce, Magyarországon is árulják ázsiaifűszer-boltokban), néhány, a gyömbérré kísértetiesen hasonlító, de nem olyan markáns ízű, galanga nevű fűszernövényt, pár szem paradicsomot, illetve egy üvegben thai csilipasztát. Egy fazékban vizet tesz fel, míg én a galangát vágom vékony szeletekre, Kanya a citromfűvet

aprítja nagyjából egycentis darabokra, a paradicsomot csak negyedeljük, a csilit azért vágjuk fel, hogy minél jobban belefőjön a levesbe az ereje. Damni a rákokat pucolja, persze felaprítjuk a korianderlevelet és a gombát is, Tasanee felvágja és kicsavarja a lime-okat egy tálba, egész jó csapatot alkotunk a csillogó-villogó, hipermodern konyhában. Amikor felforr a víz, beledobáljuk a galangát, a kaffir lime levelet, illetve a vöröses, ragacsos kinézetű csilipasztából is beletesz Mirjam két teáskanállal. Aztán amikor azt hiszi, hogy nem látjuk, suttyomban egy teáskanálnyi cukrot és sót is csempész bele, nagyot nevet, amikor rájön, hogy lebukott. Vállat von: szerinte így jobban kijönnek az ízek. (Nekem aztán már fogalmam sincs, hogy ez vajon az „eredeti” tom yum goong receptje-e, már ha létezik egyáltalán olyan, hogy eredeti, ugyanis ahányszor ettem ilyet, mindig kicsit más volt.) Egy kis forralás után következik a csili, rengeteg, rengeteg csilipaprikát szórnak bele, Mirjam aggódva néz rám, vajon hogy fogom majd bírni, kifog-e rajtam az erős, aztán azt is látom, hogy összerosolyognak, hát, majd megoldom, gondolom. Mert persze nem tudják, hogy a két kedvenc kajádánkban, az Au-Thong vendégház konyháján és a patpongi Seafoodban a szakácsok már-már sportot űznek abból, hogy kicsináljanak minket (Balázs szerint), vagyis napról napra egyre több csilivel főzik nekünk a levest. Na de vissza Mirjam konyhájába: most jön a rák, bukfencezik is bele a fazékba, aztán következik a gomba és a paradicsom, Kanya hirtelen a homlokára csap és benéz a kamrába, gyorsan megpucol egy kis fej hagymát és felaprítja. Rövid, heves vita robban ki közte és Mirjam között, kell-e a hagyma, előbbi igennel, utóbbi nemmel voksol, ketten tartózkodnak, enyém a döntés felelőssége – azt mondom, nekem mindegy, legyen! Úgyhogy mehet a hagyma is a levesbe. A végén nem kerül bele az egész, csak egy része, „csak az íz kedvéért”. Összefőzzük, csodálatos, ahogy rotyog a leves, isteni az illata, majd Mirjam még önt bele egy kis halszószt, a lime kifacsart levét, aztán a kezembe nyom egy fakanalat, hogy kevergessem. A legvégén kerül bele a koriander, aztán még egy kicsit állnia kell, addig Mirjam előveszi a ragacsos mangós rizst, amit készen vett valahol – még nincs itt igazán a mangószezon, szabadkozik, lehet, hogy nem annyira édes, mint kellene –, Damni a teraszon felrak a grillezőre néhány szelet pácolt csirkehúst, de most ezek receptjével nem fárasztok senkit, főleg azért nem, mert szerintem az igazi kihívás a tom yum goong. Számos helyen kóstoltam, de tökéletesnek csak három-négy étteremben találtam, ám ezek is mind különböztek kicsit, ízükben, állagukban, sűrűségükben, karakterükben.

Kint ücsörgök Damni mellett, párás meleg van, Dam-ni javasolja, vetkőzzek bikinire és mártózzam meg a medencében, de maradok, mert kíváncsi vagyok az ő történetére is. Már megszoktam, hogy a thaiok számára nem tabu a magánélet, szívesen válaszolnak a kérdésekre, szeretik, ha valaki érdeklődik az életük iránt.

– Mi nem vagyunk tipikus thai nők, legalábbis európai szemmel nézve biztosan nem – figyelmeztet. – Az ide érkező külföldiek egészen másmilyennek képzelik a thai lányokat.

Hümmögök. Arra gondolok, hogy persze, amikor a turisták elmennek valamelyik szórakozónegyedbe, ahol meglátják a könnyen kapható gyönyört kínáló lányokat... hát biztosan sokaknak ez ugrik be elsőként, ha a thai nőkre gondolnak. Pedig manapság Thaiföldön számos nagy cég élén nő áll, vezető állást töltenek be a közigazgatásban, szállodákat vezetnek, cégek tulajdonosai, orvosok, egyetemi oktatók. Persze igaz, hogy

virágzik a prostitúció, hiszen életben tartják a szexturisták, de erről majd később írok. És sajnos az is igaz, hogy még ma is számos helyen kizsákmányolják a kiskorúakat, megalázzák a nőket – ez a szomorú valóság, ami együtt jár a szexturizmussal. De a nők is egyre felvilágosultabbak, egyre többen állnak ki a gyerekek és a nők jogaiért, akiket természetesen ugyanolyan jogok illetnek meg – legalábbis papíron –, mint a férfiakat, és akiknek a társadalmi megbecsültségük ha lassan is, de biztosan javul.

Damni története is különleges, hiszen tehetős családban született, ám apja, aki ingatlanfejlesztéssel foglalkozott, majd mindenféle pénzügyi tranzakciókkal akarta növelni a vagyonát, az 1997-es gazdasági válságban szinte teljesen tönkrement. Damni akkor egyetemista volt, és a tervek szerint másoddiplomás képzésre Amerikába utazott volna, de mivel a családjának anyagi nehézségei támadtak, már egyetemistaként munkába állt. Kertészként kezdte, eleinte – hiába voltak apjának kiterjedt kapcsolatai – kétkezi munkát vállalt, vagyis ő maga is részt vett a telepítésekben, ültetésekben, és csak lassan jutott el odáig, hogy ne mások, hanem a saját elképzeléseit valósítsa meg. Időközben férjhez ment, férje az egyik légitársaságnál dolgozik pilótaként. Damni csak két éve, harminchat évesen alapított önálló vállalkozást, közben az apja megforgatta azt a kevés kis pénzt, amit Damni és két bátyja összespórolt, és újra beszállt az építőiparba. Mostanában kezd ő is talpra állni, közel a hetvenhez. Damni harmincnyolc éves, van egy hatéves kislánya, de, mint mondja, nem érdekli a kora, ha jön még egy gyerek, boldogan fogadják majd. Annak ellenére, vagy azzal együtt is, hogy most kezd beérni a munkája gyümölcse, egymásnak ajánlják a kuncsaftok, és egyre többen terveztetnek vele tetőkeretet, nemrég az egyik phuket-i szálloda teraszkeretének a tervezésében is részt vett. Imádja, ha olyan kerteket kell építenie, amelyek úgy néznek ki, mintha már évekkel ezelőtt megálmodták és létrehozták volna őket.

Közben elkészül a vacsora. Kérésre a teraszon terítünk. Csodás az este, meleg, szúnyogriasztó mécsesek világítanak a terasz korlátjánál, az asztalon is mécses ég. Tálaljuk a levest. Forró, illatos és ízletes. Összefut a nyál a számban. Gyönyörű, narancssárga színű, a rákhús hófehér benne, még a tálban is bugyborékol, tűzforró. Belemerítem a kanalamat.

Ahogy megízlelem, becsukom a szemem. Valami elképesztő ízharmonia: a rák, a lime, a fűszerek, a csili... erős, nagyon erős, könnybe lábad tőle a szemem, de ez az íz- és illatorgia maga a gyönyör. Csukott szemmel nyelek le még egy kanállal, és már tudom, hogy ez is a sanuk. Amikor lassan eszel, hogy tovább érezd az ízt, az estét, a társaságot... Tökéletes este. Tökéletes vacsora.

Muszáj repetáznom. Mirjamék nevetnek, és kineveznek tiszteletbeli thainak, mert nem ütött ki a csili, még akkor sem, ha csurog a könnyem, és félpercenként fújom az orromat. A társaság és a kilátás után a tom yum goong az est fénypontja. Ülök Bangkok fölött, néhány helyes, sikeres, de legfőképpen boldog thai nő társaságában, akik immár – talán – a barátnőim. Sanuk, igen, ez a sanuk. Ha regényhős lennék, azt mondanám, hogy sehol máshol nem lennék most szívesebben, mint itt, Mirjamékkal. És sosem fogom elfelejteni ezt az estét.

Mirjam megígéri, hogy mutat majd még nekem egy-két dolgot. Késő éjjel, hosszúra nyúlt vacsora, sok beszélgetés után indulok haza, az apartmanomba, és arra gondolok, hogy teljesen váratlanul lett négy thaiföldi barátnőm, akik már az én életem

fontos dolgairól is annyit tudnak, mint az otthoniak. Varázslatos érzés. Forró az éjszaka, és én újra lent vagyok Bangkok lábujjainál. Jó volt ott fent, a fejénél, de én a lábujjait is szeretem.

*

Komoly egyeztetéseket *folytatunk* Sitnojjal, hogy mikor tudna eljönni velünk északra, leginkább Chiang Maiba, ahol én már jártam, de szeretnénk még egy-két faluba is ellátogatni. Kocsival megtenni a hatszáz kilométert – Sitnoy szerint, és én elhiszem neki – a rossz utakon legalább nyolc-kilenc órába telne, és nem biztos, hogy ennyi időre el tudja hozni a taxit. (Bár nagyon leleményes és sok mindent meg tud oldani, ezt már tapasztaltam.) A tervezett út előtt nem sokkal azonban kiderül, hogy nem tud négy szabadnapot kivenni. Addig arra gondoltunk, hogy kocsi híján vonattal megyünk, hálókocsissal, ami este indul, és másnapra van ott, de így, hogy Sitnoy nem tud eljönni, gyorsabb és relatíve olcsóbb megoldásnak tűnik a fapados repülő. Csakhogy van egy kis probléma: Sitnoyt azért hívtam el, mert ismerős Chiang Mai környékén, ráadásul beszél angolul, tehát tolmácsolni is tudna nekünk. A végén pont ő oldja meg a helyzetet.

– A bátyám ott lakik – mondja. – Chiang Mai környékén él, és tud angolul.

Nevet, amikor kételkedve nézek rá, többször megkérdezem, hogy eddig miért nem említette, hogy él egy bátyja északon, aztán beleegyezek, hogy megszervezze a találkozást, mi pedig megvesszük a repjegyeket.

A múltban rengeteg viszálykodás, szüntelen harcok tépázták Chiang Mait, volt idő, amikor szinte teljesen elnéptelenedett a város, és csak 1796-ban kezdett újra gyarapodni. Ma már fontos turisztikai célpont a környék, turisták tízezrei látogatják a temlomegyütteseit, köztük például azt a watot (buddhista templomot), amit még Chiang Mai első királya, Mengrai építtetett. Szállodák magasodnak a városban, és teherautók platóin, de tuk-tukkal és taxival is bejárhatjuk Chiang Mait. Érkezésünkkor itt is az áradás okozta károk felszámolása a legsürgetőbb feladat, de az élet gyorsan helyreállt. Már újra nyitva van az éjszakai piac, ami a turisták egyik kedvelt bevásárlóhelye, holott az áradások idején, vagyis alig néhány hete leginkább csak csónakkal lehetett közlekedni ezen a környéken.

Északon jóval hűvösebb az idő, mint a fővárosban, például a korábbi utam során több mint tizenöt fok volt a különbség, ami azért meglepetést okozhat annak, aki nem figyeli az előrejelzést, és a bangkoki hőségre számít. Most van nálunk meleg ruha, de nem akarunk sokáig a városban maradni, inkább a város környékén, Chiang Mai provinciában töltenénk két napot. Ha korábban azt mondtam, hogy az áradások híre elriasztotta a Bangkokba készülő turisták egy részét, akkor ez fokozottan igaz Chiang Maira: alig lézengünk néhányan az egyik legismertebb templom, a Wat Phra Singh környékén, az óvárosban.

Sitnoy bátyja jó személyleírást kapott rólunk, mert rögtön felismer a megbeszélt helyen, a templomnál. Hát mit mondjak, azt hiszem, már megint bedőltem a thaiok „my brother, my sister”-ezésének, ugyanis első látásra is teljesen nyilvánvaló, hogy Kavi nem Sitnoy testvére. Sokkal sötétebb a bőre, egészen más, csontosabb, hosszúkásabb az arcformája, koromfekete a szeme, és nagyon alacsony. Kisteherautóval jött értünk, csupa sár a kocsi, és elöl még rajta van az „árvízi védelem”, vagyis a fólia, ami a motort védte a beázás ellen. Kavi közli, hogy ő valójában Chiang Maitól majdnem hatvan kilométerre lakik, tehát nem igazán éri meg neki, hogy el kellett jönnie értünk, és estére vissza kell hoznia, majd másnap újra megtenni ugyanezt az utat. Bólogatok, és várok, hová akar kilyukadni, de nem mond többet. Balázssal beülünk mellé előre, köhögve indul be a motor. Gyorsan megyünk, Kavi nem túl beszédes, meglehetősen törí az

angolt, úgyhogy amikor mondom, hogy tolmácsolnia is kellene, közli, hogy akkor jóval többbe fog kerülni a dolog. Azt is megtudjuk, hogy Sitnoy nem jó árat adott meg, ő ugyanis nem fog két napig ezerötszáz bahtért furikázni minket. Már csak azért sem, mert e miatt az út miatt két nap szabadságot kellett kivennie a munkahelyén, egy programirodában. Amikor nem reagálok, hozzáteszi, hogy a főnöke a fuvarozócégnél most neheztel rá. Összevissza beszél, majd elhallgat. Pár percig egyikünk sem szól, végül megint ő töri meg a csendet, közli, hogy ez az egész nagyon nem éri meg neki. Láthatóan sikerült felhergelnie magát, de mi továbbra sem nyitjuk ki a szánkat. Sofőrünk dül-fül dühében, thaiul motyog és csóválja a fejét, aztán haragosan rácsap a kormányra. Azt mondja, nem tudja ugyan, merre akarunk menni, de a kocsiját tönkreteszik a vidéki utak. Ráadásul borzalmasan vezet, gáz-fék, kivág mások elé, dudál, látszik, hogy teljesen felhúzta magát, vagy ha ez a szokásos formája, akkor előbb-utóbb tovább rontja majd az amúgy sem túl fényes thaiföldi közlekedési baleseti statisztikát. Még el sem hagytuk a várost, amikor odafordul hozzám és azt mondja, most rögtön adjak neki kétezer bahtot, és másnap még kettőt, mert üzemanyagra is kell pénz, és csak így bízik meg bennünk. Nagyon úgy fest, hogy Kavi kifundálta magában, hogy vagy a megbeszélte összeg többszöröséért fog minket fuvarozni – akkor sem lelkesen –, vagy nem visz sehová. Én az utóbbira szavazok, mert már az út kezdetétől tükön ülök. Ideges taxisofőrökhöz Bangkokban is volt szerencsém, de velük csak rövid utakat tettem meg, és fél-egy órát ki lehet bírni, akár csukott szemmel is, vagy úgy, hogy az ember megpróbálja a gyakorlatban alkalmazni a mai pen rait, vagyis rá se rántok, hiszen változtatni úgysem tudok a sofőr vezetési szokásain, legfeljebb reménykedem, hogy nem fog koccanni. De Kavival hosszú útra indulnánk, és szemmel láthatóan nem repes az örömtől, hogy thairól angolra kell majd tolmácsolnia, márpedig a beszámolók szerint az északi falvak lakói nemigen beszélnek angolul. Ráadásul egyáltalán nem szimpatikus.

– Álljunk meg – mondom, de vélhetően Kavi is épp erre készült, mert már húzódik is le az út szélére. Még erősködik, hogy az eddigi szolgálataiért jár neki háromszáz baht, de aztán hagyja, hogy kiszálljunk, és nagy gázzal elrobog. Én pedig Sitnoyt hívom a thai mobilomon.

– Tényleg a fivéred ez az ember? – kérdezem. – Amikor nálatok jártam, nem említetted, hogy északon is él egy testvéred.

– Ő a kuzinom.

– Tényleg?

– A... a barátom – feleli kis hallgatás után, de azért bizonytalan a hangja.

– Ismered őt egyáltalán? – kérdezek vissza.

– ...

– Nem is ismered – sóhajtok. Sitnoy rögtön mentege-tőzni kezd, még mielőtt elmesélném neki a történeteket: „Sorry, Ívá... Sorry...” (Ívának ejti a nevem, elnyújtva, nagyon kedvesen, mindig.) – Ő a... barátom barátja. Azt mondta róla a barátom, hogy megbízható.

– Hát nem az – felelem. Sitnoy töri a fejét, azt mondja, adjak neki egy kis időt, találni fog valaki mást. Bennem is beindul a problémamegoldó program, úgyhogy megnyugtatom: kitaláljuk inkább mi, hogy mit tegyünk. Már nem akarok egy másik ismerős ismerősével meg-ismerkedni, akivel esetleg újra kezdődik az egész.

Végül leintünk egy taxit. Fiatal és mosolygós a sofőr. Geenek hívják, de azzal viccelődik, hogy nevezhetjük Bee Geesnek, bár énekelni nemigen tud. Sokkal jobban beszél angolul, mint Kavi. Felcsillan a szeme, amikor elmondom, mit szeretnék. Két napig járni a vidéket, csillagtúraszerűen. Egy gond van csak: délután át kell adnia a kocsit a váltótársának. Hosszas telefonálás következik, végül hihetetlen megállapodás születik: ma övé a kocsi, másnapra pedig szerez valahonnan egy másikat. A szokásos tarifáért fuvaroz minket, és szívesen fordít is. Nagyon őszintén elmondja, hogy az áradás óta alig-alig keres, kevés a turista, sok a tuk-tukos, a taxis, az ilyen-olyan fuvarozó, nemigen akad munka. Geevel a sors hozott össze minket, ezt mondom is neki mosolyogva, és ő bólint, hát persze, igazam van. Örülök, hogy Kavi pont ezen a helyen dobta be a törülközőt, így Gee autójában kötöttünk ki, ami mellesleg kényelmesebb is, és Gee figyel a kocsijára, óvja, nem száguldozik. Érzem, ahogy leeresztek, oldódik bennem a feszültség, ellazul a vállam és újra jól érzem magam. Rosszul bírom a feszült légkört.

Elmondom Geenek, hogy azt hallottam, északon kutyahúst is esznek az emberek. Azt feleli, ő is hallott róla, de szerinte ez csak szóbeszéd, mendemonda, ma már nemigen fordul elő ilyesmi. Itt, a nagyvárosok környékén biztosan nem. Az is inkább csak falun, hogy megeszik a denevért vagy a rizsföldeken élő patkányt, de ahol nagy a szegénység, ott a gekkó sincs mindig biztonságban.

Azt kérem, ha van olyan ismerőse, aki rizstermesztésből, földművelésből él, látogassuk meg. Egészen Geere vagyunk utalva, a fiú örül, hogy segíthet, én pedig furcsán érzem magam. Azt sem tudom, hová igyekszünk. Ahogy elhagyjuk a várost, Gee mutatja, hol vannak még most is elöntött részek, látunk egy piacot, amelynek a területét még most is jó egyméteres víz borítja. Meséli, hogy az egyik környékbéli faluban az áradás elsodort egy egész családot, akiket már nem sikerült megmenteni, már csak a holttestüket találták meg. Egyre szegényebb környéken járunk, hasonlót persze láthatunk Bangkokhoz közelebb is. Kis falvak követik egymást, Gee pedig leparkol az egyik utcában. Két öreg beszélget az úton, a házak falán látszik, hogy erre is pusztított az áradás, még ott a víz nyoma. A két öregúr érdeklődve nézeget minket, elmondják, hogy a családtagjaik próbálják menteni a földjüket, ami menthető, a rizsnek ugyan jót tesz a víz, de nem ennyi... Hamarosan kiszalad a házból egy három év körüli kisfiú, nyomában az anyja. A fiatal nő bizalmatlanul méreget minket. Gee mond neki valamit, mire a nő azt válaszolja, hogy nem a legjobbkor jött az áradás, gyakorlatilag nincstelenné váltak, most várják, hogy az állam tegyen valamit, vagy kapjanak valamilyen segítyt, hiszen a napi betevőjük sincs meg. A nőnek egyébként szegényes, de tiszta az öltözéke. A férje kint van a földeken, ő itthon a két kisgyerekekkel, és várja, hogy „javuljon a helyzet”. Végül az egyik öreg beküldi őt a házba, mindjárt lesz ebéd, rizs, természetesen, bár most szűkében vannak. Geevel végigsétálunk a falu „főutcáján”, szóba elegyedek még egy anyával, aki kisgyereket tart a karján, és egy másikat vezet kézen fogva, a boltból jönnek, de nem sok minden van a szatyrában.

Így megyünk faluról falura, sok ház inkább csak amolyan tákolmány, düledező-rogyadozó, deszkákkal megerősített viskó. Lesoványodott háziállatokat is látunk, baromfit, csontsovány teheneket, göthös kutyákat a porban heverve. Gee sok emberrel szóba elegyedek, és azt tapasztalom, hogy azért bizakodóak. Leginkább abban hisznek, azt remélik, hogy szeretett királyuk közbenjárására jön majd kárpótlás az odaveszett

termésért, és abban is hisznek, hogy jövőre jobb lesz. Ebben a helyzetben is optimisták, legalábbis a többség, lesz ez még jobb is, mondják, de Gee azt is hozzáteszi, már csak nekünk, hogy ha nem ebben az életben, akkor majd a következőben – vagyis ezt is gondolják az emberek. Ezért viselik szinte zokszó nélkül az egyébként sem fényes körülményeik rosszabbra fordulását, és abban is bíznak, hogy előbb-utóbb valóban megfelelő lesz az árvízvédelem.

Aznap este Geevel vacsorázunk Chiang Maiban, egy utcai kifőzdében. Először nem akarja elfogadni a meghívást, aztán látjuk, hogy nem bontja ki a dobozos kólát, hanem elrakja a kis hátizsákjába – biztosan hazaviszi a családnak. Egy doboz kóla itt átszámítva nagyjából száz forint, noszogatom, hogy kérjen még, de alig akarja elfogadni, amikor újat rendelünk neki. Elmeséli, hogy tizenkét osztályt végzett, az iskolában angolul is tanultak, de a legtöbb osztálytársa már azt a keveset is elfelejtette, amit tudott. Huszonegy éves, már évek óta taxizásból él, a húga még iskolás, az apja biztonsági őr egy hotelban, az anyjának most nincs állása. Együtt lakik a családjával, Chiang Maiban, de messze az óvárostól. Viszonylag nagy a házuk, van egy saját szobája, és van egy barátnője is, akit majd szeretne elvenni, de egyelőre nem állnak olyan jól anyagilag. Hozzáteszi: itt most is nagyobb divat a házasság, mint például a fővárosban, a lány szülei is várják az esküvőt, és számára szintén természetes, hogy feleségül fogja venni. Azt is mondja, hogy a szüzesség feléjük igazi érték, de aztán elmosolyodik, és kicsit szégyenlősen hozzáteszi, hogy a barát-nője hetente egyszer nála alszik, a szülei beleegyezésével. Gee melegszívű, humoros fiú, meglehetősen szerény, és láthatólag örül, hogy velünk lehet.

Az is kiderül, hogy büszke arra, hogy Chiang Mai-ban élhet. Ezzel egyébként sokan így vannak, hiszen Chiang Mait nemcsak „Észak rózsájának”, hanem az ország kulturális fővárosának is nevezik. Itt állítólag jobban ragaszkodnak a hagyományokhoz, és talán nagyobb hangsúlyt fektetnek a szertartásokra is, mint az ország déli részein. Nekünk nem tűnik fel, de Gee azt mondja, hogy ők lassabban beszélnek, mint a bangkokiak, és mindent kicsit komótosabban csinálnak. Bár a város közlekedésén ez éppen nem látszik annyira, de a mindennapi élet talán valóban nem olyan pörgős, hektikus, mint Bangkokban. Chiang Mai folyója, a Ping a helyiek „Chao Phrayája”, legalább annyira különleges élmény megfigyelni a Ping mellett lakók életét, mint a Chao Phraya mellettiekét. Az utóbbi években egyre több külföldi látogat el a városba, amely egyébként háromszáz templomával szinte egyedülálló az országban, és rengeteg látnivalót kínál. És hogy hol lehet megszállni? Az egyszerű vendégházaktól kezdve az ötcsillagos szállodákig bárhol. Bangkokból érkezve azonnal azt tapasztaltuk, hogy sokkal kisebb a forgalom, és alacsonyabbak az árak, mint a fővárosban. Tisztább a levegő, de hűvösebb is van, jól jön egy pulóver, különösen este.

Másnap reggel Gee már ott ácsorog a szálláshelyünk előtt, egy ütött-kopott mikrobuszt sikerült szereznie. Vigyorogva mondja, hogy a „bátyja” adta kölcsön, mi is nevetünk – már ismeri az előző napi történetet Kavival. Egyébként azt állítja, azért mondja mindenki, hogy a testvérem, a barátom, mert ez a legegyszerűbb, így nem kell hosszan magyarázni, ki kicsoda, és így jelzik a közeli kapcsolatot, az ismeretséget. Ezért aztán elhisszük, hogy mi is bízhatunk az illetőben...

Gee azzal lep meg minket a hajnali indulásért cserében, hogy megáll velünk egy elefánttábornál, ahol végignézhethjük a reggeli fürdetést. A hajcsárok locsolják az elefántokat, az állatok belefeksznek a sáros vízbe, és boldogan dagonyáznak. A legaranyosabbak a kicsik, akiket szívem szerint én is megdögönyöznék, de utána nyakig sárosan kellene visszaülnöm a kocsiba. Már majdnem szólok Geenek, hogy inkább mégis elmennénk egy kicsit elefántolni, de aztán csak elgyönyörködöm a fürdőző elefántok látványában. Mehetnék a hosszú nyakú nők falujába is, egyszer már jártam ott, de nekem rossz érzés volt, hogy a mindennapi életüket kénytelenek közszemlére tenni és azzal pénzt keresni... Ha nem lenne a fotózási pénz, a belépődíj, a turisták számára konzervált hagyomány, akkor nyilván rosszabbul élnének, tehát anyagi szükséglet, hogy megmutassanak egy szeletet az életükből – vadidegeneknek. Szervezett csoportokban indulnak reggelente a turisták Padaungba, hogy megnézzék a „hosszú nyakú nőket”, és szörnyülködjenek a teórián, hogy ha levennék a nyakukból azt a rengeteg karikát, akár bele is halhatnának. (Ezt hallgattam nonstop pár éve a turistacsoportban, a felfedezést elképedve ismételtgették az ausztrálok.) Balázssal és Geevel mi most abban maradunk, hogy kitartunk az eredeti programunk mellett. Ezért lemondunk az elefántolásról és a raftingolásról is.

Visszatérünk az útra. A háttérben sötétszürke hegyek, körülöttünk víztől csillogó rizsföldek, a távolban olykor-olykor valami narancs- és aranyszínű ragyogás – a templomok kupolái. Csodálatos látvány.

Gee bekanyarodik velünk a lakott területekre, szóba elegyedik a falvakban néhány emberrel. Kiderül, hogy a turizmus fellendülése a falusiak életkörülményein is javított, könnyebben élnek, mint amikor még csak véletlenül vetődött erre idegen. Ki gyümölcsöt árul az út mentén, ki egy templomnál jegyet ad el a külföldieknek, ki a palacsintaszerű édességét kínálja. Khun, egy középkorú férfi azt is elmondja, nekik most nem jó, mert az áradás miatt kevesebb a turista, de az elmúlt tíz év hozott egy kis fellendülést. Ő egyébként abból él, hogy a teherautójával árut szállít a falvak között, de sokszor építőanyagot is – mikor milyen megrendelést kap. Azt is elmeséli Geenek, hogy itt a lehetőségekhez képest jól élnek az emberek. Van víz, naponta tisztálkodnak (egyébként a thaiok valóban nagyon tiszták, a ruhájuk is, izzadságszagot egyértelműen csak a külföldieken éreztem még a nagy melegben is egész utam során!), sok zöldséget esznek, minden háznál természetesen annyit, amennyi a családnak elég. Nekik van kutyájuk is: hozzájuk csapódott még kölyökkorában, raktak rá nyakörvet is, de oltatni nem szokták, és állatorvosnál sem jártak vele. A megmaradt rizst és egyéb maradékot adják neki oda, a gyerekek simogatják, ő nem hiszi, hogy itt bárki is kutyát enne, mert egyrészt mindenki tudja, hogy intelligens, ragaszkodó állat, másrészt azért jó ideje, amióta a turizmus északon is fellendült, „elég erős a propaganda, hogy kutyát nem eszünk”. Egyébként úgy tudja, büntetni is lehet azt, aki mégis megteszi. Hallott arról, hogy távolabb, a burmai határ felé az éhség még ma is ráviszi az embereket arra, hogy akár kutyahúst is egyenek, mint ahogy bizonyos patkányfajtát is nyársra húznak és megsütnek. Később kiderül, hogy van egy falu, ahol egy időben az egyik étteremben a kutyaleves és a nyárson sült kutyahús volt a sláger, írt is erről az egyik újság, aztán az lett a vége a dolognak, hogy bár fellendült a turizmus, jöttek a külföldiek, az állatvédők és kíváncsiskodók, le kellett venni a kutyahúst az étlapról, és ma már állatvédelmi törvény

védi a kutyákat. Még egy falut említ, ahol tudomása szerint pár éve még több tucat vagy akár több száz kutya végezte a kondérban hetente, és olyan pletykát is hallott, hogy teherautókkal jöttek összeszedni, olcsón felvásárolni a kutyákat, hogy kivigyék őket Vietnamba és Kína déli részére (ahol állítólag helyenként még most is tradíció a kutyaevés), de a fenyegető börtönbüntetés bizonyára sokakat elriaszt a dologtól. Biztosan állítja, hogy náluk, az ő falujukban a kutyák nemigen szoktak eltűnni.

Beszélgőtársunk még sosem járt Bangkokban, de Chiang Maiban már többször is, amikor valami ügyet kellett intéznie. Khun gyerekei a közeli faluban tanulnak, kerékpárral járnak át. Khun nem szeretné, ha felnőve elmennének a fővárosba szerencsét próbálni, de aztán megemlíti, hogy a lányok a szomszédban például úgy segítenek a családjukon, hogy Bangkokban dolgoznak, és hazaküldik a pénzt. Megemlíti azt a lányt is, aki a szomszéd faluban lakott, és egy farang vette el: a külföldi annyi pénzt fizetett a lány családjának, amiből meg tudták venni a szomszédos földet és felújították a házukat (átszámolom a Khun által mondott összeget, és ha minden igaz, a külföldi nagyjából százezer forintot adott a lányért). Khun elmondja, hogy errefelé az a szokás, hogy ha egy farang beleszeret egy helyi lányba, akkor fizet érte a családjának, hogy magával vihesse és feleségül vehesse – igaz, elég ritkán fordul elő az ilyesmi. Tud olyan lányról is, akinek már két farang „vőlegénye” is volt, de mindkét kapcsolatnak vége lett, viszont mindkét férfi fizetett a családnak. Az a lány most Bangkokban dolgozik, és Khun feltételezi, hogy „a testéből él”. Ezért sem örülne, ha a most tízéves lánya egyszer majd a fővárosba költözne, tudják errefelé is, hogy nagy a csábítás, és hogy sok lánynak nem marad más, mint a prostitúció.

Gee fordítja a kérdéseimet, például azt, hogy hallott-e olyat Khun, hogy eladják a szülők a lányukat. Hát persze hogy hallott. Bólint. Volt itt olyan család is, akiknek eltűntek a lányaik olyan tizenkét-tizenhárom éves korukban, és később derült ki, hogy Bangkokban vannak, és dolgoznak vagy „feleségek”. A környékbeliek azt beszélik, hogy a szülők eladták őket, mert utána láthatóan jobban élt a család. Khun nem tudja, mit mondjon erre, nem ítéli el a szülőket, de ő maga nem tenne ilyet. Nekik szerencsésük van, hogy megélnek, nem tudja, mi lenne, ha éheznének. De a lányát akkor sem adná el, teszi hozzá komolyan.

Megállunk még Lampangban. Csodás városka, Bangkokhoz, sőt még Chiang Maihoz képest is régimódinak tűnik, és arról nevezetes, hogy harminc éven át itt, az egyik templomban őrizték a híres Smaragd Buddha szobrot. A Smaragd Buddha egyébként már meglehetősen sokat utazott „élete” során: a fél méternél alig magasabb jádeszobor valószínűleg Srí Lankán készült, és az 1400-as évek legelején találtak rá Chiang Raiban. Csodatévő erőt tulajdonítottak neki, és az idők során rengetegszer gazdát cserélt, hadvezérek sora próbálta megszerezni, hogy biztosak lehessenek győzelmükben. 1784 óta a végső helyén, a bangkoki Wat Phra Keo templomegyüttesben, a Smaragd Buddha imacsarnokában áll egy oltáron – fölötte ernyők vannak, és előtte mindig imádkozók serege. A Buddha-szobrot évről évre maga a király szokta – az évszaknak megfelelő ruházatba – átöltöztetni.

Késő este érünk vissza Chiang Maiba, és elérékenyülök, amikor elbúcsúzunk Geetől. Az az érzésem, hogy soha többé nem fogunk találkozni, pedig a vele töltött két nap nagyon fontos volt számomra. Valószínűleg nem érti, miért önti el a szememet a

könny, amikor elválunk, én sem értem, csak érzem... Nem tudok róla túl sokat, mégis mintha már évek óta barátok lennénk. És most vége, két nap volt, amit nélküle valószínűleg nem tudtunk volna – vagy nem így – végigcsinálni. Gee elhúz a mikrobusszal, még kiintezet az ablakon, visszaintegetünk, aztán kifújom az orrom, és arra gondolok, hogy bármilyen jó volt is itt, már vágyom arra, hogy újra lássam Bangkok fényeit, és hogy „hazaérjek”.

*

Közeledik a karácsony. Az ünnepet otthon töltjük majd, már várom azt, hogy találkozhatnék a szeretteimmel. Várom nagyon, hogy lássam aput, de *kicsit* félek is a találkozástól. Várom, hogy hozzábújhatnék a kedvesemhez, és beszámoljak neki mindenről, ami, még ha ingyen beszélünk is a Viberen, valahogy mindig kimarad: Sitnoy, Wirachai, Mirjamék, az apartmanház portásai (akik mindig elcsodálkoznak, hogy miért nem tanulok meg thaiul, ha már ennyi időt itt töltök), az Ambassadornál a karcsú ladyboy a túsarkújában és a feszes topban, aki manikűrözéstől a masszázson és a sminkelésen át a szexig mindenféle szolgáltatást ajánlgat a járókelőknek. Mesélek majd neki a naplementékről, arról, hogy hányan köszöntenek már ismerősként.

Már december elején elkezdődik a karácsonyi készülődés a városban: egyre több téren állítanak fel hatalmas műfenyőket, a Gaysorn előtt, a Louis Vuitton bejáratánál vesszőkből font, aranyszínűre festett rénszarvasok pompáznak – igen, lehet, hogy másnak ez giccses, de az én szívemet melegség tölti el, ha rájuk nézek. Egyszeriben karácsonyi a hangulat a forró, párás Bangkokban, pedig tudom, hogy a thaioknak ez az ünnep nem annyira fontos, mint nekünk (sőt valójában csak a külföldiek kedvéért „ünneplik” a karácsonyt), de ez nem számít. Mirjam elmondja, dacára annak, hogy buddhisták, ők bizony megünnepelik a karácsonyt is, Nia kap ajándékot, és ők is meglepik valamivel egymást a férjével.

– Ami jó egy ünnepben, azt átvesszük – mondja. Még karácsonyfát is állítanak otthon, igaz, műfenyőt, de hadd világítson rajta az a sok izzó, ráadásul Nia segít feldíszíteni. Persze *Mennyből az angyal* nincs náluk, s bár nyilván ismerik a karácsony eredetét és történetét, ők – sok más thai családdal egyetemben – azt veszik át belőle, ami illeszkedik a világnézetükhöz.

A plázákban a *Jingle Bells* szól, Téliapók járkálnak az utcán, egyre több helyen magasodik karácsonyfa, és teleszórólapozzák a várost, hogy aki szeretne, most még rendelhet Franciaországból két és fél méteres, vágott élő fenyőt, átszámítva nagyjából nyolcvanezer forintért. Persze ez az ajánlat elsősorban az itt élő külföldieknek szól. (Én veszek egy picit műfenyőt, és kiállítom a nappalimban, az asztal közepére...)

Egy rövidebb hűvös epizód (amikor esténként akár húsz-huszonkét fokra is lement a hőmérséklet) után ismét jön a hőség, sokszor éjszakánként sincs harminc foknál kevesebb, és én ezt a kánikulát határozottan élvezem. Kicsit persze sajnálom a Mikulásokat, amiért álszakállban, sapkában, tetőtől talpig felöltözve járnak a várost. Naplemente után finom, simogató a meleg, napközben inkább izzasztó, ül a városban a pára, és aki teheti, a hétvégéket víz közelében tölti. Mi is elhatározzuk, hogy lemegyünk a Bangkoktól alig kétszáz kilométerre fekvő Hua Hinre. Útba esik az egyik leghíresebb úszó piac, Damnoen Saduak, meg is állunk, hogy megnézzük. Itt is komoly problémát jelent az áradás, mert elmaradtak az ilyenkor általában csapatokban érkező turisták. Bár nyoma sincs az árvíz pusztításának, mégis, reggel nyolckor senki sem vár csónakra rajtunk kívül. Suhanunk a szűk kis csatornákon, de árusokkal is csak elvétve találkozunk, leginkább reggelinek valót kínálnak csónakjaikból, sült banánt, palacsintát, édességeket. Csend van, szokatlan csend. Kikötünk egy buddhista templomnál, két szerzetes ücsörög a templomterazon, ránk sem hederítenek. Senki sincs a parton, a bazársátragnál is csak az árusok lézengenek, vevő vagy érdeklődő egy szál sem. Egészen halott ez a karácsony előtti szezon, azt mondja a jegyeket áruló férfi, sokan még ki sem jöttek a portékájukkal,

mert tudják, hogy fölösleges, legfeljebb majd délelőtt érkezik egy-egy turistabusz. A piac eredetileg természetesen nem turistalátványosság volt, de mára azzá vált. A környéken lakók nem itt, hanem a falusi piacokon szerzik be az árut.

Hua Hin tengerparti nyaralóváros, amit a királyok tettek igazán népszerűvé a thaiok körében, hiszen van itt egy kis palota, ahol a királyi család tagjai gyakran megfordultak. A város még mindig elsősorban a thaiok kedvelt úti célja, bár egyre több külföldi fedezi fel magának, elsősorban azok, akik a bangkoki tartózkodást szeretnék néhány napos nyaralással összekötni, illetve akik egész télre, hónapokra kiköltöznek ide. Utóbbiak számára fontos, hogy Bangkok kocsival csupán két és fél órányira van, de busszal is csak néhány óra az út, nem úgy, mintha valamelyik egzotikusabb, de távoli szigeten telelnének. Azt mondják Hua Hinre, hogy kicsi, de ahhoz, hogy keresztül-kasul bejárjuk, legalábbis kerékpár vagy robogó kellene. Az üdülőhely „kapuja” egy kedves kisváros, Cha-Am, majd rövid autózás után érünk Hua Hinre. A hely arról is ismert, hogy itt terül el az ország legrégebbi strandja. Azért is kedvelik sokan, mert itt nagyon lassan mélyül a tenger, majdnem olyan, mint a Balaton déli partja, biztonságos a strandolás kisgyerekekkel is. A parton nincsenek elkerített, privát részek, az egész nyilvános és olyan, mint egy óriási bulihely. Azoknak, akik szeretnék elbújni a világ elől, nem a központi strandot ajánlom: itt a napágyakért fizetni kell, és az üzemeltetők gondoskodnak az állandó zenéről, az ételről és az italról is. Helyenként nagy a zsúfoltság, itt nem lehet nem tudomást venni a szomszéd családokról, a mellettünk napozó németekről, akiknek a frissen tetovált lányaik éppen azt kérdezzetik, vajon bemehetnek-e a kétnapos tetoválással a tengerbe, a spanyol fiatalokról, akik a bokáig érő vízben énekelnek és táncolnak, és persze a lovakról, akik gazdájukkal a hátukon járnak-kelnek az ágyak és a víz közötti szűk parti sávon, leginkább lovasra várva. Na és itt korzóznak az árusok is, ki fából faragott, elefánttá hajtogatható gyümölcskosarat, ki strandruhát, bikinit, ki ingeket árul, megint mások friss ananászt, jégkrémet, péksüteményt kínálnak. Aki itt képes relaxálni és kikapcsolni a külvilágot, az előtt leveszem a kalapom. De ez a partszakasz nem is erre való. A zavartalan pihenésre ott van valamivel odébb a katonai terület, ahová – számomra rejtélyes módon – csak a külföldieknek ingyenes a belépés, a thaioknak húsbahtot kell fizetniük. Ott minden csendes és békés, nincsenek ágyak, sem bérelhetők, sem ingyenesek, nincsenek árusok sem, és nyugodtan fürödhetünk. Én például három órát töltök egyhuzamban a nagyjából harmincfokos tengerben. Nem viccelek, szinte nincs különbség a levegő és a tenger hőfoka között.

Délután, naplemente előtt megjelennek a „detektoros vadászok”. Fém-detektorral vizsgálják a partot. Egyikük, egy fiatal thai férfi angolul válaszol a kérdéseimre. Nem értem a nevét, végül abban maradunk, hogy ő George. Már csak azért is örülök ennek, mert van egy George a *Karibi nyárban* is, igaz, ő főpincér, de valahogy a detektoros fickó is olyan „george-os”. Napszemüvegben, hosszú ujjú kapucnis pulóverben, hosszúnadrágban és cipőben van, a fémkeresés a kiegészítő tevékenysége, de az nem derül ki számomra, hogy főállásban mit csinál. Egy nyomdáról magyaráz, aztán arról, hogy ő maga valamilyen ügynök. Azt mondja, itt a legbékésebb a strand, és már többször talált a homokban ékszert, két aranyláncot, gyűrűt, de gyakran csalódnia kellett, mert sok az értéktelen bizsu is. Nem jön ki mindennap a partra, kétszer-háromszor hetente, de vannak „kollégái”, akik főállásban foglalkoznak ezzel.

Szerencsések is akadnak köztük, George ismer olyan fickót, aki tavaly értékes brillgyűrűt talált a homokban. A „kolléga” először azt hitte, utáztat, de kiderült, hogy eredeti. George szerint néha márkás óra is előkerül a homokból, bár ő maga soha nem talált még ilyet, és csak úgy tudja elképzelni a dolgot, hogy az óra tulajdonosa lecsatolta a ketyegőt fürdés előtt és a plédjére tette, ahonnan aztán lecsúszott, és betemette a homok, vagy elfeledkezett róla, de ez nem lehet gyakori eset. Főleg, hogy az értékes órákra általában vigyáznak a tulajdonosok, teszi hozzá, majd elköszön és tovább sétál a detektorával.

Hua Hin esti élete nem fogható Bangkokéhoz, de itt is nagy a nyüzsgés. Az éjszakai piacok hat óra körül kezdenek megélni. Ha valaki elvetődik ide, mindenképpen kóstolja meg a sült rákot, finom és friss, és hát nem mindennapi élmény egy ruhákat és mindenféle csecsebecsét árusító piac főutcáján, a forgatag kellős közepén vacsorázni. Az utcák tele vannak kicsi galériákkal. Az egyik előterében egy férfi fest, aki Kai Jon néven mutatkozik be. Éppen egy kubai életképen dolgozik, ami azért elég meglepő.

– Járt már Kubában?

– Nem, soha – mosolyog. – Nem is fogok. De láttam róla fotókat, és ilyenek képzelem el.

Kai Jon egyébként mostanában inkább absztrakttal kísérletezik, „hobbiból”, és azt mondja, ő nem szokott megrendelésre dolgozni, mindig azt festi, amihez épp kedve van. Például megfestette az úszó piacot – impresszionista stílusban. És jönnek a vásárlók: előbb-utóbb minden képét eladja a barátja, akié a galéria. Általában bekeretezetlenül adják el külföldieknek a festményeket, és műanyag csőbe csomagolják, hogy ne sérüljenek meg szállításkor. A legnagyobb sikerének – eddig – azt tartja, hogy egy szálloda vett tőle néhány képet, amelyek a szobák falára kerültek. E miatt a megrendelés miatt egyébként ideiglenesen feladta az elveit: a hotel menedzsentje kizárólag thai témájú festményeket rendelt tőle. Amikor búcsúzkodom, gyorsan előhúz néhány már kész vásznat, megpróbál rábeszélni egy, Hua Hin piacterét ábrázoló képre – nem is rossz, mozgalmas és színes, kicsit franciás –, aztán még az úszó piacról festett képet és egy csendéletet is eladásra kínál.

Hua Hin központját be lehet járni egy jó óra alatt, és akkor már a nagy éjszakai piacon is megfordult az ember. A legkülönlegesebbek talán a tengerbe nyúló mólókon kialakított haléttermek, amelyek teraszáról látni a halászbárkákat és a Hilton mögött lebukó napot is. A városka tele van bazárokkal, szabóságokkal, kávéházakkal és éttermekkel, szerintem néhány nap pihenésre tökéletes választás.

*

Thai gombalevest *kanalazunk* egy teraszon. A tál tele van apró, gömbölyű gombafejekkel, a leves savanykás és csípős. Már az utolsó kanállal eszem, Balázs tányérja még félig van. Aztán a csípős kesudiós csirkémet várom és a sült rizst. Közben hangosan gondolkozom.

- Leonora szerint vannak bűnök, amiket nem lehet megbocsátani...
- Mi van? – kapja fel a fejét Balázs.
- Hát olyan bűnök, amelyek... – kezdek magyarázni, de félbeszakít.
- Kezdjük azzal, hogy ki a fene az a Leonora.
- Ja, hát ő az új hősnőm. Tudod, aki nemrég sétált be a *Karibi nyárba* – magyarázom. Balázs döbbenetesen néz rám.
- Szóval már a regényhőseidet is úgy kezeled, mintha élnének.
- Hát élnek is, érted, itt, a fejemben...
- Ó, basszus. Megkérhetnélek, hogy a továbbiakban jelezd előre, ha nem élő emberről, hanem valamelyik hősről fogsz beszélni?
- Oké. Megpróbálom.

Aztán persze nem sikerül, mert a szereplőim – legalábbis sokan közülük – tényleg velem, bennem élnek. Egyik nap a Central World előtt, a téren hallgatunk egy fiatal thai zenekart, európai füllel elég sokkoló élmény. Utána valahol egy kivetítőn tehetségkutató-szerű tévéműsort sugároznak. Balázshoz fordulok.

- Hát ezért mondja Martin, hogy nem akar részt venni tehetségkutatóban.
- Most egy élő Martinról beszélünk, vagy egy regényhős Martinról? – vigyorog Balázs.
- Regényhősről, persze. A *New York* egyik szereplője...
- Tudom. Olvastam, ha nem emlékeznél. Igaz, csak kéziratban, mert a könyvet még mindig nem adta oda...
- De egyetértesz vele, nem?
- Jézusmária, te skizofrén vagy. Martin álláspontját képviseled, vagy a tiédet képviseli Martin?
- Természetesen az övét képviselem. Most éppen az ő fejével gondolkodtam.
- Hát ez durva – mond sommás véleményt, és azt hiszem, a továbbiakban nem fog ragaszkodni hozzá, hogy előre bejelentsem, ha valamelyik regényhősömet hozom be a társalgásba.

*

Tombol a karácsonyi őrület a kedvenc *utcaimban* is, a Sukhumvit 11-es soiban (ahol a szállásunk is van), a Khao San Roadon, a Rajaprarop környékén és a Patpong környéki kis utcákban is. A Khao San Roadról sokan írtak már, ez a kezdőjelenete a híres *A part* című regénynek és filmnek, a Bangkokról szóló útifilmekből sem maradhat ki ez a hely, amit a „hátizsákosok utcájának” is neveznek. Régre nyúlik vissza a története. Bangkokot, vagyis Krung Thepet, az angyalok városát – amelynek őrületesen hosszú a teljes thai neve, nagyjából így lehetne magyarra fordítani: „Az angyalok városa, a nagy város, ahol a Smaragd Buddha székel, Indra bevehetetlen városa, a nyolc csodálatos drágakő városa, a vidám város, amelynek legfőbb ékessége a mennyszághoz hasonlatos hatalmas királyi palota, ahol istenek inkarnációi uralkodnak, a város, amelyet Indra adott és Vishukarn hozott létre” – 1782-ben alapították, akkor természetesen a Grand Palace (a királyi palota) környéke volt a városközpont. A Khao San Road közel esik a palotához, nagyjából negyedórányi sétára, és ma már igazán nehéz elképzelni, hogy a városalapítást követő időkben ez az utca és környéke csendes negyednek számított – egészen kétszáz éven át. 1982-ben, vagyis a buddhista naptár szerinti 2525-ben, ebben a számmisztika szerint „szerencsés évben” úgy döntött a városvezetés, hogy nagyszabású fesztiválokkal fogják megünnepelni ezt a különleges esztendő, nem utolsósorban azért, hogy a fesztiválokkal külföldi turistákat csalogassanak az országba. És a külföldiek özönlenni is kezdtek, a szervezők nem kis meglepetésére – ők maguk sem számítottak ekkora sikerre –, szinte minden szálloda teljesen megtelt, rengetegen voltak kíváncsiak az egzotikus ország fővárosában, a Grand Palace környékén rendezett ünnepegsorozatára. Viszont nem minden külföldi örült a hirtelenjében megugrott szállodai szobaáraknak, és a „hátizsákosok” egy része úgy döntött, olcsóbb szállást keres, közel a fesztivál helyszínéhez. Így jutottak el a Khao San Roadig, ahol akkor még nem értek egymásba a vendégházak és a motelek – az egyszerű lakásokban helyiek éltek. Hát hozzájuk csengettek be a kispénzű turisták azzal, hogy szobát bérelnének. Váratlanul a Khao San Road lett a hátizsákosok „Mekkája”, mert a helyiek meglátták és gyorsan meg is ragadták a lehetőséget. Nem küldték el a turistákat, hanem sebtében kiürítették és olcsón kiadták az egyik szobát, vagy csak egy ágyat, netán hálószákhelyet... És jó üzletnek bizonyult a dolog. A hátizsákosok továbbadták a hely híret, és a fesztiválszezon után sem csökkent a Khao San Road forgalma. Akkoriban kezdték átépíteni a lakóházakat vendégházakká, panziókká, szállodákat, moteleket húztak fel, üzletek nyíltak a környéken. Ma már szinte csak vendégházak állnak ezen a híressé vált utcán.

A Khao San Road – mint ahogy az egész város – egészen más arcát mutatja nappal, mint este és éjszaka. Nappal autók hada dübörög rajta, az erre járó el sem tudja képzelni, hogy este itt nincs közlekedés (csak a rendőrök és néhány elszánt autós/motoros verekszi át magát járművel a gyalogosok seregén), hiszen nappal a Khao San csak egy átlagos utca. Este, sötétedés után azonban megváltozik a kép. Lassan megszűnik az autós forgalom, árusok telepszene ki az útra, jönnek a „mobil szakácsok”, kézikocsijukon wokban készítik a tésztaételeket, megjelenik a sült rovarokat áruló nő, kigyúlnak az utca fölött a neonreklámok. Rengeteg színes reklám világítja be az utcát, kipakolják a székeket, asztalokat a járdára az éttermesek, munkába áll a bárokban az éjszakai műszak, felébrednek az átbulizott éjszaka után a környéken megszállt turisták,

és álmos képpel leszállingóznak az utcára, hogy valami harapnivaló után nézzenek. Megjön a jósnő is, letelepszik a szokott helyére a Khao San és a Rambuttri Roadot összekötő sikátorszerű utcában, mellette kipakolja portékáját a cigiárus (Bangkokban csak bizonyos fajta cigarettákat árulnak, a külföldiek viszont többnyire a megszokott márkájukat keresik – és az utcai árusok nem ismernek lehetetlent, mindent beszereznek, a koreai dohányárutól kezdve a kubai szivarokon át az orosz bűzrudakig), kinyitnak a masszázsszalont, a Khao Sanon várják az esti klienseket, akik szeretnék összekötni a nézelődést egy frissítő thai lábmasszázsral... (Bevallom, nekem nem csak jó tapasztalataim vannak, előfordult már, hogy a lábamon kék-zöld foltokkal távoztam, de majd később írok a thai masszőrökről is.)

A Khao San Road szinte az összes érzékszervemre hat. Színek, fények, szagok, ízek, hangok, zene – itt majdnem minden este többször hallani a *Hotel Californiát* és más édes-bús, nosztalgikus, rockos slágert, és meg sem unja az ember, mert minden bárban más-más stílusban adják elő. Én mégis a Rambuttri Roadot szeretem jobban, ahol nem kell átverekednünk magunkat a turistákon, bár itt is hömpölyög a tömeg, de egy kicsit mégis szellősebb. Itt szinte minden kis étterem, bár teraszán zenél és énekel valaki, örületes a káosz zeneileg is, de ez a környék igazi kincsesbánya lehetne a zenei tehetségkutatók producereinek, mert néha vérbeli tehetség is akad az inkább középszerű mezőnyben. Persze ők is többnyire világslágereket játszanak, a thai szerzeményekkel itt nemigen lenne sikerük, annak ellenére, hogy a Rambuttrin vacsorázó társaságoknak legalább a fele thai. Többnyire a vendégházakhoz tartoznak a bárók és az éttermek. Az Au-Thongban például az üzletvezető egy személyben felel az étteremért, a bárért, de még a szomszédos pénzváltóért és a vendégszobákért is. Estére általában sosincs szabad szoba, amelyek egyébként tiszták és olcsók – például egy ventilátoros szoba már háromszáz bahttól bérelhető –, ezért is olyan népszerűek. Az étel errefelé sokkal olcsóbb, mint például a Patpong környékén, bár meg kell mondanom, hogy Thaiföldön szinte mindenütt lehet olcsón finomat, nagyon finomat enni. (Főleg ha valaki – hozzám hasonlóan – szereti a fűszeres, csípős ételeket és a tengeri herkentyűket.) Az Au-Thongban a pincérek amúgy kissé lazák, ami például azt jelenti, hogy feledékenyek, de ezt a lazaságot egészen gyorsan meg lehet szokni. Az éttermek a járdát többnyire terasznak használják, de amikor nagy a tömeg, az úttest szélét is elfoglalják. Ezt egészen addig szabályosnak gondolom – hiszen Bangkokban bármi megtörténhet –, amíg egyik nap fel nem tűnik egy rendőrségi teherautó. A pincérek menten rohannak ki az utcára, sürgetik a kocsit szélén ülőket, pattanjanak fel, azok kászálódnak is fel étellel, itallal a kezükben, a pincérek mentenek, hordanák be az asztalokat, székeket, de később: a rendőrök éppen azon vannak, hogy elkobozzák a szabálytalanul elhelyezett asztalokat és ülőalkalmatosságokat. Begyűjtene a kocsitól két asztalt és vagy nyolc széket, feldobálják a platóra, miközben a kocsit gurul is tovább, és már a következő, kocsitúra kitelepült étterem asztalai vannak soron... Majdhogynem kirángatják a széket a lassabban eszmélő vendégek alól. Hát nem mondom, hatékony módszer, de azért meglehetősen furcsa. Ennek ellenére legalább egy hétig nemigen pakolnak ki a „mi” pincéreink sem a kocsitúra, ennek persze az az eredménye, hogy a járdán már egy csontsovány járókelő sem tud átfurakodni az asztalok között. Ez azonban nem zavarja a vendégeket, sőt már-már egymás asztalánál ülünk, így verődnek össze új

asztaltársaságok, csupa ismeretlenből lesz hamarosan új ismerős...

Itt ismerkedünk meg az ausztrál Sherillel is, aki esténként egy Singha sör mellett üldögél az utcai teraszon, és gyakran együtt énekel a zenészekkel, vagy beszélget a vendégekkel. Hetek óta itt ücsörög, valahányszor erre járunk, és egyik decemberi este köszönünk egymásnak. Fél perc múlva Sheril már az asztalunknál ül, egy fiúról mesél, akit Coopernek hívnak, és három hónapja még együtt éltek Sydney-ben, Bronte Beach környékén. Sheril egy bevásárlóközpont kozmetikai részlegét vezette, Cooper pedig egy nemzetközi cégnél dolgozott jogászként. Megbeszélték, hogy Sheril harmincötödik születésnapján, februárban csapnak majd egy nagy bulit, ahol el is jegyzik egymást. Nem mintha nem működött volna házasság nélkül is a kapcsolatuk már nyolcadik éve, csakhogyan felmerült, hogy esetleg hamarosan gyereket vállalnának. Októberben viszont Cooper – Sheril számára egészen váratlanul – azzal állt elő, hogy néhány hete beleszeretett valakibe, és elhagyja Sherilt. Átbógték együtt a hétvégét, és ahogy Sheril fogalmaz, „annyira szerette, hogy muszáj volt elengednie”. A sors fintora, hogy Cooper egy thai lányba szeretett bele, aki az egyik bevásárlóközpontban volt eladó, szinte egy köpésre attól az áruháztól, ahol Sheril dolgozott. Cooper éppen Sherilnek akart vásárolni valamit, és ez a lány szolgálta ki... Hát így kezdődött, Cooper maga is meglepődött szenvedélyes érzelmein, de már nem tudott tovább titkolózni és „kettős életet” élni. Időt kért Sheriltől, aki azt felelte, már látott egy-két olyan filmet, amiben a főhős ugyanezt kérte a partnerétől, de ez általában olyan szöveg volt, ami a végleges elválást könnyítette meg.

– És éppen ide jöttél... felejteni? – kérdezem.

– Mondhatnám, hogy kíváncsi voltam, milyenek a thai lányok, vagy mi a varázsuk, de ez hülyeség... Egyszerűen el akartam menni valahová, nem bírtam volna ott maradni, amikor ő elköltözik. Megállapodtunk, hogy csak azután költözik el, miután én már elutaztam – kortyol bele a sörébe, és már közösen esszük hárman Balázssal az imént felszolgált red currys vörös durbincset. – Egyik barátnőm pár éve önkéntes munkára jött Thaiföldre, és ő mondta, ha valami enyhítheti a szomorúságomat, hát egy thaiföldi utazás biztosan... Először nem akartam ide jönni, mert furcsának találtam, hogy pont abba az országba menjek, ahonnan Cooper szerelme származik... de végül mégis itt kötöttem ki.

Sheril fizetés nélküli szabadságon van, és még nem tudja, mikor megy haza. Elvileg januárban, de ki tudja, lehet, hogy hosszabbit. Azt mondja, a szakítás óta sok mindenről másképp gondolkodik, abban sem biztos, hogy ugyanazt a munkát szeretné végezni, mint korábban. Egyre inkább azt érzi, hogy jelentkeznie kellene önkéntes munkára, lehetséges, hogy januárban elmegy egy árvaházba, aztán majd meglátja. Mesélek neki arról a néhány thai árvaházról, ahol már jártam, meg egy amerikai önkéntes lányról is, aki fél éve dolgozott az egyik árvaházban, amikor találkoztam és elbeszélgettem vele. Elhízott lány volt, otthon szenvedett is ettől, egyáltalán nem volt önbizalma, nem voltak barátai, de az önkéntes munka erőt adott neki, és akkor már kezdte jól érezni magát az életében és a bőrében, anélkül, hogy lefogyott volna. (Persze ezt is tervezte, de akkor még nem érzett elég erőt magában hozzá, hogy diétázni és sportolni kezdjen.) Sheril egyelőre mégis itt marad, karácsonyra is, megszerette Bangkokot. Itt lakik, a Khao Sanon, emberekkel ismerkedik, mások történeteit hallgatja,

a sajátját meséli.

– Egyre jelentéktelenebbnek tűnik a problémám, és egyre távolabb kerülök Coopertől és a közös életünktől – vallja be. – Eltávolodtam mindentől, a korábbi énemtől is. Cooper néha felhív, váltunk egy-egy e-mailt, nem tudom, hogy mi van azzal a lánnyal, nem is akarom megkérdezni, mert minden levele és jelentkezése felkavar egy kicsit. Azt hiszem, nem feltételezte, hogy egyszer csak én is kilépek az addigi életemből, és eljövök ilyen messzire, egy távoli, idegen országba.

Sheril egy térképpel és egy hátizsákkal már bejárta Bang-kokot. Vidékre eddig csak pár alkalommal, egy-egy napos útra ment el, többnyire a társaság kedvéért, például a Kwai folyóhoz négy svéd lánnyal, akikkel összebarátkozott. Nem érzi magát egyedül, csodálkozik is, hogy ilyen gyorsan feltalálta magát, és hogy egyre könnyebben barátkozik, teremt kapcsolatot. Azt mondja, otthon, Sydney-ben sokkal tartózkodóbb volt, bár a kapcsolatteremtés soha nem esett nehezebbre, de a megszokott körökben forgott. Itt most van idő beszélgetni, és van ideje arra is, hogy magába mélyedjen, hogy a saját új arcait is megismerje. Nevetve közli, hogy rájött: rengeteg tulajdonságot rejtgetett saját maga előtt is.

Kiandalog egy fiatal pár a vendégház ajtaján, odainte-nek Sherilnek, aki az asztalunkhoz invitálja őket. A pár Dániából érkezett, huszonegy éves egyetemisták. Halasztottak egy évet az egyetemen, hogy valóra váltsák nagy álmukat, és bejárják Délkelet-Ázsiát. Voltak Laoszban, Vietnamban, Kambodzsában, Indonéziában, mindezt egy szál hátizsákkal és nagyon kevés pénzből. Bangkokban csak néhány napot akartak maradni, ehhez képest már harmadik hete itt vannak. *A part* című könyvből (és talán a filmből is) arra következtettek, hogy a Khao San Road afféle turistalátványosság, csak két éjszakát akartak eltölteni itt, de a hangulat beszipantotta őket. Egyelőre úgy tervezik, bejárják Thaiföldet, de előbb még maradnak egy kicsit... és talán itt is zárják majd le az utazásukat, amikor visszatérnek Burmából.

Elköszönnek, és lassan mi is búcsúzkodunk. Sherilnek sok szerencsét kívánunk, megjegyezve, hogy azért korai még búcsúzkodnunk, úgyis fogunk még találkozni. Sétálunk vissza Balázssal a Khao San felé, megállunk az átjáróban a jósnőnél, Balázs rá akar venni, hogy jósoltassunk vele, de én nem vagyok vevő az ilyesmire, nem beszélve arról, hogy a jósnő csak thaiul tud. Továbbmegyünk, nézzük az embereket, és arra gondolok, vajon hányan vannak itt, akik Sherilhez és a dánokhoz hasonlóan csak kis időre érkeztek, kalandvágyból vagy azért, mert felejteni akartak, aztán itt ragadtak – nem ereszti őket Bangkok...

*

Mirjamnak elmesélem, hogy aput, bár jó *orvosok* kezében van, szeretném rávenni, hogy olvasson el egy öngyógyításról és gyógyulásról szóló agykontrollos könyvet. Az apartmanomban látom vendégül Mirjamot, nem beszéltük meg előre, edzés után beugrott hozzám egy kólára.

– Nem a te akaratodon múlik – rázza meg lassan a fejét.

– Segíteni szeretnék.

– Nem tarthatod itt. Nem tudod meggyógyítani a hit erejével, nem segít a görcsös akarásod. Nem vagy mindenható, senki sem az, és ezt el kell fogadnod.

Tudom. Tudom. Mégis...

Aztán Mirjam váratlanul azt mondja, hogy engedjem el. Ne láncoljam ide, magamhoz, magunkhoz. Engedjem el.

Hallgatok.

– Lehet, hogy ez az utad az elengedésről szól – veti fel. – Tudod, hogy bármi történjék is, el kell engedned. Ha el tudod engedni, lehet, hogy felépül, lehet, hogy nem, de neked hasznodra válik, ha nem ragaszkodsz erőnek erejével...

Mirjam okos és különleges nő, de az elengedést a thaiok amúgy is magas szinten művelik. Nem tehetek róla, hogy nekem nem megy. Meghallgatom, de nem akarom elfogadni, amit mond. Hogy is engedhetném el azt, akit szeretek, és aki szeret? Aki azt mondja, hogy nem meghalni, hanem gyógyulni akar...?

Egyáltalán, hogyan kell elengedni...?

*

Néhány nappal később együtt játszom Niával. Helyes, cserfes kislány. Kiválóan érti a metakommunikációt, ha már nem beszélünk egy nyelvet, simogat, meg-megérint, fincsi puha babaérintés, bár ő már nagylánynak képzei magát. A kedvence egy lila tüllszoknya, hiába tiltakozik az anyja, akinek nem tetszik, hogy a gyerek minibalerinának öltözik. Niának már háromévesen meglehetősen határozott elképzelése van a divatról és az öltözködésről. Úgyhogy hetente legalább egyszer – de inkább többször – viselni kell azt a lila tüllt.

Niát nézem, és arra gondolok, hogy a thaiok nagyon szeretik a gyerekeket, de nem kívánt gyerek náluk is születik, és ennek oka – mint a statisztikák szerint minde-nütt a világon – elsősorban a szülők rossz anyagi körülményeiben keresendő. Thaiföldön nem engedélyezett a terhességmegszakítás (kivételt jelentenek a tizenöt évnél fiatalabb lányok, illetve az, ha az anya egészségét veszélyezteti a terhesség és/vagy a szülés, vagy ha a nő szexuális erőszak következtében esett teherbe). Emiatt persze – bár kevesen beszélnek róla – rengeteg az illegális abortusz, és talán ez a szigorú szabályozás is közrejátszik abban, hogy meglehetősen gyakori, hogy a megszületett gyereket a kórházban hagyja vagy árvaházba viszi az anyja. Tipikus történet: a nehéz körülmények között élő nő elviszi egy árvaházba a csecsemőjét, azzal a kéréssel, hogy gondoskodjanak róla fél-egy-két évig, és megígéri, hogy ha az anyagi helyzete javul, majd visszajön a kicsiért. Sok esetben soha többé nem látják...

Jó néhány árvaházban működik már az önkéntesprogram, vagyis külföldi önkéntesek részt vehetnek az árvaház munkájában, segíthetnek a gyermekgondozásban. Én a pattayai árvaházat látogattam meg évekkel ezelőtt, amelyet még a hetvenes években alapított egy amerikai származású katolikus pap, Ray Brennan. Ezt az otthont (szemben az állami árvaházakkal) kizárólag önkéntesek segítségével, adományokból tartják fenn, száznyolcvan-kétszáz gyereknek biztosít otthont. A körülmények nem a legjobbak, időnként elfogynak a tartalékok is, és bizony ilyenkor érkeznek az e-mail fiókokba azok a hírlevelek, amelyekben minimális, viszont azonnali támogatást kérnek. A cél persze az, hogy örökbe adják az árvaházak kis lakóit jó családokba. A pattayaiból például sok gyerek került külföldre, elsősorban Európába (Olaszországba, Svájcba, Dániába, Németországba), de a procedura hosszú és nehézkes. Amikor az árvaház nemzetközi koordinátora, Rachada körbevezetett, bizony megdöbbsentem. Például azon, hogy – alig öt éve – még többnyire kézzel mostak a gyerekekre, csak a szennyes textiltároló került mosógépbe. Nem volt még öblítő vécéjük, kevés volt a gyerekruha, szűk kis szobákon, kis helyen osztottak a gyerekek.

Emlékszem, beléptem a délelőtti alvásból ébredő kicsik közé, akik rögtön odarohantak, amint megláttak, átöleltek, kapaszkodtak a karomba, a kezembe, a ruhámba... simogatásra, érintésre, ölelésre vártak, valósággal kikövetelték maguknak a szeretetet. Egy üvegfal mögött pár hete született babák feküdtek, elkülönítve a nagyobbaktól, nehogy valami fertőzést kapjanak – legtöbbször a születésük után a kórházból hozták az árvaházba. Természetesen az árvaház dolgozói örülnek a gyakran külföldről, néha egészen messziről érkezett önkénteseknek, akik a kicsiknek nyújtott szeretetért, gondoskodásért, játékért cserében ételt és szállást kapnak. A cél, mint említettem, ugyanaz, mint a legtöbb árvaházban: szerető örökbe fogadó szülőket találni a kicsiknek – de nem minden gyerek olyan szerencsés, hogy családba kerüljön.

Yenni anyai ágon kínai származású, bár már az anyja is Thaiföldön született. A harminc körüli nő egy szállodában, adminisztratív munkakörben dolgozik. A Paragon mozipénztára előtt elegyedünk szóba. Yennivel ott van egy tinédzser lány is, mint kiderül, a lánya, akit tizenhét évesen hozott világra. Az életük úgy alakult, hogy a fiú, akitől teherbe esett, mellette van ma is, ő a férje, és Yenni úgy érzi, „a karmájukban volt ez a találkozás”. Bevallja, örül, hogy már túlestek a nehézségeken, mert eleinte nem volt könnyű az életük, de ma már úgy látja, ez volt a legjobb döntés, amit hozhattak. Fia-talon szült, és a végén csak befejezte a középiskolát, illetve annál magasabb, de a főiskolainál alacsonyabb végzettséget szerzett. Yenni azt mondja, nem szeretné, ha a lánya is fiatalon szülne. Talán ez nem is lesz így, mert a lány mindent tud a védekezésről (más kérdés, teszi hozzá Yenni, hogy ő maga sem azért esett teherbe, mert annyira tudatlan lett volna), a fogamzásgátló tablettákat (is) recept nélkül árulják a gyógyszertárakban – ami persze nem biztos, hogy a legjobb megoldás –, és egyébként is nagy hangsúlyt fektetnek a felvilágosításra. Persze így is elég sok nem kívánt gyerek születik, akik az árvaházban várják, hogy örökbe fogadják őket.

Találkozom egy olasz párral, egészen véletlenül, ők két thai kisfiúval érkeztek Bangkokba, néhány napot töltenek itt, utána Phuketen nyaralnak majd két hetet, utána meg vagy tíz napot utazgatnak még az országban. A Chao Phraya egyik csatornájánál együtt szállunk fel a „BKV-hajóra”, vagyis a bangkokiakat szállító menetrend szerinti hajójáratra. A Central Worldhöz közeli kanálismegállótól hajózunk a végállomásig, és közben nem állom meg, hogy ne kérdezősködjem.

Julia és Franco tizenkét éve házasodtak össze, de – eddig – nem született gyerekük. A nászútjukat Délkelet-Ázsiában töltötték, és eljutottak egy thaiföldi árvaházba is, véletlenül. Vidéken jártak, lerobbant a teherautó, amelynek a platóján ültek – és pont az árvaház közelében döglött be a motor. Ma már égi jelnek tartják a dolgot, akkor viszont „csak” megszakadt a szívük, amikor megrohanták őket a kicsik, a kezüket szorongatták, és nem akarták elengedni őket. Később gyakran eszükbe jutott ez az emlék, és Julia egyszer szóba hozta, hogy esetleg... ha nem születik saját gyerekük, örökbe is fogadhatnának. Méghozzá Thaiföldről.

Megérkezünk a végállomásra, kiszállunk, egy helyi piacon vagyunk, ahol minden sokkal olcsóbb, mint a városközpontban. Sárga ruhás buddhista szerzetesek mennek el mellettünk, nem messze van a templomuk. Julia arról mesél, hogy hosszadalmas, kínos procedúra volt az örökbefogadás, a nagyobbik fiú beteg és alultáplált volt, amikor hozzájuk került az árvaházból – pedig amit tudtak, megadtak az intézményben a gyerekeknek. Csak hát nagyon alacsony költségvetésből gazdálkodhattak. A kicsit már születése után néhány héttel örökbe fogadhatták, ő érzékeny volt a tápszerre, amit kapott, nagyon kicsi volt a súlya, és valamilyen fertőzéssel küszködött, amit a születésekor vagy utána szedett össze. Mindkét gyerekről lemondott az anyja, egyikükről azért, mert már volt három gyereke, és őket is csak nehezen tudta eltartani (vidéken született a nagyfiú), és ugyan hazavitte magával az újszülöttet, de egy hét után megjelent vele az otthonban. A kicsit viszont már haza sem vitte a szülőanyja a kórházból, ő egyenesen az árvaházba került.

Juliáék mindkét gyereknek boldog gyerekkort biztosítanak, és arról is gondoskodtak-gondoskodnak, hogy a fiúk megtanuljanak thaiul. Minden évben néhány

hetet Thaiföldön töltenek, mert azt akarják, hogy a gyerekek megismerjék a helyet, ahol születtek. A gyerekek természetesen jól beszélnek olaszul, olasz barátai vannak, és tökéletesen beilleszkedtek, a klímát is jól viselik, szeretik a telet, bár talán jobban fáznak a téli hónapokban, mint az olaszok. Julia azt is elmeséli, hogy még egy örökbefogadásra várnak: szeretnének egy kislányt is, természetesen Thaiföldről.

A lapokból kiderül, hogy Thaiföldön is társadalmi viták folynak a művi terhességmegszakításról. Mikortól számít életnek az élet, kié a döntés joga és felelőssége – ezekről a kérdésekről is vitáznak. Még a thai buddhista közösség véleménye is megoszlik e kérdésben: egyesek szerint liberalizálni kellene az abortuszt az országban, mások szerint nem lehet beavatkozni a karma törvényébe, és elvenni az élet lehetőségét a magzattól. Utóbbi álláspont képviselői 2010-ben illegális terhességmegszakítások során eltávolított, újságpapírba, zacskóba csomagolt abortumokat állítottak ki templomokban, hogy felhívják a figyelmet a kérdésre. Több ezer véres abortumot tettek közszemlére. Valóban sokkolóak a róluk készült fotók, de számomra éppoly sokkoló, hogy ebben az országban is a férfiak akarnak dönteni a nőkről, a nők jogairól, és arról, hogy ki kell-e hordania egy nőnek egy nem kívánt terhességet. Azt gondolom, sokkal normálisabb és élhetőbb lenne az a világ, amelyben erről a kérdésről csak nők szavazhatnának. (Bizonyára nem lenne egyöntetű a szavazás végeredménye, de így legalább csak az érintettek döntenének.) A művi terhességmegszakítás tiltása Thaiföldön oda vezetett, hogy a becslések szerint évente több mint négyszázezer illegális abortuszt végeznek, ellenőrizetlen körülmények között, nem is mindig nőgyógyászok, sőt nem is mindig orvosok, ebből következik, hogy gyakoriak a szövődmények, és halálesetek is előfordulnak.

És hogy Yenni aggodalma nem egészen alaptalan, azt egy statisztika is alátámasztja, miszerint Thaiföldön évente nagyjából tízezer tizenöt év alatti lány esik teherbe. Ezek ebben a korban természetesen nem tervezett terhességek, úgyhogy a szülői felvilágosítás fontosságának hangsúlyozása mellett megpróbálnak minden egyéb csatornán eljutni a tinédzserekhez, hogy tájékoztassák őket a védekezés lehetőségeiről.

*

December közepe is elmúlt. Itt már karácsony van, *óriá*-si műfenyőkkel, Téalapókkal, karácsonyi dalokkal, ajándékvásárral. Még soha nem mentem ilyen örömmel a csomagjaimmal a bangkoki reptérre. Tudom, hogy jó lesz karácsonykor otthon – de azt is, hogy hamarosan visszatérek. Ráadásul most jó ideig a kedvesemmel lehetek, vele barangolok majd Bangkok utcáin is, ebben a reményben indulok haza. Balázs azt mondja, megnyugtató a tudat, hogy nem örökre hagytuk el a Sukhumvit soi 11-et. Néhány órás repülés után, a dohai reptéren magyar szót hallok. Egy lány szólít meg: Edina két hónapot töltött Katarban a testvérénél (aki ott dolgozik). Karácsonyra együtt utaznak haza. Edina arra kér, hogy Ferihegyen dedikáljam majd neki a könyveimet – azért ott, mert a könyvek, amiket egytől egyig Katarban olvasott el, a feladott bőröndjében vannak. A váróban bőszen írom a *Karibi nyárt*. Most kezd igazából beindulni a történet, egyszer csak, számomra is váratlanul felbukkant benne egy hajdani, szűkebb hazájában jól ismert énekesnő, Carol Santos, és feléledt egy régi legenda. Ez egészen más irányba viszi a regényt, mint amire gondoltam, úgyhogy egyre izgalmasabb számomra is. Az izgalom pedig mindig felpörget, és legszívesebben egész nap, alvás nélkül írnék, hogy megtudjam, mi történik a következő fejezetekben. Amíg bírja az aksi, írok, a gépen is.

A budapesti járat megtelik Dohában a karácsonyra hazaigyekvő honfitársaimmal: Japánban tanuló egyetemistákkal, Katarban, Dubaiban dolgozó, Thaiföldön élő magyarokkal. Valamiféle várakozás lengi be a gépet, megfoghatatlan érzés, de egészen más, mint az összes eddigi repülőutam. Azt hiszem, az is benne van, hogy valószínűleg majdnem mindannyian csak rövid időre, az ünnepre térünk haza, ez különös ízt ad az utazásnak.

Ferihegyen, még bent a csomagkiadó részen Edina kinyitja a bőröndjét, és a ruhák, plüssmacik, ajándékok közül előkerülnek a regényeim is. Aláírom őket, aztán már repülök is a szerelmemhez.

Majdnem két hét Budapesten, új regénnyel, bevásárlással, ajándéksomagolással, családi vacsorákkal, szerelmes estékkel, télikabáttal. És a biztos tudattal: szilveszterkor már újra Bangkokban...

Az ambulánsan adott infúziók segítenek apunak. Bár lefogyott, egy kicsit jobban érzi magát, örül nekem. De valahogy az egészből, a karácsonyból, a családi összejövetelből, a sztorizásból kivonja magát, hallgatag, és köszöni szépen, nem kér több meditációs cédét. A thaiföldi élményeimet szívesen meghallgatja, egészen más világ az, sosem járt ott. Egy rettenetesen szívfájdító, vékonyka, kétségbeesett hang azt kiáltozza bennem, hogy talán sosem fog arra járni. El akarom hallgattatni magamban ezt a hangot.

Budapesten hideg van, egy kis hó is leesik, inkább csak mutatóba. Találkozom az olvasóimmal, dedikálom a *Karácsony New Yorkban*-t, és megint megtapasztalom, milyen hihetetlen erőt adnak ezek a személyes találkozások. Ajándékokat is kapok az olvasóktól, plüssállatot, karácsonyfadísz, gyertyát, csokit. Erika Debrecenből csak azért vonatozik fel, hogy találkozzon velem: hoz egy saját készítésű „newyorkos” topot, amit Slash

gitárjának fotója díszít, aláírja velem a könyvet, és már rohan is vissza a pályaudvarra, hogy elérje a vonatot. A titkos olvasócsapatomtól pedig egy olyan babát kapok, „aki” rám hasonlít; egy kézzel festett Buttondoll babát – rólam mintázta az alkotója. Elképesztőek az olvasóim, kreatívak, találmányosak és figyelmesek.

*

Szilveszter napján visszatérni Bangkokba – különleges élmény. Papíron a szilveszter és a mi *újévünk* sem igazi ünnep a helyieknek, mivel a thai naptár szerint egészen máskorra esik az újév, de ők megünneplik ezt is. A kínaival együtt három újévük van, ez három alkalom arra, hogy baráti találkozókat, közös kajálásokat szervezzenek, és hogy bulizzanak. Annyiban különbözik a miénktől a szilveszter napja, hogy hét ágra süt a nap, meleg van, nyári cuccokban járnak az emberek, nemigen látni részegeket az utcán (már említettem: aki mégis kaptos, az biztosan külföldi, mert a thaiok csak társasági ivók), de egyébként ugyanúgy trombitálnak, „happynewyeareznek”, mint mi. Még mindig tele van a város Téalapókkal, vagy inkább Téalapólányokkal, akik a nyári ruhához Mikulás-sapkát viselnek – eladók, felszolgálók, vagy éppen bulizni vágyók.

Ott szilveszterezünk, ahol a *Bangkok, tranzitban* Paul és David vacsorázik: a Zanzibárban. Az asztalunk színes égőkkel megvilágított pálmák között áll, kicsit olyan, mintha fűzfák borulnának fölénk, a zongoránál egy depressziós külsejű, vékony thai ember ül, nagy néha, ha énekel, akkor biztosan valami szomorú dalt. Az énekesnő viszont pezseg-zsizseg, diktálja a ritmust a zenekarnak. Tom yum goongot rendelünk mindannyian. Sokan ülnek az asztalnál, mert Sanghajban élő magyar ismerőseink is csatlakoztak hozzánk. Az éjfél előtti visszszámolásnál mindannyian, legalább százan, akik az étteremben szilveszterezünk, hangosan segítünk az énekesnőnek. Itt az éjfél, petárdák durrognak, többfelé színpompás tűzijáték kezdődik. Nagyon boldog újévet – kívánjuk egyszerre egymásnak a szerelmemmel. Kár, hogy nem lehet velem itt öt hónapig, az szuper lenne, de nem mindenki olyan szerencsés, hogy a lakóhelyétől távol is tud dolgozni. Persze az is igaz, hogy ha itt lenne, akkor valószínűleg én sem jönnék-mennék ennyit, nem járkálnék folyton új „témák” után. Valószínűleg kicsit ellustulnék, és legfeljebb csak a *Karibi nyárt* írnám. A szüleimnek is boldog újévet kívánok, nemcsak telefonon, hanem belül, a lelkemben is.

Éjfél után megélénkül a város. Mindenki buliba tart, a piros lámpás negyedek megtelnek szexre éhes, magányos külföldi turistákkal, a bárokban most kezdődik az élet. A Central World előtt még nem ért véget Bangkok legnagyobb utcai bulija. A Sukhumviten trombitálnak, énekelnek az arra járók, a kiülős éttermek, kifőzdék hajnalig nyitva tartanak. A buli itt ugyan nem tart reggelig, mert másnap is lesz nap, még hozzá nagyon meleg nap, kell tartalékolni egy kis energiát a kánikulára. És a thaiok közül sokan elsején is dolgoznak. Hajnali négy felé elcsendesül a város. A helyiek még ugyanabban az évben járnak, mint tegnap, nekünk viszont már egy másik, egy új esztendő kezdődött.

*

Az új év első *napjai* – egy szigeten. A dolog úgy kezdődött, hogy kitaláltuk, menjünk el egy olyan szigetre, ami az esős évszakban (májustól október végéig) gyakorlatilag megközelíthetetlen. Először is elrepülünk Phuketre. Az unokatestvéremékkel és barátokkal is kibővül a társaság, legalábbis ideiglenesen. Phuket meglehetősen népszerű üdülőhely a turisták körében, pedig szerintem számos sokkal jobb sziget is van Thaiföldön, szebbek, érdekesebbek, háborítatlanabb természettel, de Phuket a mai napig is őrzi a külföldiek szemében egzotikus varázsát. Már több mint negyven éve saját repülőtere is van, és nemcsak Bangkokból, hanem a környező országokból is elérhető közvetlen járattal. Sok nyugdíjas farang tölti itt a telet, vagy akár az egész évet, persze nem mindenki olyan tevékenyen, mint a Soi Dog Foundationt lelkesen vezető angol nyugdíjas házaspár, akiről már meséltem. Például német nyugdíjas házaspárok, akik egyikük nyugdíjából kényelmesen megélik itt, a pénz másik felét pedig akár félre is tudják tenni. A 2004. decemberi cunami Phuketén is hatalmas pusztítást végzett, nagyon sok nyaraló vesztette életét, és számos étterem, szálloda is romba dőlt, de ezek azóta újra felépültek, megnyitottak (méghez a nagyon gyorsan). Vannak csendesebb öblei a szigetnek, például a Karon és a Kamala Beach, de a legtöbben mégis a legjobban kiépült, bulizós partszakaszt, Patongot keresik fel. Nehéz elképzelni, hogy az itt magasodó szállodák helyén negyven éve még banánültetvények voltak. Ma Patong olyan, mint ha Bangkók „kihelyezett mini szórakoztató negyede” lenne: bazársorok, éttermek, bárók és hajnalig bulizó külföldiek. Nekem Phuket nem a kedvenc üdülőhelyem, bár meglehet, ha nem Patongon szálltunk volna meg, akkor jobban a szívembe zártam volna.

De Phuket ezúttal nem a végállomás, hanem csak „átszállóhely”: innen megyünk át Raya Naira, arra a kis szigetre, ahol csupán néhány szálloda van. Reggelente indulnak a gyorshajók Rayára, búvárokkal és egynapos kirándulást tervező utasokkal a fedélzeten, bár néhányan többnapos nyaralásra készülnek – mint mi is. A speedboatba, vagyis a kétmotoros motorcsónakba a megengedettnél többen szállunk be, négy-öt pluszutas van, alig találunk magunknak helyet. De azért örülünk, hogy befértünk a búvárcsapat mellé, úgyhogy nem reklamálunk (jóval előbb kellett volna hajót foglalnunk). Elindulunk, és suhanunk a vízen.

A nyílt vízen, a nagy semmiben azonban váratlanul mindkét motor leáll, kapitányunk úgy véli, hogy ráfutottunk valamire, ami tönkrevágta őket. A hullámok egyre nagyobbak, vagy csak nekem tűnik úgy, a motorok nem akarnak beindulni, az utasok többsége hányáscsillapítót vesz be, mi valamiért még egész jól bírjuk. Bár aggódom egy kicsit a laptopom miatt, azon van a *Karibi nyár*, mi lesz, ha felborulunk? Utólag nem is értem, miért a laptop és a regénykézirat miatt aggódtam, hiszen közel s távol nincs szárazföld, arra miért nem gondoltam, hogy velünk mi lesz, ha borul a hajó? Ha már magamról beszélek: annak idején a vízijártassági vizsgámat is csak úgy tudtam megszerezni, hogy félrenézett az úszómester a fordulónál... A vezetőnk közben igyekszik a hullámokkal szemben megtartani a hajót, nehogy felboruljunk, a víz becsap így is, és máris csuromvizesek vagyunk. Már régóta szól a vészjelző szirénánk, de senki sem siet a segítségünkre.

Aztán végre, a sokadik próbálkozásra az egyik motor nagy nehezen beindul, és így lassan elcsorgunk egy közeli, kihalt szigetig. Gyönyörű, ahogy közeledünk a hófehér

homokos part felé, ahol pálmafák magasodnak. Végre, életemben először lakatlan szigeten köthetek ki! Csodálatos, megelevenednek bennem a gyerekkori olvasmányélményeim, Verne könyvei, de Robison Crusoe története is eszembe jut. Ahogy partot érünk a lakatlan szigeten, elterülök a hófehér homokban és elalszom. Mikor felébredek, a társaság tagjai dobozos üdítőt iszogatnak, mások alkoholos koktélt jéggel... döbbenet bámulok: úgy látszik, már nincsenek is lakatlan szigetek...

Közben a kapitány egész egyszerűen rendelt egy másik Mercury motort, tehát térerő is van a lakatlan szigeten, és hamarosan hozzák is egy másik csónakkal. Nem bajlódnak a javítással, bedobják az elromlott motort a másik csónakba, mi pedig nem sokkal később végre-valahára kikötünk Raya Naion.

És ezzel el is jutunk a paradicsomba – cseppet sem bánom, hogy osztozkodni kell a szobán néhány gekkóval, hogy légkondi helyett ventilátor keveri a negyvenfokos hőséget – viszont mindenhol bokáig járunk a hófehér homokban, egyetlen percig sem kell papucsot viselni, még a partra néző étteremben sem. Vacsoránál mezítlábas vendégek ülnek le a damasztabrosszal, damasztzalvétákkal elegánsan megterített asztalokhoz.

Az Andaman-tenger a Karib-tenger türkizes színeit idézi. A bungalóinkat park veszi körül, ahol pávák sétálnak a mély, süppedős homokban, és egzotikus, színes madarak repkednek fölöttünk, olyanok, amilyeneket még sohasem láttunk. Napfelkelte után begázolok a vízbe, ahol azonnal pici, fényes halak sereglenek körém, több száz biztosan van körülöttem, teljesen körülzárnak. Lenyűgöző látvány, ahogy megcsillan a testükön a nap, körülvesznek, de nem érnek hozzám. Felveszem a búvármaskot, mert sejtem, hogy itt érdemes alámerülni és közelebről megismerkedni a víz alatti világgal. És akkor megérezem azt, amit Lengyel Luca, az egyik hősnőm érzett Virgin Gordán, snorkelzés közben – megszűnik az idő, megszűnik a „normális” világ, egy másik dimenzióba kerülök. Minden megszűnik, a távolság is. Add át másnak, amin nem tudsz változtatni, beugrik ez a mondat. Fogadd el, ha nem tudsz valamin változtatni. Talán Mirjamtól hallottam ezt a tanácsot. Hát ott, a vízen lebegve, a halakat bámulva ez hirtelenjében valahogy egyszerűbbnek tűnik, mint eddig. Mintha megváltozott volna a tudatállapotom. És akkor újra képes vagyok arra, amit addig csak egyszer, az ayutthayai Buddha-szobor előtt mertem megtenni: fohászkodni kezdek. Ahhoz a valakihez, aki a gondomat, gondunkat viseli, valamiféle felsőbb lényhez, erőhöz – hirtelen úgy érzem, van ilyen –, hogy segítsen. Apunak. Ellazulok, amint megfogalmazom magamban ezt a kérést. Mintha leoldódott volna rólam egy súlyos kő, leszállt a mélybe, és én könnyedén lebegek a víz felszínén. Azt hiszem, most először engedtem el a gondolataimból, ami annyit foglalkoztatott – még ha csak percekre is.

Végül arra figyelek fel, hogy magam mögött hagytam az összes bóját, és már nagyon messze van a part. Riadtan igyekszem kifelé, de észreveszem, hogy a sodrás befelé visz. Komoly erőfeszítembe kerül, hogy kijussak a biztonságosabb részre, és megfogadom, hogy legközelebb az öböl menti sziklák mellett maradok.

Később elmegyünk felfedezni a szigetet – nem nagy, úgyhogy gyorsan be lehet járni. Egy elhagyatott, romos étteremre bukkanunk, egy sziklaszirtre épült, még ott van a bárpult, a bárszékek, sőt az utolsó vacsora számlája is ott maradt. Ugyanazt a sürgető vágyat érzem, amit Herman Wouk *Örökké karnevál* című regényének hőse: ezt a romos

éttermet ki kell bérelnem, itt maradok, és a száraz évszakban én fogom üzemeltetni! Elképzelem, hogy majd az egyik bárszéken írok, miközben rálátok a bambusznád tető alól a zöldeskék tengerre, a néhány csónakra, a hófehér homokra, görögdinnyelevet szürcsölök majd, méregerős tom yum goongot eszem, és elbeszélgetek a vendégekkel. De legalábbis megőrzöm ezt a képet az emlékeimben és a fotóim között: ahogy rálátni a türkizsínű Andaman-tengerre az elhagyatott étterem nádteteje alól. Az sem lehetetlen, hogy egyszer majd felbukkan ez a hely, ez a sziget valamelyik regényemben, ha csak egyetlen epizód erejéig is.

A társaságunkban van egy profi fotós is, és egyszer csak megkérem, fogja a gépét, és fényképezzen – én pedig szoknyában és trikóban besétálok a tengerbe. Anti érzi, hogy nem azt kell fotóznia, amikor kijövök a vízből, hanem azt, amikor befelé megyek, amikor elindulok valahová – kicsit úgy érzem, szimbolikus jelentése van az egésznek, és tudom, biztosan tudom, hogy ha egyszer könyv születik ezekből az élményeimből, akkor ez a fénykép lesz a borítóján. Az Andaman-tengernél készült fotó azt az érzést adja vissza, amikor elindul valaki, nem tudja, mi vár rá, de hívja valami, mennie kell... szóval azt az érzést, ami az indulásom óta bennem van. És már előtte is bennem volt.

Rayán nem csinállok semmi különöset, csak jól érzem magam, napozom, úszkállok, és szívom magamba a látványt. A regényemet sem írom, csak nézelődöm-szemlélődöm, és örülök, hogy ilyen csodás helyre juthattunk el. Hosszan fekszem a parton, csukott szemmel, és egyszer csak egy képre, talán egy álomképre riadok fel. Öt betű virít egy fényes lapon. És alatta kisebb betűkkel: Fejős Éva magazinja.

Uramisten, megőrültem, gondolom. Azért ez a kép megmarad bennem. Egy fényes magazin képe, amiben nem csupán fényes cikkek vannak. Belém bújik a kisördög, nem tudok szabadulni a látomástól. De ez a látomás nem nyugtalanító, inkább csak ötleteket sugall, újabbnál újabb ötleteket, amelyekkel még magam sem tudom, hogy mit kezdenék. Egyelőre nincs kész, cselekvésre ösztökélő tervem, csak valamiféle vágy motoszkál bennem.

Teljesen relaxált állapotban érkezem vissza Bangkokba.

És folytatom a regényt, amelyben újabb szereplő tűnt fel nem olyan régen. Ő Niki, a szabadúszó újságíró, aki nem alkuszik meg sem a magánéletében, sem a szakmájában, és mindent megtesz azért, hogy arról írjon, amihez kedve van, amire ő maga kíváncsi.

Már kezdem sejteni, hogy Niki karaktere azért született meg, hogy dönteni tudjak a további szakmai pályafutásomról.

*

Annyira élvezetes a thai magazinokat forgatni, olyan ötletesek még a szolgáltató rovataik is, hogy rengeteget begyűjtök belőlük. Reggelente, a Terminal 21 Starbucks kávézójában a szokásos mandulás croissant és a kávé mellé Balázssal összeszedjük és átnézzük az összes magazint és napilapot. Az angol nyelvű helyi újságok riportjait olvasva vérzik a szívem. Csupa érdekes szereplő és élethelyzet! Ezt otthon is lehetne. Igaz, sokkal több munka egy ilyen riportot megírni, mint interjút készíteni egy celebbről, de jóval izgalmasabb is. Én mindig hittem benne, hogy Magyarországon is sok-sok különleges dolog és civil szereplő van. Újszerű a lapok vizualitása, olvasóbarát a szerkesztés, egyszerűen jó kézbe venni őket. Érzem, hogy életben van „bennem” az újságíró, még ha hibernált állapotban is.

Jó érezni azért, hogy megvan.

Majd feléled.

Ha itt lesz az ideje.

És jegyzetelem szorgosan, amit látok, mintha csak riportra érkeztem volna Thaiföldre. Majd lesz egy könyv... most már biztosan tudom, hogy lesz, hogy megírom. Abban majd feléled ez a riportos újságíró. Igen, megírom ennek az öt hónapnak a történetét. A találko-zásokat, a naplementéket, Sitnoyt, északot, a... mindent. Ez az elhatározás a bennem lévő riportos újságírónak nagy lendületet ad.

*

Alighogy kisérom magam a reptéren, búcsúzásakor, máris újabb vendégek érkeznek. Dia barátnőm és a húga, illetve a párjuk. Lassan már reptéri fuvar is vállalhatnék, olyan jól ismerem a Suvarnabhumi vezető útvo-nalakat.

Néhány nap bangkokozás után elmegyünk Koh Chang-ra, az elefántszigetre (a chang elefántot jelent). Annyira nem normális, és itt mégis rendben lévő, ahogy mindez történik... Sitnoy kocsijába nem férünk be, pedig egy átalakított autóval jött értünk. Sajnálkozik, de belátja, hogy a csomagjainkkal sehogy sem fogunk tudni beszáfolódni az autóba. Azt mondja, telefonál valakinek, addig minket elküld kávézni. Még a croissant-nál tartunk, amikor hív: mindjárt itt a kocsi. Nem hiszek a szememnek: az egyik külföldi követség kisbusza jött értünk. Nem tudom, hogyan intézte el mindezt Sitnoy, de elegáns, bőrülése kisbusszal angolul kifogástalanul beszélő sofőr visz le minket Tratba, a kompig, ugyanannyiért, amennyiben Sitnoyjal már megalkudtunk. A kompkikötőben a sofőr közli, hogy a túlpartra már nem jön át, menjünk komppal, aztán fogjunk Koh Changon másik taxit. Nincs mit tenni, kiszállunk. A komp menetrendje semmiféle valós támpontot nem ad, úgy tűnik, „ahogy esik, úgy puffan” alapon jár a hajó. Ücsörgünk a parton, ahol két kutya szegődik mellénk, meg néhány helyi lakos verődik össze, akik szeretnének átjutni a szigetre, de ők is csak széttárlják a karjukat a kérdésre, hogy mikor jön a komp. Előbb-utóbb jönni fog, nézzük csak a vizet.

Nézzük, és egyszer csak tényleg felbukkan, rozsdás kicsit, a kikötőben megtankolják, aztán beszállunk. Büfé is van, bár egész úton senki sem vesz semmit. A fiúk- viszont elővárásznak a bőröndből egy üveg hazai pálinkát, és ünnepélyesen kibontják, „Welcome to Koh Chang” felkiáltással. Ülünk a kompon, hajunkat cibálja a szél, éget a nap, a távolban feltűnik a sziget, ahová tartunk, és körbejár az üveg. Amikor meghúzom, számos kompromittáló fotó készül rólam különböző iPhone-okkal és az ígérettel: tele fogják posztolni velük a Facebook-oldalamat. „Az író piál.” Nagyon rohögünk.

A parton kisteherautók parkolnak a „taxidroszton”. Mindenki választ magának kocsit, aszerint, hogy milyen irányban megy, mi tétován ácsorgunk, majd bemondjuk a lefoglalt szállás nevét. Erre az inas, izompólós sofőr elkapja a csomagjainkat, és feldobálja (de tényleg dobálja) őket a kocsi tetejére, mi pedig szépen felülünk a platóra. Megvárjuk, míg megtelik a plató – hátul, a lépcsőn is utaznak ketten –, és elindulunk a szerpentin felé. Ahhoz képest, hogy milyen túlterhelt a kocsi, száguldunk. Kapaszkodni kell, mert vadul vesszük a kanyarokat. A fiúk néha kihajolnak, megnézik, megvannak-e még a bőröndök. Jó fél óra eszelős száguldás után leparkolunk a bungalóink bejáratánál. Egyedül vagyok egy bungiban, pontosabban néhány állattal, például gekkókkal és hangyákkal osztozom rajta (először nem örülök a lakótársaknak). Aztán máris irány a part, Koh Chang ugyanis Thaiföld harmadik legnagyobb szigete, és elsősorban gyönyörű, háborítatlan partszakaszairól híres. Itt inkább sárga a homok, nem fehér, de ez nem hátrány, nem is előny, egyszerűen ténymegállapítás. Egy kicsit Balira, Kuta Beachre hasonlít az a partszakasz, ahol mi strandolunk: állandó a nyüzsgés, szól a zene, masszörök járkálnak a strandolók között a szolgáltatásaikat ajánlva, a bárókból rövidgatyás pincérek hordják a koktélokot a szomszédoknak, a víz pedig tiszta és lassan mélyül.

A naplemente egészen más színű, mint Bangkokban: a lebukó nap majdnem

piros fényt áraszt. Hosszan nézzük, de a thai nyaralók is kivárlják, amíg sötét lesz, és csak azután kezdenek szedelőzködni.

Hogy miért is „elefántsziget” ez a hely? Van itt is, mint Thaiföldön sok helyütt, elefántpark, és lehet „lovagolni” is rajtuk, de ennél több köze – legalábbis mostanra – nemigen van a szigetnek az elefántokhoz. (Egyes leírások szerint a szigetet az alakja miatt nevezték el az elefántokról.)

Pár nap múlva, amikor visszaindulunk Bangkokba, egész úton a *Karibi nyárt* írom. Leonora szerelmes, közlöm Balázssal, aki csak sóhajt egyet. Szerintem már kezd kíváncsi lenni a szereplőimre.

Bangkok Diáékat is beszipantja. A fiúk még a sült szöcskét is megkóstolják, minket is kínálnak, és amikor látják, hogy mennyire viszolygunk tőle, akkor tüntetőn befalják az egész zacskóval. Állítólag olyan az íze, mint a sült csirkeszárnyak, vagy mint a sült csirkebőrnek.

Én inkább maradok a tom yum goongnál és a sült tintahalnál.

*

A Khao San Roadról már meséltem, meg a Sukhumvitről is, de például a Patpongrol még nem.

Ezt a környéket sokan éjszakai piacnak és kuplerájne-gyednek nevezik, mindkettő részben igaz is, mert a Pat-pongon van az egyik legismertebb éjszakai piac, ahol főleg hamisított cuccokat, órákat és ékszersmásokat árulnak. És hát rengeteg bár is működik erre felé, rudak mellett táncolnak a tangás vagy bikinis lányok, akik számot is viselnek magukon, hogy könnyebb legyen a farangoknak azonosítaniuk és később esetleg ágyba vinniük őket. Erre van a „Fiúk utcája” is, ahol a meleg külföldiek keresnek maguknak thai partnert. Az egyik itteni bárban tornagyatás, izmos fiúk várják a klienseket, és bármilyen furcsa, a nőket is beinvitálják, szóval nemcsak meleg, hanem biszexuális fiúk is kínálják magukat. Elég erőszakosak, úgyhogy én nem szeretek a Fiúk utcájában sétálgatni, elkapják az ember karját, és határozott mosollyal próbálják berángatni valamelyik bárba.

De a környéken van a kedvenc seafoodétermem is. Itt a legjobb a sült rák, bátran állíthatom, és a lecsós-csilis tintahal... hát az valami fantasztikus. (Persze ők nem tudják, hogy az lecsó, de én igen.) A legjobb sült rizst is itt ettem, és a tom yum goong szintén csodás. Az egyetlen dolog, ami néha elveszi az étvágyam, hogy az üzletvezető (vagy egyik ismerőse) falatnyi kutyája állandóan rápisál a személyzeti asztalra – mert felrakják rá –, és néha az a friss zöldségszállítmány is ott van az asztalon. Viszont a kaja tényleg kiváló, és sosem lettem beteg tőle. Persze egyetlen thai ételtől sem.

Van, aki nehezen bírja a Patpongban a tumultust, a hangzavart, a közszemlére tett meztelenséget, de én órákig tudok ülni a Starbucks teraszán. Elnézem az embereket, a párokat, próbálom kitalálni a történetüket, elképzelni az életüket.

Ae nyolc éve kurva. Nem csinál titkot belőle, a medencénél meséli el, miközben a festett hajú, hordóhasú fickó mulatságos tornagyakorlatokat végez a vízben. Nem én kérdezem őt. Csupán bátorítóan rámosolygok. Aenek elég ez is.

– Tudod, hol van...? Chang Rai közelében, északon. Ott nincs ilyen jólét – mondja. Bólintok, és elmesélem, hogy már jártam az északi részen. – Ott él a családom. Földművesek. Tizenhét éves voltam, amikor Bangkokba jöttem.

Ae simán lehetne a *Bangkok*, *tranzit* egyik hősnője, gondolom. Vékony, mosolygós lány, bár amikor a farangja ránéz, az arcára fagy a mosoly. Aztán „igazít”, nehogy feltűnjön, hogy nem szívből jön az a mosoly. Alacsony, de formás, pici mellekkel, mandulavágású szemmel, kékesfekete, egyenes szálú hajjal, szürkésbarna bőrrel, ami egyébként még jól is áll neki. Pink színű bikinijére mindig rávesz egy fehér topot, ami az egészséges életmódot és a zöldségekben gazdag táplálkozást népszerűsíti.

– Látom az arcodon, hogy nem tetszik neked a férjem – igen, azt mondja, hogy „férjem”. Egy pillanatra elbizonytalanodom: lehet, hogy valóban házasság? Aztán a mosolyából rájövök, hogy nem azok. – Nem kell ezzel foglalkozni – legyint. – Nekem már volt mindenféle... kliensem. Őbelé – mutat a medence felé – biztosan nem fogok beleszeretni. De néha megérint a szerelem. Néha jön olyan farang, aki elviszi a szívemet...

Ae egy ausztrál fiúról mesél, harmincas, szőkés hajú, barna bőrű macsó srácról, aki megígérte neki, hogy elviszi Brisbane-be meg Sydney-be, és megmutatja neki Bondi

Beachet, aztán elmennek együtt Melbourne-be, a nagy lóversenyre... Kevinnek hívják, és Ae még most is várja.

Ae sorsában sokan osztoznak. Bangkok a szexturisták Mekkája.

Muszáj róluk is írnom.

A thai lányokról, akik a testüket árulják. Sokaknak csak ők jutnak eszükbe, ha Thaiföldről hallanak. Eddig szándékosan kerültem a témát, mert azt gondolom, Thaiföld sokkal többet kínál a látogatóknak, mint hogy csupán és elsősorban a prostitúció és a szexturizmus jusson eszünkbe az országról. Ám tény és való: Bangkok-ban és a turisták által látogatott más thai városok bizonyos negyedeiben bizony virágzik a prostitúció. A piac törvénye szerint: van kereslet, hát van kínálat is. Egyébként az, hogy Thaiföld „sötét oldalaként” rögtön a prostitúció jut eszünkbe, a vietnami háború idejéből eredeztethető: a Vietnamban harcoló amerikai katonák a szabadidejüket, szabad hetüket általában Thaiföldön töltötték. Pihenéssel és ismerkedéssel. Igen gyorsan híre terjedt, hogy az amerikai katonák partnereket keresnek, szórakozáshoz és szexhez, úgyhogy „könnyű keresetre” vágyó lányok bukkantak fel az amerikaiak által látogatott helyeken. Egyre több olyan lány adta erre a fejét, akinek korábban eszébe sem jutott, hogy árulja a testét. Nemcsak Bangkokot, hanem Pattayát, ezt az akkoriban békés kis halászfalut is előzönlötték a lányok, akik az amerikai katonáktól várták a megváltást, vagy legalábbis a jobb megélhetést. A háború után már nemcsak az amerikaiak vitték a thai lányok hírét, hanem egyre több szexre éhes férfi érkezett a világ többi országából is, nem utolsósorban azért, mert Thaiföldön sokkal jobban ki tudtak jönni a pénzükből, mint otthon, és még lányt is kaptak bagóért. A helyzet csak romlott és romlott, a kilencvenes évektől egyre több burmai és kínai lány is felbukkant a thai prostituáltak között. Azt olvastam valahol, hogy az országban több tízezerre becsülik a kiskorú prostituáltak számát, akiknek egy részét állítólag a saját – amúgy persze valószínűleg rettenetes szociális körülmények között élő – szülei adták el! Egyik nap egy középkorú angol párral találkozom a reggelinél a Starbucksban: még nem tértek magukhoz a felháborodásból és a döbbenetből: egyik útitársuk előző este egy olyan „masszázsszalonról” hallott, ahová nagyon sok pénzért azok mehetnek el, akik fiatal szűz lányokkal szeretnének együtt lenni. Én is hallottam már ilyen helyről, de fogalmam sincs, valóban létezik-e, és ha igen, hol van, vagy hogy például „csak” ez az egy fiatal lányokat áruló titkos bár van-e a városban, vagy netán több is. Mindenesetre nem ígérkezik könnyű feladatnak a thai nők méltóságának a visszaszerzése, annak ellenére, hogy a legtöbb lány és nő természetesen ebben az országban sem a testéből él.

De hát sok külföldi férfi rendszeresen visszajár Thaiföldre, hogy a gyönyört, a fiatal testeket és az alázatot- bagóért megvásárolva néhány hétre „igazi férfinak” érezze magát. Ők a hotelszobák félhomályában, a forró, buja éjszakákon talán szívből jövőnek hiszik az erotikus sóhajokat, és ha csak percekre is, igaznak a szerelmet – és néha maguk is szerelembe esnek egy prosti-tuálttal.

Istenem, hányszor láttam már ilyen férfiakat. Ott ülnek az Európából Bangkokba tartó gépeken, a nyaralni induló családok, a kalandra vágyó fiatal szerelmesek között, szemükben látni a várakozást és a reményt: talán majd Thaiföldön megtalálják azt, amit keresnek. Sokszor elnéztem őket a repülőn, ezeket a magányos keresőket, és

Bangkokban is, ahol thai prostituáltakkal sétáltak kézen fogva. Olykor megpróbáltam magam elé képzelni az életüket – talán valóban magányosak, talán család várja őket otthon, ki tudja?

Az illúzióra és a gyönyörre ácsingózó férfiak között szép számmal akadnak magyarok is. Egy magyar ismerősöm – nevezzük Endrének – évekig itt keresett és talált magának partnert, és már azon gondolkodott, hogy Thaiföldről hoz magának élettársat – aki egyben a házvezetőnője is lett volna. Csak hát a szerelem közbeszólt, egy magyar lány személyében...

– Évekkel ezelőtt elhagyott a feleségem – mesélte Endre még Budapesten. Az asszony beleszeretett egy kollégájába. A kislányuk akkor múlt kétéves. Endre csalódott és kétségbeesett volt, és rettegett attól, hogy magányosan kell töltenie a karácsonyt. – Egyik ismerősöm, aki már többször járt Thaiföldön, megemlítette, hogy talán segíthetne az ünnepek átvészelésében egy bangkoki utazás. Ő megint oda készült, vele utaztam. December huszadikán szálltunk fel a repülőre, huszonkettedikén pedig már egy thai lánnyal töltöttem az éjszakát, és felejteni akartam... A lány egy szót sem beszélt angolul, azon kívül, hogy „I love you”... Korábban azt gondoltam, sosem fogok fizetni azért, hogy együtt legyek valakivel, de akkor ez ott kézenfekvő, kellemes megoldásnak látszott, hiszen nem kapcsolatra, érzelmekre vágytam, egyszerűen felejteni akartam, és jól érezni magam.

Endrét a barátja elvitte a Soi Cowboyba, ahol átszámítva hatezer forintért megkapott egy lányt egész éjszakára. Egy rúd mellett táncolt, és ő volt az első thai lány, aki kedvesen nézett rá.

– Azt tette, amit kértem. Nem beszélt angolul, de szavak nélkül is értettük egymást. Később bebizonyosodott számomra, hogy a thai nők zsigerből értik a férfiakat, ismerik a vágyaikat, tudják, hogyan hívják elő belőled az igazi férfit. Elhitetik veled, hogy te vagy a legjobb... – merengett Endre. – Ez volt akkor számomra a legfontosabb. Csalódott voltam, az önbizalmam a béka feneké alatt, de a thai lányok mellett istennek, jóképűnek éreztem magam.

Endre akkor, az első bangkoki útján belesodródott valamibe, ami évekre rabul ejtette. A thai nők megadták neki azt az illúziót, amely ahhoz kellett, hogy helyreálljon az önbizalma. Ismerkedett velük, későbbi útjain már válogatott közöttük, élvezte, hogy a bárókban „vetekednek érte” – így fogalmazott nekem –, de arra ügyelt, hogy mindig használjon óvszert. Az ismerőse sulykolta belé, hogy egy könnyelmű éjszakának nagy ára lehet, és ha nem használ óvszert, akár HIV-fertőzést is kaphat.

– Fizettem egy éjszakáért négyszáz bahtot (akkoriban kétezer-négyszáz forint), de ezerötszázat is, volt társaságom, olcsón éltem, nem éreztem magam egyedül. Szerintem mindegyik lány azt remélte, hogy magammal viszem, feleségül veszem, és jólétet biztosítok számára. I love you, ezt mondogatták, és azt hiszem, amikor kimondták, nem is hazudtak... Elhatároztam, ha találok egy különösen helyes és kedves lányt, akkor magammal viszem Budapestre. Élettársnak és házvezetőnőnek... Csakhogy megismerkedtem Budapesten egy magyar lánnyal, és minden tervem felborult...

Endre azóta már újra megnősült, de nem titkolja el ezt a korszakot sem a felesége előtt.

Hát én elég kétségbeejtőnek és fájdalmasnak találom- a lányok

kiszolgáltatottságát, azt, hogy – szerintem – csak az igazi túlélő képességük, a rendíthetetlen optimizmusuk, és a híres thai életfilozófia, a „rá se ránts” elve segít nekik abban, hogy ne égjenek ki. Illetve... valószínűnek tartom, hogy előbb-utóbb kiégnek, hacsak nem sikerül időben kiszállniuk ebből az egészszből. A Nana magasvasút-megállótól öt perc sétára van egy híres, vagy inkább hírhedt ház. Egy hamisítatlan kupleráj. Olyan, mint egy lepusztult, körfolyosós pesti bérház, csak hogy itt a szezonban több száz prostituált várja a klienseket. A házban a gangról nyíló összes ajtó egy-egy sötét bárba vezet, ahol a dobogón, rudaknál lányok ringatóznak (illetve nem csak lányok, de erről majd később írok...). A ház udvarán még karácsony után is egy óriási, feldíszített műfenyő áll, körben pedig a bárokban tök részeg turisták – főleg persze férfiak – ülnek. A karácsonyfa mellett ki tudja hány száz karton palackos ivóvíz: lehetséges, hogy egyes üzletekben az áradás után hiány van még a palackozott vízből, de nem a Nana híres-hírhedt házában. Az utcán, a ház előtt sült szöcskét, főtt kukoricát árulnak. Fent, a bárokban dübörög a zene, félhomályban táncolnak a lányok. Vagy inkább egymással beszélgetnek, mert még elég korán van. Megörülnek a láttamon, sokan kiszaladnak az ajtóhoz, és finoman megpróbálnak behúzni. A Nana nem annyira lehúzó hely, mint például a Patpong és környéke: itt a bárban negyven-nyolcvan baht egy kóla, és bármeddig elücsöröghet mellette az ember – állítólag. Ezt a medencénél tudom meg egy nagyon tapasztalt szexturistától, akit magamban – a *Bang-kok, tranzit* egyik főhőse után – Davidnek nevezek, egyébként, azt hiszem, Robin az igazi neve, és ő is svéd.

A lányok a Nanán, abban a bizonyos házban a gangon gyülekeznek, mindegyik bárban más-más stílusú show-t adnak elő: egyenruhában (egyentangában, egyenbikiniben, vagy a pszichésen sérült, vagy inkább beteg, pedofil hajlamú férfiak kedvéért: matrózblúzban, rakott szoknyában, kislányos copfba font hajjal) vonaglanak a zene ütemére unottan a rudaknál. Van köztük csúnya, szép, sovány és testes, fiatal és korosabb- is. Abban mindenképpen hasonlítanak, hogy egyformán kedvesek minden férfival, még azokkal is, akik erős testszagot árasztanak, akikről dől az izzadság a párás hőségben.

Megrendítő látni ezt az egészet, hallani a nevetést, a dübörgő zenét, látni az izzadt, kéjes tekintetű férfiakat, az unott pillantású lányokat. Megrendítő, de bennem felébreszti az újságíróöszönt. És meg is ismerek jó néhány élettörténetet itt, ebben a házban. Kezdetben azt gondolom, hogy biztosan pénzt kérnek majd a lányok a történeteikért. De nem. Örülnek, hogy elmesélhetik. Boldogok, hogy talán szerepelni fognak egy könyvben.

Nae például ragaszkodik hozzá, hogy ő csak táncol, és simogatással teszi – ahogy ő mondja – „jókedűvé”- a férfiakat, amúgy pedig angolul akar megtanulni, mert egyelőre csak töri a nyelvet. Azt mondja, ő a kliensektől tanulja az angolt, és az együttlétekkkel némi pénzt is keres. Társnőivel nyolcan laknak egy parányi lakásban, Bangkok külkerületében. Ő is vidékről jött, mint sokan mások – boldogulni akar, arról ábrándozik, hogy állást kap egy drogériában, ahol külföldieket is kiszolgálhat, de álmai netovábbja az, hogy kozmetikusként dolgozzék. Csak hogy ahhoz tanulnia kellene, de arra sem ideje, sem pénze. A keresete negyedét hazaadja a szüleinek. Itt tart a történetben, amikor bejön két német férfi, Nae hirtelen elbúcsúzik tőlem, és kisvártatva már szorosan az egyik férfi mellett ül. A férfiak nagyokat röhögnek a sörük mellett, Nae

pedig többé rám se néz.

– Nekem van párom – meséli egy másik, őzikeszemű lány. – Elfogadja, hogy ez a munkám. Addig csinálom, amíg nem lesz annyi pénzünk, hogy közös életet kezdhessünk. Ő egy piacra szállít ruhaneműt, fél éve ismerkedtünk meg.

– A szüleid tudják, hogy mivel foglalkozol?

– Huszonhárom éves vagyok – feleli elgondolkozva. – A szüleim messze élnek innen. Mindenki ide jön, aki szerencsét akar próbálni. Észrevetted, hogy alig vannak idősek ebben a városban? Az öregek elmennek Bangkokból, mert itt drága az élet.

– Mit gondolnak a szüleid?

– Azt, hogy... – hunyja le a szemét, majd folytatja – ...egy étteremben dolgozom.

– Dolgozhatnál ott is, nem?

– Igen. Talán. De itt többet keresek. Nyugaton az emberek lenézik azokat a lányokat, akik azzal foglalkoznak, mint én? – úgy látom, szándékosan kerüli, hogy megnevezze a foglalkozását.

– Nem. Csak érdeklődöm, hogy miért...

– Valakinek ezt is kell csinálnia – mondja végül. – Sok emberrel megismerkedem. Itt tanultam angolul, meg egy kicsit németül is tudok már. De mindegy. Nem csinálom sokáig. Nézz körül, vagy menj el a Soi Cowboyba, láthatod, hogy sokan negyven fölött is ebből élnek. Vannak gyerekeik, de nem találnak mást... ezt szokták meg, ebből tudják eltartani a családot.

Peachnek (igen, Baracknak nevezi magát) is van egy kisfia, négy év körüli, kerek az arcocskája, és az estéket néha a bárban tölti, amikor anyukája dolgozik. Peach egyik idősebb barátnője időnként vigyáz a kisfiúra, de nem ér rá mindig. Peach nemigen beszél angolul, ezért a társnője meséli el a történetét: Peach szerelembe esett egy faranggal, egy Thaiföldön élő holland férfival. Peach akkor vidéken élt, szülei földművesek. A farang megkérte a kezét, fizetett is Peach családjának, és végül megtartották az esküvőt. A farang beköltöztette Peachet bangkoki apartmanjába, és egy-két évig boldogok voltak. Peach egész jól beszélt már hollandul, a gyerek is kétnyelvű volt. Aztán egy nap a férje egy fiatal thai lánnyal érkezett haza, és közölte: mostantól ez a lány is velük fog élni.

Peach, akit addig kenyérre lehetett kenni, felháborodott, és egyszerűen kitétte a lakásból a másik lányt. Utána volt még egy „békülő útja” a férjével, ami egészen Amszterdamig vezetett, csak hogy a férje nem volt hajlandó meleg ruhát venni neki, ott fagyoskodott a gyerekekkel egy szál pulóverben, úgyhogy amint hazaértek, Peach elköltözött. Többször feljelentették egymást, elcsattant néhány pofon is, és most a rendőrségen van az ügyük. A férj azóta is együtt él a másik lánnyal, aki állítólag éppen gyereket vár tőle. Peach az egyik idősebb barátnőjénél lakik a gyerekekkel, és most ebben a bárban dolgozik, hogy legyen miből eltartania a fiát. Pénzt nem lát a férjétől, és válni akar. Nem azzal foglalkozik, hogy mi lesz velük holnap vagy holnapután – a gyerek ma éhes, a mai napot kell túlélni. Talán majd elmegy masszázst tanulni, ha össze tud spórolni egy kis pénzt, mondja, és akkor masszázsszalonban fog dolgozni.

Ami közös a lányokban: mosolyognak. Magukon, a férfiakon, a világon. És nem a holnapot várják, hanem a márt akarják minél jobban megélni (átvésszelni, túlélni, bár ezt csak én teszem hozzá).

Sehogy sem fér a fejembe, hogyan mernek a férfiak elmenni ezekkel a lányokkal.

A statisztikák szerint a thai prostituáltak között sok a HIV-fertőzött, annak ellenére, hogy már több évtizede buzdítják őket óvszerhasználatra: egyes adatok azt mutatják, hogy legalább húsz százalékuk HIV-pozitív, de lehet, hogy ennél is többen hordozzák a fertőzést, és legalább tíz százalékuk szifilisz, tehát a fertőzés kockázata meglehetősen nagy, főleg óvszerhasználat nélkül. Bár a lányok, akikkel beszéltem, határozottan állították, hogy óvszer nélkül soha, azért mindig kiderült, hogy persze „vannak kivételek”. Ha a férfi ragaszkodik hozzá, hogy óvszer nélkül közösüljenek (bár ezt elég nehezen tudom elképzelni, ismerve a thai fertőzöttségi arányt), és hajlandó többet fizetni, akkor a lányok is „meginognak”. Legalábbis némelyikük. Egy ilyen röpké kalandnak azonban nagyon súlyos ára lehet.

A szexbemutatók csúcsa a pingpongshow, ezekből vannak „turistalehúzószak”, ahol igyekeznek minél több pénzt legombolni a vendégekről, és olyanok is, ahol csak a belépődíjat kell kifizetni, de annak persze megkérik az árát. Sitnoy már régebben elvitt egy ilyen show-t megnézni, és most a látogatóba érkezett barátokkal ugyanoda megyünk. Egy sötét kapualj előtt várakoznak a taxisofőrök, szinte rejtve marad a bejárat az idegen előtt – csak aki ismerős itt, az tudja, mi rejtőzik mögötte, hogyan lehet bejutni.

Az ezer baht belépődíj kifizetése után kinyílik előttünk egy titkos ajtó. Az előtérből sötét, fülledt helyiségbe lépünk, három széksor vesz körül egy pódiumot, ahol a fellépő lányok éppen pingponglabdákat lönek ki a hüvelyükből. Utánuk molett, unott arcú lány lép a pódiumra, lufikkal a kezében. Lehúzza és az egyik combjára csomózza a tangáját, majd felmutat egy csövet, és egy maréknyi, a dartshoz használatoshoz hasonlító nyílveaszt. Hanyatt fekszik a színpadon, hüvelyébe helyezi a csövet, belecsúsztat egy nyilat, egy másik lány pedig feltart egy lufit. A lány céloz a hüvelyével – és beletalál a luftballonba, amely hangos csattanással kipukkad. Azt hallottam valakitől, bár meglehet, hogy csak városi legenda: pár éve véletlenül kilőtték egy német turista szemét show közben, és a biztosító nem volt hajlandó kártérítést fizetni, mondván, ez a baleset „nem tartozik a kockázati események körébe”. Miután kipukkant az összes lufi, egy gyönyörű, magas lány lép a színpadra, többméternyi virágfüzért varázsol elő zenére a vaginájából, majd gondol egyet, és odanyújtja a füzért az egyik első sorban ülő férfinak. A férfi óvatosan megérinti, a felesége pedig undorodva elhúzza a férje kezét a füzérről. A thai lány megismétli a mutatványt pengéfüzérrel is, persze megússza sérülés nélkül, mint ahogyan az a kolléganője is, aki egy kólásüveg kupakját pattintja le. Hogy mivel? Legyen elég annyi, hogy a kezét és a fogát nem használja. Következik az este és a show csúcspontja, ha nem is a szó teljes értelmében. Egy thai férfi, inas, magas, és egy vékony, formás, hosszú hajú thai nő lép a színpadra, és nemi aktusra kerül sor. Nem csak imitálják, a férfi meztelenül áll a dobogón, és izmos karjával ölében tartja a nőt, aztán artistákat megszegyenítő pózokban is bemutatják a tudásukat. A végén, nem viccelek, a férfi kézen áll, és lábát a két rúdra kulcsolva teszi magáévá a nőt. Döbönt nevetés hallatszik a közönség soraiból. Lány zene szól közben, minden szék foglalt, a külföldiek elképedve figyelik az ölekezésbe artistashow elemeit vegyítő párt.

Sok szó esik a szexshow-k kapcsán arról, hogy a thai nők – állítólag – már gyerekkoruktól edzik-erősítik a hüvelyizmaikat, ezért – megint csak állítólag – a szexben is „csodákra képesek”. Fogalmam sincs, hogy ebből mi az igazság. Amikor a Soy

Cowboyban, az egyik „piros lámpás utcában” beszélgettem egy madámmal, ő azt mondta, hogy a thai lányok nem a hüvelyizmaik miatt vonzzák annyira az egzotikumra vágyó férfiakat, hanem mert olyasmit is megkapnak tőlük, amit a nyugati nőktől nem mindig. Alázatot, kedvességet, csodálatot. Mindazt, ami erősítheti az önbizalmukat. A madám azt mondta, hogy a lányok közül többnek (thai) férje is van, némelyiknek gyereke is, de aki egyedülálló, gyakran az is hazaküldi a keresete egy részét a rászoruló családtagjainak. A legtöbben szerinte vidékről, szegény falvakból érkeznek. És néhányan, ha kiüregszenek, vagy összegyűjtenek valamennyi pénzt, vissza is mennek oda, ahonnan jöttek. Több lányt állandó külföldi kliens(ek) támogat(nak) anyagilag, és amikor a farang megérkezik a néhány hetes nyaralásra, akkor azt az időt a lány vele tölti. Azt is mondta a madám, hogy lehet nemet is mondani, ha valakivel nagyon nem akar elmenni egy lány, de ez nemigen szokás – a pénz nagy úr. De persze sok lány abban reménykedik, hogy jön majd egy jóképű külföldi férfi, aki hazaviszi őket feleségnek...

Egy olasz pártól hallottam, hogy a barátjuk beleszeretett egy thai örömlányba, és nem akar hazamenni. Már átfoglaltatta a jegyét egy másik időpontra, de akkor sem utazott haza. Pedig otthon várja a barátnője, de mintha átmosták volna a férfi agyát. Én csak azért nem döbbenek meg a történeten, mert hallottam már hasonló esetről. Egy üzleti úton lévő magyar férfi a kollégáival ment el egy bangkoki bárba. Magával vitt éjszakára egy lányt, és másnap reggel közölte a kollégáival, hogy nem megy haza. Nem érdekli, hogy családja van, mondta – ez szerelem. És Bangkokban maradt. Néhány hét elteltével kiutazott érte két barátja, és állítólag meglehetősen kalandos volt a hazaútjuk: mivel a férfi még akkor sem akart visszatérni a saját életébe (persze megkérdezhetjük, hogy melyik is volt a saját élete), begyógyszerezett, leszedált állapotban tudták csak hazahozni őt. A fergeteges szerelmi álomból tulajdonképpen csak Budapesten ébredt fel, és hirtelen ráeszmélt a valóságra, arra, hogy elvesztett magából egy darabot. Van még egy másik történet is, amit itt Bangkokban hallottam egy magyar házaspártól. Ők már sok-sok éve kint élnek, a férfi régebben egy európai cég kirendeltjeként dolgozott Bangkokban. Ennél a cégnél volt alkalmazásban – nevezzük így – Károly is, aki szintén egy thai örömlány mellett találta meg élete értelmét. Károly elvált volt, és addig senki sem akadt ki a dolgon, amíg a munkája Bangkokhoz kötötte. Azonban hazarendelték – és ő maradt. Akkoriban már gyógyszereken és drogokon élt, és a végén már az élettársa tartotta el. A lány azért dolgozott, hogy a lecsúszott farangot életben tartsa. Végül a cég dolgozói és barátok adták össze a férfi repülőjegyének az árát. Amikor hazahozták, már nagyon beteg volt, összeszedett egy csomó fertőzést, hiszen részben az utcán élt, legyengült az immunrendszere. Hónapokat töltött kórházban, de az életkedve sosem tért vissza.

A Bangkokban élő magyar házaspár több olyan honfitársunkkal találkozott, akik hirtelen felindulásból házasságot akartak kötni az alig néhány napja (hete) megismert thai prostituálttal. Az is megesik, hogy a kapcsolat életképesnek és tartósnak bizonyul. Ez az igazi happy end: a szegény lány, a thai Hamupipőke története, akibe beleszeret a fehér bőrű, európai herceg, és boldogan- élnek...

Persze a történet nem mindig ilyen kerek. Hiszen a csinos, nőies külső olykor férfit takar...

*

Egy korábbi bangkoki tartózkodásom során figyeltem fel egy fiatal ausztrál lányra, aki pulóverben ült a kánikulában az árnyékban, és nagyon nehezen, óvatosan mozgott. Vele volt egy idősebb nő, akinek ragtapaszok borították az arcát a fülénél, a homlokánál és az álla alatt. Szóba elegyedtünk, és anya meg lánya hamar megnyíltak előttem. A lánynak mellplasztikája volt, implantátumot ültettek be neki, anyjának pedig felvarrták az arcát. Akkor még azt gondoltam, hogy csakis valamelyik csilli-villi kórház jól felszerelt plasztikai sebészetén történhetett a beavatkozás, de a fejüket rázták: egy kis magánklinikán operálták őket. Mindkettejüket az előző nap. A műtét másnapját már a szállodában tölthették. Elmesélték, hogy bizony másmilyennek képzelték a műtőt, nagyobbak, modernebbnek, de arra már otthon felkészültek, hogy nem ugyanolyan körülményeket tapasztalnak majd – legalábbis így, hogy olcsón meg akarták úszni a beavatkozást –, mint Ausztráliában.

Viszont töredékét fizették az otthoni árnak: a lánynak a mellnagyobbításért implantátummal – akkori árfolyamon – nagyjából négyszázezer forintot kellett fizetnie, anyja arc-, nyakfelvarrása és homlokkifeszítése szintén ennyibe került.

Akkor kezdett érdekelni a téma, és be is gyűjtöttem néhány, a pácienseket magánrendelésen fogadó plasztikai sebész elérhetőségét. Nem a kórházi körülmények között végzett plasztikai műtétekre, hanem a magánrendelőkhöz végzett olcsó beavatkozásokra és kezelésekre voltam kíváncsi. Emlékszem, dr. Patrasinsuntornnál kezdtem, aki már a bemutatkozáskor mondta, hogy szólítsam doktor Patnek, mert ezt a nevet legalább ki tudom ejteni. Már a „klinikáját” is nehezen találtam meg: a városközponttól meglehetősen messze, egy piacon volt, egy tyúk- és egy rántottaárus bódéja között, a szagokból ítélve a szemeteskukák szomszédságában. A hely cseppet sem volt bizalomgerjesztő, de ha már ott voltam, benyitottam. Mondanom sem kell, hogy a rendelőt is egészen másmilyennek képzeltem. A *Kés alatt* sorozat lelkes nézőjeként kicsi, de jól felszerelt, modern rendelőt vártam. Ehelyett a szűk váróban két szakadt műbőr kanapén szorongtak a páciensek, és az unatkozó recepciós lányok egyike éppen sms-t írt, a másik meg körmöt reszelt. A harmadik végül rám mosolygott és közölte, hogy a doktor úr hamarosan megérkezik – a műtőből. A várakozók között volt egy fiatal thai nő, felduzzadt, besárgult orral, aki rögtön elmesélte, hogy két napja plasztikázta doktor Pat: az orrlyukát szűkítette – akkor tudtam meg, hogy Thaiföldön egyáltalán nem „trendi” a nagy orrlyuk; érdekes, én még soha, de tényleg soha nem néztem, hogy kinek mekkora orrlyuka van –, és piszébbre, keskenyebbre faragta az orrát. A nő bizakodó volt: azt magyarázta nekem, hogy az új orrával, a szűk orrlyukával biztosan nagyobb sikere lesz a férfiaknál, és végre megtalálja a párját. A műtétért – átszámítva – kilencvenezer forintot fizetett. És ott ült egy harmincas angol nő is, aki az interneten találta Pat klinikáját, megoperálták, és mostanra rendelte vissza az orvos a zsírleszívás és a mellfelvarrás utáni kontrollra. Azt mondta, mindkét beavatkozás sokkal olcsóbb Bangkokban, még a repülőjeggyel és a szállással együtt is, mint ha Londonban csináltatta volna. Amíg ő lábadozott, a férje a kétéves gyerekükkel strandolt... Emlékszem, amikor megkérdeztem, hogy altatóorvos altatta-e, eltűnődött, majd azt mondta, „lehetséges”. A műtétért és a zsírleszívásért átszámítva körülbelül hatszázezer forintot fizetett, és akkor már – néhány nappal az operáció után – jól érezte magát.

Doktor Pat ötven körül járhatott, és mezítláb mászkált a klinikán, amit kicsit

furcsállottam, de hát az ő klinikája... Elmesélte, hogy ő valójában nem plasztikai, hanem kozmetikai sebész, de csak legyintett, amikor firtatni kezdtem, hogy mi a különbség a kettő között. Elmondta még, hogy húsz éve nyitotta meg a rendelőjét, és bármilyen plasztikai műtétet el tud végezni. Ennek bizonyítására a kezembe nyomta fotóalbumát, ami tele volt a külföldi betegeiről készült, „előtte-utána” fotókkal. Sőt a műtőbe is bevitt, bár belépés előtt „higiéniai okokból” le kellett vennem a cipőmet. Mezítláb viszont bemehettem. És rendesen kiakadtam a látványtól: hát nem a *Kés alatt* hipermodern műtője volt, az biztos, a berendezés néhány kopott irodabútorból állt, neonlámpa helyettesítette a műtőlámpát. Ugyanakkor a nálunk méregdrága szén-dioxid lézer is ott állt a műtőben. Emlékszem, egészen összezavarodtam. Nem is tudtam, mit gondoljak erről az egészről. Pláne, amikor találkoztam az előző nap megműtött ír újságíróval, akin alig látszott már a szemhéjplasztika, a tokaleszívás és az arc- meg nyakfelvarrás utáni szokásos duzzanat. Pat szerint ez a profi műtéti technikájának köszönhető, az ír újságíró pedig elmesélte, hogy előző délután érkezett a gépe, este hatkor a rendelőben volt, hétkor megoperálták, és este Pat már vissza is engedte a szállodába. Úgy tervezte, egy hetet marad még a városban.

Akkor az orvos azt állította, nála nemigen fordul elő szövődmény – különös, mondom én, ez ugyanis nem valószínű –, „de ha mégis, akkor a korrekció ingyenes”. Aztán találkoztam a következő páciensével is, egy ladyboyjal, vagyis egy transzszexuálissal, aki férfitestbe zárva, női lélekkel él. (Sokan vannak ilyenek Thaiföldön, és az egész térségben.) Pat csak a „felső” átalakítását vállalta: már megoperálta a mellét, implantátumot ültetett be neki. Akkor éppen azért jött a páciens, hogy az orvos eltávolítsa az ádámcsutkáját, és kicsit lefaragjon az arccsontjából, hogy nőiesebb legyen. Viszont a legkritikusabb műtétet, a nemi átalakítást (vagyis amikor a férfi nemi szerveket nőivé alakítják) nemigen szokta vállalni doktor Pat, bár az árlistáján rajta van, háromezer dollár az ára. Első találkozásunkkor azt mondta, hogy ez bonyolult és kockázatos műtét, általában elküldi a pácienseit ahhoz az orvoshoz, aki a legjobb ebben.

A legjobbal természetesen én is akartam találkozni, úgyhogy doktor Pat némi gondolkodás után felhívta. Reszelős hang szólalt meg a telefonban, amikor doktor Pat átadta nekem a kagylót.

Akkor hallottam először dr. Thep hangját, és nem gondoltam, hogy a találkozásunk nyomán olyan riport születik majd, amire a *Nők Lapja* olvasói öt évvel később is emlékezni fognak. (Érdekes: csak azokra az írásokra emlékeznek, amelyek nagyon különleges, szélsőséges élethelyzeteket mutatnak be...)

Dr. Thep a Pratunam piacon rendel, vagyis ott van a klinikája. Természetesen most is meglátogatom. Visszatérő vendég vagyok, minden ittlétemkor benézek hozzá, hogy mennek a dolgok. Hát remekül, azt mondhatom. Dübörög a klinika.

Emlékszem az első találkozásra.

Előtte utána néztem a neten, kicsoda is voltaképpen, mert bár doktor Pat szerint ő a legrutinosebb a nem-áta-lakító műtétekben, de az olvasott cikkek és blogbe-jegyzések szerint nincs is engedélye, sem plasztikai, sem kozmetikai sebész szakvizsgája, csak egy két hónapos kurzust végzett el New Yorkban, mégis övé az egyik legnagyobb praxis Thaiföldön. És hát arra is emlékszem, hogy akkor, első alkalommal is

elámultam dr. Thep rendelőjébe érve, nemcsak azért, mert a piac egyik büdös, nem túl tiszta részén van, hanem mert a váróban egy zavaros vizű akváriumban kutyafejű hal úszkált, a polcokon füstölők között antibiotikus dobozok sorakoztak, vallási csecsebecsékkel körülvéve. Kata barátnőmmel érkeztünk, aki már az első pillanatban sarkon akart fordulni, húzott volna kifelé, és nagyon megkért, hogy ne érjünk hozzá semmihez. De dr. Thep még azelőtt megjelent, hogy kísértünk volna, ő is a műtőből jött, utcai ruhában és – természetesen – mezítláb. Egy nagy adag levest hozatott magának a piacról nejlonzacs-kóban, és evés közben magyarázta el, hogy húsz éve praktizál itt, több száz nemátalakító műtétet, több mint háromezer mellimplantációt végzett, és szerénytelenül hozzátette, hogy mindegyik szépségsebészeti beavatkozásban hatalmas rutinja van.

– Nem ülhetünk le – suttogta Kata, amikor az orvos bevezetett a szobájába, és megláttuk a szakadt kárpitozású fotelokat, a kitüremkedő szivacsot, a polcon a szakirodalmat, a poros nőgyógyászati kézikönyvet, az urológiai szakkönyveket – és mindezek tetején a golflexikont. Kábé úgy nézett ki a szoba, mintha húsz éve egyszer sem takarították volna ki. Kata azt sem engedte, hogy megigyuk a felkínált kávé és vizet. Akkor csúszott ki a számon a kérdés:

– Van plasztikai sebészeti szakvizsgálója, orvosi diplomája?

Na ilyen kérdést Magyarországon biztosan nem mertem volna feltenni, de a doki jól szórakozott rajtam, és elém hajított két, thai nyelven írt, bekeretezett papírt. Nézegettem, persze egyetlen árva szót sem értettem a szövegből. Erre megkönyörült rajtam, és elmondta: fül-orr-gégész szakvizsgálója van. Nagyot néztem, de hozzátette: letett egy kozmetikai sebészeti szakvizsgát is. Mintha olvasott volna a gondolataimban, elkezdte magyarázni, hogy sokaknak szúrja a szemét a működé-se, mert olcsón dolgozik, és a külföldi pácienseknek sem számít fel felárat.

– Egymásnak adják a kilincset a kliensek, mivel a legjobb reklám az elégedett páciens! – közölte. Ezt én is így gondoltam, de azért nem igazán sikerült elosztatnia a kételyeimet. Például rákérdeztem, dolgozik-e altatóorvos is nála. Lazán rávágta, hogy nem, de fölösleges is lenne, mivel minden műtétet helyi érzéstelenítésben végez. Nála nincs altatás...

A genitális nemi átalakítást akkor, amikor megismerkedtem vele, ezerhatszázötven dollárért végezte, most huszonöt dollárral drágábban – ezzel igazán lenyomja az árakat, hiszen talán ő a legolcsóbb Bangkokban.

– Ráadásul mindössze másfél óra alatt nőivé alakítom a férfi nemi szerveket, és a műtét alatt akár kólát is ihat a páciens – mesélte, de én akkor már biztosra vettem, hogy egy órával van dolgom, és tuti, hogy senki sem fekszik a szikéje alá. Valószínűleg ismét olvasott a gondolataimban, mert azt mondta:

– Tudja, mit? Jöjjön be egy ilyen műtétre. Nézze végig, és azután ítélkezzen! Látom, hogy nem hisz nekem. Engem ez nem érdekel különösebben, de azt gondolom, itt az idő, hogy lerántsuk a leplet arról, miért is ilyen drágák a világon mindenütt a szépségsebészeti beavatkozások. Mert ezt én sem értem. Jöjjön be, nézzen meg néhány műtétet, beszélgesse előtte, közben, utána a páciensekkel, és meg fogja látni, hogy elég egy ügyes kezű sebész, a rutin meg a szükséges felszerelés... Szóval... mikor operáljak át valakit?

Összenéztünk Katával. Uhh, ez a pasi vagy tényleg totál őrült, vagy nagyon tud valamit, futott át a fejemen. Végül kiböktük, hogy nekünk csütörtök reggel kilenc óra lenne a legalkalmasabb.

Utána sokat beszélgettünk róla a barátnőmmel, hogy vajon normális-e dr. Thep, orvos-e egyáltalán, és mi vár majd ránk csütörtökön. Kata szerda estére azzal a rémmesébe illő teóriával állt elő, hogy ez az egész valószínűleg átverés, és ha dr. Thep tényleg operál, akkor valószínűleg szervekkel kereskedik, és okosabban tesszük, ha nem megyünk vissza, mert a végén még megszabadít minket a vesénktől.

Aztán mégis visszamentünk. Csütörtök reggel kilenckor még csak mi voltunk a rendelőben, a nemátalakításra bejelentkezett páciens késett. Dr. Thep szerint „dolga van”. Nahát. Ekkor megkérdeztem, nem úgy szokott-e lenni, hogy a páciens már előző nap befekszik, hogy időben meglegyen az összes lelete? Az orvos csodálkozva nézett rám, vajon miféle leletekről beszélek.

– Ide egészséges emberek jönnek, legalábbis azt feltételezem – mondta. – Aki nem egészséges, az előbb gyógyuljon meg, és utána akarjon plasztikai műtétet. Úgyhogy én nem kérek leleteket meg ilyesmit. Ugye, maga sem ellenőrzi minden biciklizés előtt a kerekén a gumit? Na látja. Hát így vagyok ezzel én is. Az egyetlen feltétel, hogy a műtét előtt hat órával már nem ehet és nem ihat a páciens. A saját érdeke, hogy ezt betartsa.

Természetesen „nála sem fordul elő komplikáció”, de ha mégis, akkor ingyen végzi a korrekciót. Még HIV-tesztet sem kér, a magyarázata szerint ha a HIV-pozitív páciens nem operálná meg, az diszkrimináció lenne, és bevonhatnák emiatt az engedélyét. Ezért inkább fokozottan ügyel a higiéniára, és védi mind magát, mind a pácienseit műtét közben, például dupla vagy akár tripla kesztyűt visel. Azt egyenesen felháborítónak találta, hogy sok klinikán felárral hajlandók csak megoperálni a HIV-pozitív pácienseket, de még jobban kijött a sodrából, amikor arról beszélt, hogy egyes orvosok kórházi háttérrel, gyakorlatilag a költségek nagy részét megspórolva végzik a szépségműtéteket, miközben neki minden költséget állnia kell, és mégis olcsóbban ki tudja hozni az operációkat.

Aztán itett, mehetünk, ha műtétet akarunk nézni. Felóvakodtunk a szűk lépcsőn a „sterilizálóig”, én megálltam az ajtóban, vártam, hogy megkapjam a műtőruhát.

– Nem kell beöltöznie, ez csak két hereeltávolítás – legyintett. – Csak a cipőjét cserélje le... erre a papucsra – mutatott egy koszlott strandpapucsra. Kata morgott valamit, hogy mi lesz, ha lábgombát kapunk, én közben azon csodálkoztam, hogy dr. Thep civilben ment be a műtőbe, csak egy egyszer használatos maszkot és sebészkesztyűt húzott. Beléptünk utána, és én csak bámultam. Csillogó-villogó, csupa csempe, steril műtőt képzeltem el, bár a dr. Pat klinikáján tett látogatás után illett volna felülbírálnom az elképzeléseimet... A műtőben linóleum borította a padlót, neoncső adta a világítást, a különböző színű frottírtörülközőkből szabott törülközők egy vitrinben sorakoztak, a falakon plakátok, a bútorok furnérlemezből... Két helyiség nyílt egymásba, mindkét műtőasztalon feküdt egy-egy páciens – két fiatal, akiket láttam a váróban, amikor megérkeztek egyikük édesanyjával. Akkor fogtam csak fel, amit dr. Thep mondott. Hereeltávolítás. A két fiatal egyelőre csak a legolcsóbb, első lépést tudta megfizetni a nővé válás útján: a hereeltávolítást. Infúzió csöpögött beléjük, szemük leragasztva, de ébren voltak.

Dr. Thep gyorsan és biztos kézzel adta be az érzéstelenítőinjekció-sorozatot az első páciens ágyékába. Egy-két metszés, kézzel leválasztotta az ondóvezetékét, és egy szempillantás alatt eltávolította a heréket. Már varrt is, és következett a másik műtő, a másik pácienssel.

– Ez nem tartott sokáig – mondtam, amikor visszatértünk a rendelőbe.

– Miért tartott volna sokáig? – vont a vállát, majd kíváncsian a szemembe nézett. – Maga még sosem herélt ki kutyát? Vagy disznót?

Durva feltételezés. Megráztam a fejem, és Rumli kutyámra gondoltam...

– Még csak egy kakast sem? – nézett rám szánakozva az orvos. Szégyenkezve ingattam a fejem. Valahogy az az érzésem támadt, hogy a nemleges válasz itt rossz pontot jelent. – Pedig nem nagy ügy. Egy férfit sem olyan bonyolult megszabadítani a heréitől, egyszerű a technika. Ezért csak százhuszonöt dollárt kérek érte. Másutt ezerötszázért vagy még többért végzik...

– Vajon miért jó ezeknek a fiúknak ez a műtét? Mi lesz velük azután?

– Én nem kérdezősködöm. Ma láttam őket először, nem jelentkeztek be... – közölte, és én meghökkenve hallgattam. Be sem jelentkeztek? Csak úgy beestek az utcáról, hogy távolítsa el a heréjüket? – Ez most amolyan átmeneti állapot. Már nem férfiak, de még nem is nők...

– És a szex? Az orgazmus? Mi lesz most velük?

– A szex az agyban kezdődik – felelte. – A gyönyörhöz kell a szerelem, és kell az agy.

Fél tizenegy körül újabb páciensek érkeztek. Egy holland nő, aki szemhéjplasztikára jött, és egy ausztrál lány, aki nagyobb melleket akart. Mindketten az árai miatt választották doktor Thepet. (A szemhéjplasztika nyolcezer bahtba, vagyis negyvennyolcezer[!] forintba kerül, a mellnagyobbítás szilikonimplantátummal pedig negyvenötezer bahtba, átszámítva nagyjából kétszázhetvenezer forintba.) A holland nő készségesen elmagyarázta nekem, hogy egyik otthoni ismerősét már megoperálta az orvos, és nagyon jól sikerült a műtét. Ez az ismerős arra is felkészítette, hogy ne európai színvonalú műtőt várjon, úgyhogy nem lepődött meg semmin sem.

Mindketten megengedték, hogy bemenjek a műtétjükre. A szemhéjlifting gyorsan kész lett, és a nőt már vitték is a lábadozóba, utána következett a mellnagyobbítás. Doktor Thep egy szempillantás alatt beadta az érzéstelenítőt, majd megejtette a pár centis bemetszést – és már elő is került a hosszú eszköz, amivel berakta és beigazította az implantátumot... Mire feleszméltem, vékony csík jelezte a finom varrásvonalat, a lány új keblei szimmetrikusak, gyönyörűen álltak, és vitték őt is a lábadozóba. Még fél tizenkettőt sem ütött az óra. Egyik ámulatból a másikba estem. Nem vettem volna mérget rá, hogy steril a műtő, de az orvos többnyire egyszerűhasználatos eszközöket használt, szemmel láthatóan biztos keze volt és gyorsan dolgozott. Talán mondhatom: élvezet volt nézni. Persze hosszú távú eredményről nem tudok beszámolni, azt sem tudom, hogy fellépett-e szövődmény, de az biztos, hogy engem, a laikust meggyőzött, legalábbis arról, hogy ügyes keze van.

Háromnegyed tizenkettőkor kísértált a lábadozóba a két újdonsült „lány”, frissen sminkelve, mosolygósan. Óvatosan ültek le, az asszisztensnő átlátszó nejlonzacskóban mindkettejüknek odaadta az eltávolított heréket. (Jeszusom, jeszusom, jeszusom,

csak ezt bírtam ismételtetni magamban, miközben a zacskókra tapadt a pillantásom. Hát ez hogy lehet? Megkapják az eltávolított szerveiket?!) A fiatalok közben meséltek, tizenhét évesek, barátok (barátnők?), gyerekkoruk óta lánynak érzik magukat, s most végre összegyűlt annyi pénzük, hogy az első lépést megtegyék az átalakulás útján. Mindketten szépségszalokban dolgoznak, remélik, hamarosan lesz pénzük a teljes átalakításra és a mellnagyobbításra is. Az édesanya mindehhez mosolygott: örült, hiszen boldognak látja a gyerekét. Egyébként még van két fia, és hozzátette, hogy „ők igazi férfiak”.

Láttam még néhány műtétet, de az az operáció, amelyet doktor Thep meg akart nekem mutatni: a nem-átalakító műtét még váratott magára. Ugyanis a páciens már több órát késett, és egyre biztosabb voltam benne, hogy el sem jön. Vagy csupán az orvos fantáziájában létezik...

Aztán mégis megérkezett. Wawa karcsú volt és dekoratív, és majdnem elhittem, hogy született nő. Vagyis ha nem itt találkozunk, akkor valószínűleg fel sem merül bennem, hogy korábban férfitestbe zárva élt. Elmesélte, azért késett majdnem öt órát a megbeszélte műtétről, mert még beugrott a munkahelyére, egy pattayai bárba, hogy elbúcsúzzon a szerelmétől, hiszen amikor legközelebb találkoznak, már igazi nő lesz. Wawa egyébként két évvel korábban már átesett a mellnagyobbító műtéten, egy évre rá levéstek, lecsiszoltak egy kicsit az alsó állcsontjából és a homlokából, hogy nőiesek legyenek a vonásai. Az ádámcsutkája nem ugrott ki – ahogy ő fogalmaz: szerencsére –, ezért neki – sok transzszexuál-lissal ellentétben – nem kellett megoperáltatnia, hogy ne legyen férfias a nyaka.

– A lelkemben én mindig nő voltam – mesélte, és többször elmondta, mennyire csodálatos érzés, hogy most már tényleg, valóban nő lesz. Éveken át női hormonkészítményeket szedett, és most „végre eljön a felszabadulás pillanata”. Évekig spórolt erre a napra, évekig gyűjtögette a pénzt, mire összejött a hatvanötezer baht, a műtét ára. Wawa teljes sminkben indult a műtőbe, boldog várakozással eltelve, kicsit pityeregve, de nem félelmében, hanem örömeiben.

– Thaiföldön szinte bármilyen gyógyszer recept nélkül megvásárolható – magyarázta doktor Thep. – Ezek az emberek már fiatal koruktól egymásnak adják a tippeket, miféle női hormon-készítményt szedjenek.

Felmentem Katával és Theppel a vizsgálóba. Középen egy vizsgálóasztal áll, az ablak alatt pedig mosógép és centrifuga – itt mossák a műtéthez használt törülközőket.

A helyiségben egy nő ácsorgott. Már nő. Napra pontosan két hete.

– Tizenhét napja operált meg doktor Thep – mesélte büszkén, és beleegyezett, hogy ott legyünk a „beavatásán”. Már egyáltalán nem voltak fájdalmai, és boldog volt, hogy új hüvelyét használatba veheti. Gyorsan levette a fehérneműjét, és lazán szétvetett lábbal felfeküdt az asztalra. Én pedig néztem, és nem akartam elhinni: két hete még férfi volt? Most ugyanis a külső nemi szerve alapján egyértelmű volt nő mivolta: látszólag minden stimmelt, még a kisajkak is... Halványan látszódott még a varratok vékony nyoma a „nagyajkak” körül.

– Ezt most óvatosan becsúsztatja a hüvelyébe – mondta az orvos, és egy hosszú, vibrátorszerű rudat adott a nő kezébe. A rúd jó mélyen eltűnt. A nő boldogan

mosolyogva kihúzta a vibrátort, én pedig arra gondoltam: ha az átalakítás itt így megy, ilyen nagyüzemi és profi módon, akkor bizony a szexturisták egy része úgy kap magának „született” férfit, hogy közben igazi nőnek hiszi...

Az orvos megismételtette a pácienssel a műveletet, a lány most már nem volt olyan óvatos, felszabadultan mosolygott, aztán elmesélte, hogy gyerekkora óta lánynak érezte magát, sosem hordott fiúruhát. Harmincéves koráig várt ezzel a végső műtéttel, mert össze kellett spórolnia rá a pénzt, éveken át nőihormon-pirulákat szedett. Tíz évvel korábban kapott mellimplantátumot, kivették az ádámcsutkáját, és megplasztikázták az arcát. (...) Énekesnőként dolgozott, a szerelme egy thai férfi volt, aki olyannak szerette őt, amilyen volt, nem akarta, hogy alul is átoperáltassa magát. Ő mégis eljött, mert – ahogy fogalmazott – szüksége volt rá, hogy ízig-vérig nőnek érezhesse magát, és „nőként” szeretkezhesen a párjával.

A műtő felé menet az orvos elmondta, hogy a műtét során figyel arra, hogy az idegvégződésekkkel ellátott területeket „befordítsa” az általa kialakított hüvelybe, ily módon az átoperáltak elméletileg képesek a hüvelyi szexuális gyönyör átélésére. De azután újra megemlítette, hogy szerinte az orgazmus amúgy is az agyban dől el.

Megkérdeztem, büszke-e arra, hogy ilyen tökéletes külső női nemi szerveket „szab” a férfiaknak, és hogy egymásnak ajánlják a páciensek? Legyintett, unja már ezt az egészet. Megesik, hogy heti három-négy nemi átalakító műtétet is végez, nem jelent már számára nagy kihívást.

– Nőt is át tud operálni férfivá?

– Nőt férfivá operálni kockázatos vállalkozás, nincs arányban a heroikus munka az eredménnyel. Ugyanis hiába operálnék bármiféle péniszt egy női testre, az képtelen lenne betölteni a funkcióját. Akkor meg minek? Talán a szervátültetés lehetne a megoldás – tűnődött.

Ez előtt a műtét előtt már be kellett öltöznünk (nem úgy, mint a hereeltávolításnál): a szakadt strandpapucs mellé maszkot és sapkát kínált doktor Thep. Ő maga az utcai ruhájára egyszer használatos köpenyt vett, maszkot, sapkát, kesztyűt húzott.

Wawa már a műtőasztalon feküdt, infúzió csepegett belé, szemét leragasztották. Két műtősnő segítette a sebész munkáját, a harmadik bent lévő utcai öltözékben leült Wawa fejéhez, hogy szóval tartsa. Wawa vérnyomását és pulzusát folyamatosan kontrollálták. Wawa egyébként ébren volt, helyi érzéstelenítésben operálták, hiszen doktor Thep csak akkor hív aneszteziológust, ha valaki (például egy külföldi páciens) mindenáron ragaszkodik az altatáshoz.

– Másfél óra, nézi az időt? – nézett rám az orvos, és a faliórára mutatott.

– Ráérek – feleltem –, csak nyugodtan. – Nehogy már miattam rekordot akarjon felállítani, és baj történjen, gondoltam.

Doktor Thep beadta az érzéstelenítőinjekció-sorozatot, és már bele is kezdett. Messzire spricceltek a testnedvek, már bántam, hogy nem kértem köpenyt. Kicsit hátrébb léptem, de ha már bevállaltam, maradtam. Kata is bírta, pedig előtte azt bizonygatta, hogy el fog ájulni. Doktor Thep olyan meggyőző magabiztossággal és tempóban dolgozott, hogy a figyelmünk egy pillanatra sem lankadt. Negyedóra alatt eltávolította a heréket és a péniszt, megőrizve a bőrt, utalt rá, hogy ezt majd a műtét

későbbi fázisában felhasználja. Az eltávolított szerveket egy külön tálcára félretették – ezeket Wawa talán megkapja majd „emlékbe”. Ismét felmerült bennem a kérdés, vajon hová kerülnek a veszélyes hulladékok és az emberi szervek, de doktor Thep most szemmel láthatóan nem volt beszédes kedvében, csak az asszisztenseivel váltott néhány szót. Ők csendben adogatták a kezébe az eszközöket, pontosan tudták, mikor mire van szüksége. Wawa kicsit zihált, a mellette ülő recepciós nyugtatgatta.

Következett a neheze: a női nemi szerv kialakítása. Doktor Thep a kesztyűjére két másikat húzott, így már mindkét kezén három sebészkesztyű volt, és vágni, majd a finomabb munkánál égetni kezdte a szöveteket. Az égett szag hamarosan teljesen betöltötte a műtőt. Én akkorra már végképp elvesztettem a fonalat, nem tudtam követni, hol is tart a beavatkozás... Aztán bekerült a katéter, doktor Thep pedig felállt.

– Jöhet a kóla – mondta.

Hát ezt sem hittem el korábban. Egy szatyorban megérkezett a sarki közértből két doboz kóla: egy Pepsi és egy Coca. Az előbbit Wawa kapta, szívószállal, utóbbit doktor Thep hajtotta fel. Már eltelt egy óra. Feltételeztem, hogy az operáció jól sikerült, mert az asszisztensnők nevetgéltek, a recepciós, aki Wawa mellett üldögélt, felragasztotta a falról le-lehulló plakátot, majd elbóbiskolt, Wawa szeméről pedig lekerült a ragasztás.

– I’m happy! – ismételte el többször, sírva. – Végérvényesen nő leszek... – suttogta, majd megkérdezte tőlem: – Hogy nézek ki... ott?

A seb eltűnt, a külső női nemi szervek látványosan alakultak, az orvos gyorsan, szépen varrt.

– Nagyon szép – feleltem Wawának, aki mámorosan mosolygott.

Pontosan másfél óráig tartott a műtét. Doktor Thep felállt, kilépett a műtőből, Wawát pedig betolták a lábadozóba. Két napig itt marad majd.

Huszonégy órával később látogatóba érkeztünk... Doktor Thepnek vittünk egy üveg whiskyt, nem nagyon értette, miért kapja, de örült neki. A lépcső felé mutatott: menjünk fel, ha Wawát keressük. Egy pici ágyon, egy szűk szobában – amin négy emberrel osztozott – tévét nézett, közben sms-eket írogatott a telefonján. Elmosolyodott, amikor meglátott minket.

– Eléggé fáj – vallotta be. Az infúzió folyamatosan csöpögött még belé, és a vérnyomását is egyfolytában mérték. – De megérte... nő lettem, érted? Százszázalékos nő!

Sírt és nevetett egyszerre, közben a telefonját babrálta, sms-eket írt és fogadott, beszélt valakivel, és mindvégig mámorosan mosolygott. Amikor kifelé mentünk, doktor Thep megkérdezte, elhiszem-e már, hogy nem olyan nagy dolog ez az egész, ha egy sebésznek ügyes a keze, és megvan az alapfelszerelése. Nem válaszoltam, mert fogalmam sem volt, mit feleljek.

Hát ez a múlt, a „közös múltunk”, azóta egyszer már le is filmeztem doktor Thep egyik nemi átalakító műtétjét. Jól megy a praxisa, jobban már nem is mehetne, de azért mindig eljátssza, hogy neheztel, amiért a cikkek nyomán nem tódulnak hozzá a magyar betegek, én pedig mindig elmondom, hogy azért, mert itt „mások a higiéniai körülmények”. Most is mezítláb van, úgy látszik, a kis thai kozmetikai sebészeti

rendelőikben ez a divat, és megkérdezi, akarok-e újra műtétet nézni. Nevetek, és azt felelem, nem az a hobbim, hogy operációkat nézzek, csak beugrottam, hogy megtudjam, mi van vele, de látom, hogy jól megy a praxis. Bólogat, már általában naponta végez egy nemi átalakító műtétet, de van, hogy többet is, és más műtétekre is sok a jelentkező. Pedig nem sokat költött a rendelő felújítására, akarom mondani, de inkább hallgatok.

Azt meséli, legújabbán már japán páciensek is vannak, pedig ők eléggé finnyásak. Babaarcot szeretnének, kerek, csodálkozó szemet, telt ajkakat. Inkább fiatalok, mint idősek. Kérdezem, hogy ezt is tudja? Szemformát átalakítani, babaarcot szobrászkodni? Talányosan, de önérzetesen mosolyog. Hát persze hogy tudja, olvasom ki a mosolyából.

Aztán elbúcsúzom. A váró megtelt, még sokan vannak beosztva mára. Reggeltől késő estig operál, kikapcsolódásként golfozik néha, és az interneten „utazik”, fotókat nézeget távoli tájakról, de nem vágyik el sehová. Ez az ő otthona, ez a munkája, még ha időnként unja is egy kicsit az egészet.

*

– Fáj? – kérdezem. Lai grimaszol, ahogy a kezét masszí-rozgatja.
– Fáradt – mosolyog. – Ma jó napom volt, de elfáradt a kezem.
– Elmenjek?
– Dehogy. Maradj. Mindjárt jó lesz. Ma már te vagy a hetedik. Az lassan hét óra, kicsit elfáradt a kezem.

Lai előveszi a kencéit, tisztára mosott lábamról letekeri a forró törülközőt, és egy apró rituálét elvégezve (arca előtt összetett kézzel meghajol egy Buddha-szobor felé, ez a wai, ami náluk üdvözlést, de a hálaadás egyik formáját is jelenti) bekeni a lábamat a sárga masszázskrémrel, és nekilát a masszázsnak. A lábmasszázsra mostanában nagyobb az igény, mint a hagyományos thai masszázásra, mondja, pedig azt is szívesen csinálja, jó érzés, amikor kioldja valakiből a feszültséget, a görcsöket, és a korábban fájdalmas, feszülő izmok ellazulnak.

Lai kezét nagyon szeretem, nincs is messze a szalon a szállásunktól, ez persze előny, de nem szabad csak a hely alapján dönteni. Vannak szalonok, ahol nagyon profi szolgáltatást nyújtanak, másutt csapnivaló mind a láb-, mind a testmasszázs, nyilván a masszörtől is függ. Ebben a szalonban (egyébként magyar viszonylatban nemigen nevezhetnék szalonnak) csak olyan masszörök dolgozhatnak, akik legalább az alapokat elsajátították.

Egyébként ez is olyan sztereotípiá, ami világszerte megdőlni látszik: nevezetesen, hogy a thai masszáz = szexmasszázs. Nem mondom, hogy nincsenek olyan masszázsszalonok, amelyekben szexuális szolgáltatásokat kínálnak: ezek előtt a sötét kis zugokból álló helyiségek előtt azonban szemmel láthatóan nem „tipikus” thai masszörök ücsörögnek, nem nehéz felismerni, hogy ezek a lányok bizony elsősorban „happy end masszázásra” szakosodtak. A tradicionális thai masszáz ellenben a hatha jógára, az akupresszúrára és a reflexológiára épül, és több mint kétezer éves múltra tekint vissza. Állítólag egy indiai gyógyító ember találta ki az alapjait. Az ősi thai masszáz szabályai kőbe vannak vésve, méghozzá a szó szoros értelmében, hiszen ez a kő ma is látható Bangkokban, a Wat Pho-templomban. Egyébként nem véletlen, hogy éppen itt született meg ez a fajta masszáz, hiszen az egész nap a rizsföldeken dolgozó, fáradt embereknek már annak idején is szükségük volt egy kis felfrissülésre és gyógyító érintésre. Az egyik thaimasszázs-szalonban azt olvastam, hogy eredetileg a felnőttek a gyerekeiknek tanították meg ezeket a fogásokat, hogy az ő fáradt és görcsös izmaikat ellazítsák a masszázsal. Nyilván ez a tény is közrejátszott abban, hogy elsősorban nyomáson és nem erő kifejtésén alapul ez a technika, és a masszörök a könyöküket, térdüket, de még a talpukat is használják munka közben. Bizonyos pontokat nyomnak, és a nyomással lazítják el a görcsöket, de persze nyújtanak is, néha majd szétszakad az ember teste. A cél az, hogy akadálytalanul áramolhasson az energia az ember testében. A thai masszázshoz ruhát is adnak, olyan pizsamafélét, sosem érnek a bőrhöz közvetlenül, és nem használnak olajat sem.

– Nem fáj? – kérdezi Lai.

Félálomban vagyok, nem, egyáltalán nem fáj, az sem, amikor egy rúddal nyomkod bizonyos pontokat a talpamon és a lábujjaimon. Lai nevet. Most éppen a lábujjkörmeimet fedő színes körömlakkon. Vidám teremtés, és örül, hogy itt dolgozhat, ebben a bangkoki masszázsszalonban. Ehhez el kellett végeznie egy másfél hónapos

tanfolyamot. Szép thai lány, huszonnyolc éves, éppen nincs barátja, és az öt évvel fiatalabb húgával lakik egy kis lakásban a Silom utcában.

Lai szeretne továbbtanulni. Nagy álma, hogy kozmetikumokkal foglalkozzon, esetleg kozmetikus lehessen. Mellette azért néha persze végezné a talpmasszázszt, mert szereti ezt a munkát is. Azt mondja, ha egyszer lánya születik, feltétlenül taníttatni fogja – nézzek csak körül, milyen sokra viszik Thaiföldön azok a nők, akiknek egyetemi diplomájuk van, és jól beszélnek legalább angolul!

Szóval jól elvagyunk Laijal, mígnem egy nap Mirjam közbelép. Megelégteli, hogy mostanában állandóan nyavalygok, mert amióta rákaptam a lépcsőzőgép használatára, szakadatlanul fáj a bal hátsó combizmom. Nem húzódás, nem tudom, mi lehet, de több, mint kellemetlen, kifejezetten fájdalmas, akkor is érzem, amikor semmit sem csinálok, még éjszaka, fekvés közben is hasogat. Mirjam azt mondja, itt az ideje, hogy valamelyik „lánya”, vagyis alkalmazottja kezelésbe vegyen. (Talán már említettem, hogy Mirjamnak szépségszalonja is van, ahol csupa képzett, oktatói diplomával is rendelkező masszőz dolgozik.) Nincs apelláta, Mirjam eldöntötte, hogy ez kell nekem. És el is visz a szalonjába, ami nem az utcáról nyílik, hanem egy új építésű társasház első emeletén van. Ide nemigen lehet beesni az utcáról, be kell jelentkezni. Mirjam azt mondja, sok az állandó külföldi vendégük, az itt élő „expat” közösség, a külföldi cégvezetők közül is sokan járnak hozzájuk masszázusra, de a szépségszalon szolgáltatásait elsősorban jómódú thaiok veszik igénybe. A tágas lakás egyik felét kis szobákra osztották, a másikban a szépségszalon működik. A recepción halk zene szól, és máris jön értem Mirjam „lánya”.

Deecha középkorú, ápolt nő, aki jól beszél angolul.- Talányos mosollyal bevezet egy kis szobába, ahol illatgyertya ég, és az összes berendezés egy tatami, és rajta egy matrac. A recepció is megérkezik, a jelenlétemben húz új lepedőt a matraca, és forró, puha fürdőlepedőt, valamint egy ropogósra keményített, hófehér masszázsrú hát ad a kezembe. A tatamira lerak egy pohár jázminteaát is.

Miután átöltöztem, Deecha belép, de nem ér hozzám. Fekszem a matracon, ő pedig kérdezget. Fáj-e valamim, sportolok-e rendszeresen, járok-e masszíroztatni. Elmondom, hogy csak a combom fáj, de fogalmam sincs, mitől. Tovább faggat.

– Mióta?
– Néhány hete.
– Mi történt, mielőtt fájni kezdett?
– Áttértem egy másik edzőgépre. Lépcsőzőgépre. És egyre többet tapostam – felelem.

– És ebből mire következtetsz? – kérdezi csendesen. Nézek rá csodálkozva, hát mire is. Túlterheltem? Maradnom kellett volna csak a futásnál? Hallgatok. Erre ő is témát vált. Azt tudakolja, mi a munkám, elbeszélget velem arról, hogy miért jöttem Bangkokba, kérdezget az írásról, a könyvekről, a könyveim fogadtatásáról. Arról, hogy hirtelen lett-e a nagy olvasótáborom, vagy lassan. Hogy hány évig voltam „névtelen” újságíró, mire kiléptem az „árnyékból”. Szabályos interjú ez, és meg kell mondanom, remek interjú. Ha nem sejteném, hogy ez is a munkájához tartozik, azt hinném, hogy csak beszélgetni szeretne, ismerkedni egy másik világgal, újfajta kultúrával. Még mindig nem ér hozzám.

– Szóval lassan építkeztél idáig – összegzi az elhangzottakat. – Nem egyik napról

a másakra lettél népszerű regényíró, fokozatosan gyarapodott az olvasótáborod... persze az „eredeti szakmádat”, az újságírást is szereted, de azt a fajtát, amire mostanában kevesebb lehetőséget kapsz. Erről van szó, ugye? – kérdezi. Nem tudom, miért, de hirtelen megérttem, mire akar kilyukadni. És azt is, hogy milyen egyszerű ez. Milyen nagyon egyszerű. Így is el lehet mulasztani a fájdalmat. Hogy megkeressük az okát. És gyakran a lélekben van az az ok. Látja a szememben a felismerést. – Most pedig... talán váltani készülsz.

Bólintok.

Ő is bólint.

Waira emeli a kezét, majd masszírozni kezd. Egy órán keresztül egyetlen szót sem szól hozzám.

Most biztosan mindenki azt várja, hogy lelkendezni fogok, mennyire felszabadító és különleges érzés volt ez a masszázs, amitől egy csapásra elmúlt minden fájdalmam, és utána járás helyett repkedek a föld felett. Hát nem, a masszázs kicsit fájdalmas, de azért jóleső, Deecha hozzám ér vagy a kezével, vagy a lábával, állandó a kontaktus, és én érzem, ahogy a feszültség oldódik az izmaimban. Ennyi. Nem is hiszem, hogy több kell, bár a csoda már megtörtént. Az elején.

Miután Deecha befejezi a nyújtásomat, mutat egy nyújtógyakorlatot, ami egyfajta könnyített jógapóz, és segít „egyensúlyban maradnom”, ezt gyakoroljam minden este, tanácsolja, majd hirtelen fogja a fürdőlepedőt, hosszú hurkára sodorja, és leteríti a hajópadlóra. Rámutat: fekdjek rá hanyatt, úgy, hogy az összesodort törülköző a gerincem és a fejem alatt húzódjon. Ráfekszem. Érzem, ahogy ellazulnak a mellizmaim, ahogy leereszkedik a vállam.

– Így kinyílsz, mint egy virág – mondja halkán. – Nyisd ki magad. Minden jó lesz. Nem kell védekezni. Csináld ezt naponta tíz percig. Feküdj így a törülközőn, és pihenj. Relaxálj – javasolja, majd miután felállok, a kezembe adja a pohár jázminteaát, és azt mondja: – Tudod. Te is tudod. Fáj, amikor fellépsz a lépcsőre és elindulsz, de most már menj fel, menj végig rajta. Majd elmúlik a fájdalom, és jó lesz. Végig tudsz menni rajta.

Mosolyogva utazom a magasvasúton a Nanáig. Ez itt nem szokatlan, a thaiok visszamosolyognak. Egy bárgyú farang, aki vigyorog magában, láttak már ilyet.

Én pedig tudom, hogy Deecha sokkal többet adott nekem, mint amire számítottam. Igaz, hogy a combomat még érzem, de már tudom az okát. Fáj, amikor tovább kell lépni, de már elindultam. Lélekben.

Késő este ülök a szobámban, és a panorámaablak elé húzott fotelből bámulom a várost. Szép lassan elhalványulnak a fények. A lépcsőzésen gondolkodom, meg azon, hogy milyen volt az első napom a *Nők Lapjában*. És az első nagy riportom. Amikor megfenyegetett valaki az egyik – akkori – kaszinóból, mert egy krupié elárult nekem néhány kulisszatitkot a szerencsejátékok világából, és én megírtam... Amikor először hallottam arról, hogy sok meddő nőnek azért nem lehet gyereke, mert nincs saját megtermékenyíthető petesejtje, az adományozásnak pedig rengeteg akadály van... és a cikksorozatomból végül törvénymódosítás született... Amikor leültünk Miklósa Erikával a konyhájában, és három órán keresztül csak beszélgettünk, és úgy éreztük magunkat, mintha régi barátnők lennénk, holott először találkoztunk egy interjú miatt... Amikor az

ózdi romatelepen az a kislány megsimogatta a szoknyámat, és azt mondta, majd neki is lesz ilyen... Amikor találkoztam egy orosz béranyával, aki megsiratta a méhében kihordott és valaki másnak világra hozott gyereket, könnyes szemmel mondta, hogy ez így van rendjén, és örül, hogy a baba jó helyre került... Amikor Szegő Andrással értekezlet után, egy kávé mellett arról beszélgettünk, hogy mi hajtja az embert az írásban, mit akar megtudni a világról, az emberekről és önmagáról... Amikor cikket írtam egy magyar párról, akik három thai kisgyereket fogadtak örökbe, ott ültem a nappalijukban, Budapesten, és a gyerekek boldogan rohagáltak körülöttünk... Amikor... amikor... amikor...

Szép volt.

Elengedem.

Ennyi volt. Nem harcolok újabb nagy riportsorozatokért, meg azért az érzésért, ami már elmúlt.

Elengedem.

Sírok.

De ez megkönnyebbült sírás.

A lépcsőzőgép... a combom... Deecha... Hát milyen egyszerű... ilyen egyszerű.

Elengedem.

Már mosolygok, de még folyik a könnyem.

Hajnali négykor arra ébredek, hogy támadt egy új ötletem. Meg kell írnom egy e-mailt. Most azonnal.

A címzett: Kepets András, Ulpius-ház Könyvkiadó. A kiadóvezetőm, aki annak idején, lassan öt éve beleszeretett a *Bangkok, tranzit* kéziratába. Annyi mindent felépítettünk együtt azóta. Harcolunk is időnként egymással, de nagyon tudunk együtt repülni.

Írok neki egy levelet.

Andris, szeretnék egy kölnit. Karibi nyár lenne a neve, mint a nyári regényem címe. Olyan egzotikus illatot szeretnék, ami mély, mégis lágy és nőies. Ami kézen fog és elvisz egy belső utazásra.

Repüljünk együtt. Tovább.

Éva

Elküldöm a levelet, aztán visszafekszem, és rögtön elalszom.

Másnap talán egy kicsit kevésbé fáj a combom. Vagy csak képzelem?

De már nem izgat. Tudom az okát. Tudom, hogy fájniuk kell. De majd elmúlik.

*

A kölni nagyon jó ötlet. Tetszik. Kezdjük el, nézzünk utána, álmodd meg, milyen legyen.

Repüljünk.

Vigyázz magadra.

Andris

*

Balázs elmegy elefánttúrára. Én már többször voltam ilyenén, maradok Bangkokban, és írok. Balázs egyébként nehezen akarja elhinni, amikor elmesélem, hogy pár éve a rengeteg sávos Rajaprarop Roadon elefántot láttam. Ott sétált, megbénítva szinte az összes sáv forgalmát. De a kiselefántokkal kolduló gazdák látványa is mindennapos volt a városban. A Khao Sanon láttam először a tacepaókat: „Ne etesd a kiselefántot. Nem itt a helye. Ha nem eteted, akkor sem fog éhen halni, csak visszakerül a természetes élőhelyére. Ha eteted, itt marad a nagyvárosi betondzsungelben, ahol rosszul érzi magát.” Azóta nagyot fordult a világ itt is, kitiltották az elefántokkal koldulókat, illetve az elefántokat a nagyvárosból. Volt idő, amikor úgy sétáltam át az új évbe, hogy szilveszter éjjelén náddal etettem egy elefántbébit. Különleges élmény volt, de valahol azt is éreztem, hogy nincs ez így rendben, hogy a szőrös fejű kiselefánt ott ácsorog a Sukhumvit egyik bárterasza előtt, és emberek táskájában kotorászik az ormányával kaja után.

Az elefánt az ország legrégebbi jelképe: négyezer évvel ezelőtt domesztikálták őket, és szervesen kapcsolódnak a thai kultúrához. Még ma is tisztelet övezi őket, hiszen hozzájárultak Thaiföld „felépítéséhez” a fizikai erejükkel: szállításra, építkezéseken használták őket, és sok családban igazi családtagokká váltak. Azonban az elmúlt évszázadban, az őserdők kiirtásával egyrészt a vadelefántok élőhelye jelentősen szűkült, másrészt a házasított elefántok tartása nagyon megrágult. Manapság többnyire szegény családok tartanak elefántot, és az állatoknak sokat kell dolgozniuk gazdáik (és saját) megélhetésükért. Nehéz sors várhat rájuk, ha megöregszenek, és már nem tudnak dolgozni. Több elefántvédő alapítványt és otthont hoztak már létre Thaiföldön, ahol foglalkoztatják a még munkaképes elefántokat, de nem erőnek erejével kényszerítik őket munkára. Pár évvel ezelőtt néhány napot töltöttem egy ayutthayai elefántotthonban, az elefántok mellett. Ez a helyszín jelenik meg egyébként az első e-könyvemben, *Az éjszaka Bangkokban* című novellámban is... Tizenhat évvel ezelőtt egy thai üzletember vásárolt a kislányának egy elefántbébit, Namchokot – ami nemcsak az üzletember családjának életét változtatta meg, hanem a házasított, kiöregedőben lévő elefántok is új esélyt kaptak. A család annyira megkedvelte a kis állatot, hogy a férfi eldöntötte: könnyíteni fog a thai elefántok sorsán, ezért létrehozott egy telepet, és sorra vásárolta fel azokat az állatokat, akik már nem kellettek senkinek, kiöregedtek a munkából vagy nélkülözésben éltek, mert a gazdájuk nem tudta tovább etetni őket. A munkaképeseket befogták elefántfuttatásra, turistákat lovagoltatni, az öreg állatoknak pedig igyekeztek minél jobb körülményeket biztosítani. A telep különösen azóta ismert a külföldiek körében, amióta két nő, a lengyel Ewa és az ausztrál Michelle koordinálja a külföldi önkéntes munkát. Bárki önkéntesnek jelentkezhet a telepre, ahol önbizalomhiányban szenvedő, sok törődést igénylő öreg elefántokkal lehet találkozni, és újszülöttekhez és kiselefántokhoz is közel kerülhet az ember, persze csak a gondozók jelenlétében, illetve akkor, ha az anyaelefánt ezt engedi. Az otlétemkor tudtam meg azt is, hogy a „nyugdíjas” elefántok eltartása bizony rengeteg pénzbe kerül (persze a többi is, de ők még dolgoznak, és így „keresnek magukra”), hiszen egy állat napi száz kiló ételt (gyümölcsöt, nádat, elefánttápot) fogyaszt el, és százhusz liter vizet iszik meg. Ehhez jönnek még az orvosi költségek is... Ráadásul az idős elefántok között sok a lelki sérült, velük többet kell foglalkozni. Néhány lelki beteg, idős elefánt azonban magára talál a

telepen, ha van értelmes elfoglaltsága, például turistákat lovagoltathat a hátán, vagy kiélheti művészi hajlamait: festegethet. Nem viccelek. Ezek között az elefántok között igenis vannak olyanok, akiknek a festés a legkedveltebb napi elfoglaltsága, és úgy érzik: újra van mit tenniük, van dolguk. Az őszi áradás, mint megtudtam, ismét komoly károkat okozott a táborban – igaz, nem akkorákat, mint pár éve, amikor a nagy esőzések miatt fel is kellett számolni a tábort, és átköltöztetni szárazabb területre. Csak az ár levonulása után térhettek vissza az eredeti helyükre, ahol gyakorlatilag újból fel kellett építeni az egész tábort, de ebben az építkezésben már részt vettek az elefántok is. Ezek az értelmes állatok sokat segítenek manapság is, például a cunami után az egyik szigeten még az áldozatok felkutatásába is bevonták őket. Az elefántokat általában megbecsülik Thaiföldön, de kis falvakban, akár elefántbemutatókon is találkoztam olyan állatokkal, akik kataton mozgást végeztek egy szűk kis területre zárva és végtelenül unatkozva, vagy naphosszat ennivalót koldultak, például a Kwai folyónál, a híd közelében. De az állatvédők egyre hangosabban hallatják a hangjukat, és a thaiok is tudják, hogy meg kell becsülniük az elefántokat. Nemcsak azért, mert az elefánt nemzeti jelkép, hanem azért is, mert nélküle nem lenne a mai Thaiföld sem az, ami.

Szóval ne bánjuk, hogy nem kószálnak már Bangkok utcáin elefántok. Jobb így nekik. A látogatók pedig megnézhetik őket a természetes élőhelyükön.

*

Alakul a *Karibi nyár*. Egyre izgalmasabb, pedig egyre kevésbé érek rá az írásra. Rohan az idő, de még annyi mindennek bele kellene férnie... Például elmegyünk Kanyával az óvodába, ahol dolgozik. A kicsiknek egészen természetes, hogy farangot látnak, szinte rám sem hederítenek. Emlékszem, mennyire másképp volt például Dél-Koreában, ahol meglátogattam egy vidéki óvodát, és a gyerekek mindvégig szájtátva bámulták a „fehér nénit”. Persze az is rég volt már, nyilván ott is változtak a dolgok. Kanya óvodájában szerencsénk van a kicsiknek: egy fákkal beárnyékolt, nagy udvaron játszhatnak – ez ritkaság a zsúfolt és kaotikus Bangkokban. Aztán elmegyek Mirjammal futni egy kört egy parkban, nem túl jó ötlet, majd meghalok, fulladozom a negyven fokban, el sem akarom hinni, milyen sokan kocognak a szabadban ebben a klímában. Mirjam bemutatja az egyik barátnőjét, Eminát, egy japán lányt, aki bolgár férjével Bangkokban él, mindketten ugyanannál a cégnél dolgoznak. Elmegyünk egy japán étterembe, ahol Mirjam egy rémtörténettel traktál minket: a japánok kedvenc halát, a fugut a thaiok is kedvelik, pedig halálos mérgezést okozhat, nemrég sok vacsoravendég halt meg miatta. Ez a hal arról ismert világszerte, hogy ha nem megfelelően készítik el, akkor mérgező. Thaiföldön sem mindig hozzáértő szakács készíti el ezt a halat. Nemrégiben azzal voltak tele az újságok, hogy egy esküvő vendégeinek tálaltak fel ilyen halból főtt levest, és tragédia lett a vége, közel nyolcvan halt meg ételmérgezésben. Úgyhogy én maradok a jól bevált szusinál, Mirjam és Emina nevet rajtam, de ők sem fugut rendelnek.

Balázs azt mondja, ő bizony jószoltat magának. A Khao Sanról tartunk a Rambuttri Roadra, de a sikátorban üres a jósnő helye. Hát ez most nem jött össze, sajnálkozik Balázs. Engem nem izgat különösebben, úgyse vettem volna részt az egészben.

Vacsora után összefutunk az egyik hosszú hajú gitáros-énekesel, aki a Rambuttri Road bárjaiban játszik. Gyakran hallgattuk őt az elmúlt hónapokban, tapsoltunk, néha vele énekeltünk. Jól, nagyon jól énekel, érzéssel gitározik. Beszédbe elegyedünk vele, együtt sétálunk hazafelé, ő gyalog megy hazáig – a közelben lakik –, mi fogunk majd egy taxit. Más úton megyünk, mint szoktunk. Kihalt a környék, bezártak már az ezüstöt árusító üzletek, a ruhabutikok, sivár az utca. Hirtelen egy férfira leszünk figyelmesek. Ott ül a járdán, és minket néz. Előhúz egy csomag kártyát.

Kipróbálom, mondja Balázs. Pénzt vesz elő.

A férfi szeme éget. Thaiul mond valamit.

A gitáros azt mondja, majd ő fordít. Leülnek a járdára, Balázs is, a zenész is. Én farmer miniszoknyában vagyok, tovább ácsorgok. Az öreg jó szemügyre veszi Balázs tenyerét. Kártyát vet. Én azon tűnődöm, nem kéne-e leülnöm.

Segítesz másokon, fordítja angolra a zenész az öreg motyogását. Hahh, na ezt bárkinek mondhatja, gondolom.

Angyalok vannak melletted, folytatja. Elakad a lélegzetem. Balázs mostanában angyalterápiával is foglalkozik, és a tudását tökéletesítgeti. Előveszem a táskámból a sarongomat (nem véletlen, hogy a trópusokra induló hősnőimnél majdnem mindig van sarong...), leterítem a járda szélére, és én is leülök. Balázs fél kézzel jegyzetel a telefonjába. Nem írom le, miket mond neki a jó, mert meglehetősen személyes, de elgondolkodtató.

Izzad a tenyerem, mire befejezi.

Most te jössz, mondja a zenész. Az öreg fekete szembogara lyukat éget belém.

Nem akarom. Nekem ne mondják meg a jövőmet, mert bizonyára működnek az önbeteljesítő jóslatok.

Már ott a tenyerem az öreg érdes kezében. Nézi, aztán keveri a paklit.

Elmegy valaki az életedből, fordítja a zenész. Rettegés lesz úrrá rajtam. Ezt ne. Ezt ne folytassuk. Épp elég fájdalmas már így is, hogy nem tudok segíteni. Ne. Ne egy jós mondja meg. Fel akarok állni, rögtön felállok és elmegyek. Hagyjuk az egészet. Pont ma mondta anyu, hogy apu már egy kicsit jobban evett, és azt kérte, hogy a kedvenc ételét főzze. Ne mondjon nekem ilyet egy vadidegen ember itt, a világ végén, aki azt se tudhatja, mi van velem, körülöttem, honnan jövök, hová megyek.

Bár akarok, mégsem bírok felállni. Mintha odaragadtam volna a járdaszélre.

Elveszítem? Elveszítem őt?, nyűszítem.

Nem veszítéd el. Elmegy. De veled marad. A zenész monoton hangon fordít. Majd az eszemet veszttem, legszívesebben bemosnék egyet a jósnak, menjen a francba, mindenki menjen a francba.

Veled marad. Elengeded, de veled marad, fordítja az öreg mormogását a zenész. Hirtelen mintha elfújták volna a dühömet, megnyugszom. Nem tudom, mi ez, de béke árad szét bennem. Persze közben remélem, hogy az öreg csak blöfföl. De aztán megint megszólal, és a zenész fordítani kezd.

Írni fogsz egy könyvet.

Ezt mondja. A hideg kiráz. Mondjuk megjegyezhetném, hogy éppen a tizediket írom, és erősen elgondolkodhatnék azon, hogy nyilván a jobb kezem középső ujján éktelenkedő „íróbütyök” (a tollforgatás, vagyis amikor az interjúimat jegyzeteltem, nyomot hagyott, mint a sebészek ujján a szike) árulkodik arról, hogy sokat írok, de azért mégis. Lehet, hogy blöfföl. Igen, biztosan.

Aztán azt mondja a zenész: valaki elmegy, valaki jön.

Felállok. Fogalmam sincs, mit látott valójában a jós a kártyáiban és a tenyeremben. Látott-e valamit, vagy csak afféle egyenszöveget darált, ami bárkire ráillik. Mert bárkinek lehet mondani, hogy elmegy valaki az életéből, meg hogy valaki jön. A legáltalánosabb duma. És hogy ír egy könyvet. Na bumm, legfeljebb nem ír. Nem azt mondta, hogy „írsz majd még egy könyvet”, vagy mit tudom én, olyasmit, ami igazán rám illene. Nem tudom, mit gondoljak az egészről. Szeretném hinni, hogy csak blöffölt. Persze felkavar, hogy Balázs esetében kitalálta, mivel foglalkozik. Pedig neki nincs bütyke, mondjuk „angyalbütyke”.

A zenésztől elválunk a téren, a 7-eleven előtt, ő még bemegy a boltba vizet venni, mi pedig megkezdjük a taxi-vadászatot.

*

Ha messzire mész, közelebb érsz önmagadhoz, legalábbis én így tapasztaltam. Talán elkerülhetetlen volt, hogy a fizikai távollét lelki változásokat is megérleljen bennem – a thaiok mentalitásának is köszönhetően. Közel öt hónap alatt nagyon sok ismerősre, és talán néhány barátira is szert tettem odakint. Megismerkedtem okos, érzelmes vállalkozónővel és okos, érzelmes prostituálttal, rizsföldről a városba érkezett pincérnővel és a házát az árvízben elvesztett családdal, hotelmenedzserrel és utcai árussal, varrónővel és sültzöcske-árussal, jártam vendégségben luxuslakásban és lerobbant garzonban, utaztam lélekvesztőn, motoros bárkán, repülőn, magasvasúton, rozoga buszon, tuk-tukon, motorkerékpáron, jachton, vonaton, rozsdás kompon és teherautó-platón... Láttam elképesztő gazdagságot és megrendítő nyomort egyetlen országon, de egyetlen városon belül is, találkoztam a sorsukkal elégedett és válságos helyzetben lévő emberekkel. De még is ők tudtak mosolyogni, még a gondjaikról is mosolyogva beszéltek, mintha távolabbról, a dolgokon felülemelkedve szemlélnék mindazt, ami történik velük. Szerintem nagyon nagy segítség nekik, hogy képesek a megbocsátásra. Bennük is van indulat, harag, düh, de azt láttam, hogy ezek az érzések, amelyek nyilván inkább rombolnak, mintsem építenek, addig tartanak náluk, mint egy kisgyereknél a sírás. Elmúlik – és jön a mosoly. Hát valahogy így vannak ezzel a thaiok is. Képesek bocsánatot kérni, és – szerintem ez legalább ennyire fontos – képesek megbocsátani, másoknak, de saját maguknak is. Elfogadják a hibákat, a sajátjaikat és másokéit is.

A másik titok az elengedés. El kell tudnod engedni dolgokat, tárgyakat, helyzeteket, embereket. Nem a tied. „Valakit” elengedni, akit szeret az ember – hát ez nem annyira könnyű... nekem.

A könyveimben gyakran a regényhőseimet is „távolabb viszem” a mindennapi életből, élettől. Számomra az elutazás nem csupán egzotikus kaland – biztosra veszem, hogy a fizikai távolság segít abban, hogy jobban, távolabbról, és talán kicsit „felülről” ráláthassunk az életünkre. Persze igaz, hogy elég akár a szomszéd városba vagy faluba elutazni, a lényeg, hogy kiszakadjunk a megszokott környezetünkből; nekem sikerült messzire jutnom, legalábbis ami a kilométerek számát illeti, és közben szép lassan változások történtek a lelkemben is. Ehhez nagyban hozzájárult mindaz, amit Thaiföldön átéltem, megtapasztaltam.

Ott van például a thaiok híres lazasága, a mai pen rai jelszava, vagyis hogy csak a fontos dolgokkal törődnek. Ami nem olyan fontos, arra legyintenek. Ami fontos, de nem tudnak rajta változtatni – azzal igyekeznek nem foglalkozni. Most már én is tudatosan mérlegelem, mi az, amin tudok, tudnék változtatni, és mi az, amin nem. Amin nem, azt megpróbálom elengedni. Azt vettem észre magamon az utolsó hónapokban, hogy egyre jobban figyelek arra, ami jó, ami szép. Lehet, hogy védekezésből, hogy megerősítsem a lelkemet, ha netán elveszteném aput...? Lehet, hogy így balzsamozza, gyógyítgatja, védi a lélek önmagát? Keresi a jót, hogy elteljen, feltöltődjön vele... mert én korábban is mindig láttam a dolgok jó oldalát, de most különösen fogékony vagyok rá.

Tudatosan elkezdtem vizsgálni egy-egy megfelelési kényszeremet vagy félelmemet, és feltettem magamnak a kérdést: fontos lesz-e az, aminek most mindenáron meg akarok felelni, mondjuk fél év múlva is? És egyre többször hallottam a belső válaszom: nem. Kezdett világosan kirajzolódni előttem, hogy mi az igazán fontos

számomra, kik az igazán fontos emberek az életemben, mit szeretek csinálni, és mi az, amit el kell engednem ahhoz, hogy minél kevesebb félelem legyen bennem, és hogy lehetőség szerint mindig boldognak érezzem magam. Mert a thaiok szerint nem önzés a boldogság – sőt akkor adsz magadból sokat a másiknak, ha boldog vagy. Ha boldogtalan vagy, akkor inkább elveszel a másiktól. Hogy mit adott nekem Bangkok? Elsősorban bátorságot. Bátorságot és a megerősítést, hogy a saját életemet én irányítom. Én teszem széppé, vagy ha úgy akarom, én rontom el. Bangkokban tanultam meg nemet mondani. Bangkok óta mindig felteszem magamnak a kérdést, ha valami bánt: „Valóban olyan lényeges ez?” Gyakran nem a válasz, ám ha igen, akkor nem számít idő és energia, csak a végére tudjak járni. Bangkok, az örökké változó város, az angyalok városa megtanított arra is, hogy ne féljek a változásoktól. „Bármi történhet körülöttem. Bennem azonban csak az történik, amit én engedek” – mondta bátor barátnőm, Mirjam. Bátorság, a lényeges és a lényegtelen dolgok közötti különbség felismerése, hát ez a nagy titok, amibe Mirjam beavatott.

*

Búcsú. A várostól, a barátoktól, Sitnoytól, Mirjamtól, Ka-nyától, Tasaneetől, Jimtól... Nem is mondtam még, hogy Kanya gyereket vár. Nem kellett lombikbébiprogramban részt venniük a férjével, egyszerűen csak engedte, hagyta, hogy történjenek vele a dolgok, és azok meg is történtek... Fel akarom keresni búcsúzól még Deechát, a masszózt is, de Mirjam a fejét rázza: Deecha elment egy időre, most egy masszázssiskolában tanít. Azt mondja, ajánl nekem másik masszórt, de nemet mondok. Deechával akartam találkozni, és megköszönni neki, hogy... hogy rádöbentett, mit akar sügni a tudatalattim. Azt sügta – csak sokáig nem mertem meghallani –, hogy legyen bátorságom dönteni, és lépjek rá arra az útra, amit magamban már megtaláltam. Mosolyogva köszönetet mormolok a tudatalattimnak, amiért megteremtette Nikit, a *Karibi nyár* egyik szereplőjét, aki leckét adott nekem bátorságból. Mindig kövesd azt az utat, ahol jól érzed magad, Niki ezt üzent nekem a *Karibi nyár*ban.

Búcsú. A Sukhumvittól, a pincérektől az Au-Thong-ban, és Sheriltől is, aki februárban ugyan hazament Sydney-be, de márciusban már vissza is tért Bangkokba. Úgy látom, gyógyíthatatlanul szerelmes – a városba.

Búcsú.

Nem sírok. Nyugodt vagyok, elereszt a város, és bár tudom, hogy ilyen többé nem lesz az életemben, mint ez a fantasztikus öt hónap volt, de Bangkok mindig visszavár. Tudom, hogy hazajöhetek ide is.

Otthon tavasz van. Orgonailat. Ez itt nincs. És otthon vár a szerelmem. A családom, a szeretteim, a bará-taim.

Itt maradnak a pálmák, a barátok. Útnak indulunk. Sitnoy egy kölcsönminibusszal fuvaroz minket – pedig nincs is rá jogosítványa! –, ráadásul Mirjam és Kanya is kijön velünk a reptérre. Iszunk egy kávé a reptéri Starbucksban, öten: a legkedvesebb bangkoki taxis, egy állapotos és boldog negyvenes bangkoki óvónő, és egy csodálatos nő, akitől annyit tanultam: Mirjam, illetve Balázs és én.

Benne maradunk a pillanatban. Élvezzük. Ez a sa-nuk.

Jó volt... felejthetetlen. Párás a szemünk. Mindannyi-un-ké.

Mai pen rai, rá se ránts, majd találkozunk újra.

Odakint már egészen sötét van, amikor Balázssal átmegyünk a biztonsági kapun.

Jó éjt, Bangkok.

*

Utószó

Azóta hazaértem.

A jós sajnós igazat mondott. Elveszítettem valakit, aki nagyon fontos volt számomra. Az édesapámat. Megvárt, de jött egy akut vészhelyzet és a harmadik életmentő műtét, amelyből már nem épült fel. Álltam az ágyánál, és simogattam a kezét. Éreztem, tudja, hogy szeretem. És azt is megéreztem, hogy mennie kell. Ahogy ő távolodott, én úgy engedtem el a lelkemben fokozatosan, lassan – olyannak láttam, mintha madár lenne, és messzire repülne. Nagyon hiányzik, de úgy érzem, velem maradt.

Megjelent a *Karibi nyár* című regényem.

Megálmodtam az illatát, és szakszerű segítséggel elkészült a kölnim, a *Karibi nyár*.

Eljöttem a *Nők Lapjától*.

Írom a következő regényemet, *Térden állva jövök hozzád* címmel, amelyben főszereplőként tér vissza a *Karibi nyár* egyik hősnője, Niki, a vagány, „riportos” újságíró.

Befejeztem ezt a könyvet, rendhagyó módon nem a regényíró, hanem a riportos újságíró engedtem dolgozni. *Szeretlek, Bangkok*. Ez a cím ugrott be valahonnan a távolból, talán Mirjam és Sitnoy „küldte”.

Egy saját magazinról álmodom. Már kész a lapterv.

Már nem fáj a combom.

© Fejős Éva, 2012

© Ulpius-ház Könyvkiadó, 2012

Felelős kiadó Kepets András

Felelős szerkesztő V. Detre Zsuzsa

A szerzőtől az Ulpius-ház Könyvkiadónál megjelent:

Bangkok, tranzit

Hotel Bali

Csajok

Eper reggelire

A mexikói

Cuba Libre

Dalma

Helló, London

Karácsony New Yorkban

Karibi nyár

Előkészületben:

Térdem állva jövök hozzád

